

Prosten Lindeström: De nu af Herr Doctor Hedrén anförde skäl, som Utskottet tagit till grund för sitt betänskande, kan jag för min del ingalunda inse vara tillräckligen bewisande. Att fel böra rättas, är ingen som nekar; men då tunnor guld Runna lagligen förloras, genom en enda minuts försummelse, wid fataliers bewakande: hwarfbre kan då ej Präscriptionstid hafwa rum för klander emot en Råndtmåtaredelning? Om fel derwid förelupit, så kunna de så lätt upptäckas och rättas innom 2 a 3 år, som innom 20; och om någon tror sig vara lidande, hwarfbre må det ej åligga honom, att i tid söka rättelse, utan att hans grannar behöfwa lefwa i en beständig osäkerhet om sina lotters behållande? Att skattskyldig jord härigenom skulle kunna förminskas, kan jag icke finna hit lämpeligt: ty när innom fatalietiden intet klander sedt, utan hwarje delägare förklarar sig nöjd, så är ju därmed erkändt och medgifwit, att ingen blifwit lidande, utan att hwar och en fått hwad honom bordt tillkomma, ehuru i sjelfwa werket ej fullkomligen så skulle vara. Om ock fel skulle vara begångne wid måtning eller uträkning, hwarigenom det skulle synas, att en delägare blifwit förnärmad i dess rätt: så är både troligt och möjligt, att det blifwit honom till alla delar ersatt genom en än selsktigare taxering, så att han i alla fall icke är lidande, isynnerhet då han ej funnat märka det sjelf. Och hwar har den delning blifwit verkställd, oaktadt all bruskad noggranhet, deråst alla delägare, hwar i sin proportion, fått fullkomligen jämngoda lotter, då wid sådana förrättningar högsta approximation är den högsta fullkomlighet.

Prosten Hult tillstyrkte bifall till LagUtskottets betänkande, och det så mycket hållre, som äfwen i händelse en wiss Präscriptionstid skulle fastställas, Kongl. Maj:t icke derigenom kunde betagas Dess Höga rätt, att i Nåde bifalla Resning, då den på goda stål sbktes; i hwilket fall Prosten ansåg den befarade osäkerheten icke igenom den yrkade Präscriptionstiden kunna förekommas.

Professören Doctor Wijsman ansåg den omtalade osäkerheten i betydlig mån förekommas genom den åskade Präscriptionstiden, hålst erfarenheten skall wisa, att af 100:de som i underdånighet sbka Resning, föga en erhåller den.

Biskoppen Herr Doctor Faxe: Af hwad redan ansödrat är, kan jag ej finna annat, än att anmärkningar mot Utskottets betänkande äro af den beskaffenhet gjorde, att enligt RiksdagsOrdningen det får återremitteras. Då enligt förr gällande Författningar Klander ej fick äga rum, sedan Chartan war stadfästad, tyckes det ock wara billigt att sådant hädanefter må ske sedan tillräcklig Präscriptionstid är lemnad. När innehafware af skattskyldig jord har tillfälle, att wid Conference sig infinna, upplysningar och påståenden aflemna och sedermera åger tillträde till Charta och Chartabestyrning, samt desutom wisa är att låta pröfwa desse handlingars riktighet, tyckes allt wara iaktagit, som med helgden af äganderätten förenas.

Uppå gjord Proposition beslöts att Utskottets ofwanberörde utlåtande, med de deremot gjorda anmärkningar till LagUtskottet återförwisas.

§. 15.

Inlemnade Ryrkoherden Klintberg efterföljande Memorial:

Då ibland andra wiktiga och Rikswärdbande ärenden, äfwen det spelsätter Rikets Höglofl. Ständer, att reglera och bestämman Statens utgifter, wägar jag hoppas tillåtelse, att, i ett ålskadt Fosterslands namn, få framställa en önskan, som kanflke öfwerflödig, likwäl till sin grund och ändamål måtte anses för det den är: Öfkyldig.

Den på Gottland, genom Herr Amiraten Rudolph Cederströms rådighet och nit organiserade och af Regeringen med Nådigt bifall, stadgade Bewåring, påkallar till sitt fortsarande bestånd trogne Ledare och wärdige Ansbrare, som till uppfyllande af sina, med mödor och ansvar förenade pligter samt till bibehållande af sin reputation, icke kunna eller böra wara i saknad af en behöflig och anständig bergning.

Det är i dessa afseenden jag i ödmjukhet öfwerlemnar till Rikets Höglofl. Ständers uppmärksamhet och ömma behjertande, att wid bestämmandet af den lön, som anslås till de Chefs och Officerare, hwilka för närwarande äro eller framdeles blifwa wid Gottländska Bewåringen engagerade, denna lön måtte blifwa, åtminstone i närmaste förhållande till den, som Herrar Chefs och Officerare wid Skånska Roterungen tilldelas; såsom en skälilig och kraftig uppmuntran för flidligheten och talangerna, som fordras att wäcka fallenheten och att bibehålla en redan wunnen färdighet, i de militäriska yrken hos Landets stridbara Ålmoget, samt dem af unga Wapenbröder, som drifwas af en ädel täflan,

kan, att i denna väg, bitbade af Förmåns efterödmien, söka utmärka sig, för att en gång efter förtjenst, kunna vinna Officersgraden.

Skulle detta mitt Memorial vinna något afseende hos Högwärd. Ståndet, anhåller jag, att det måtte de öfrige Resp. Stånden meddelas, för att genom Remiss till vederbörligt Utskott, komma till vidare granskning och afgörande.

Vadex på bordet intill dess Stats Utskottets betänkande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om Statsverket, kommer under öfverläggning.

Ståndet åtskildes.

In Fidem,
J. U. Almqvist.

Fisdagen den 17 Junii 1812.

§. 1.

Ståndets Protocoll för den 13 dennes justerades.

§. 2.

Upplästes efterföljande Berättelse om den Nya Swenska Psalmbokens utarbetning; ingifwen till Högwärd. PrestStåndet af Kongl. PsalmCommittéen:

Den Committé, som Kongl. Maj:t i Nader utsett, att lägga sista handen wid den, redan under ett halfsekel tillämnade och förwäntade nya Swenska Psalmboken, anser sig förbunden, att åt Rikets Högwärdiga Presterskap lemna underrättelse om detta Werks fortgång, beskaffenhet, och vill Gud, snart annalkande fullbordan: warandes Kongl. Committéen öfvertygad, att, efter det samwetsgrannaste uppfyllande af sitt ansvariga wärf, äga, i det Högwärd.

Ståns

Ståndets upplysta och wärdiga nit, den såkraste borgen, att arbetet, bedömdt ur rätta synpunkter, skall, på alla trakter af det Swenska Sion, mdtas med förtroende, mottagas med wälwilja och begagnas med uppbyggelse.

Då PastoralUtskottet, under 1809 års Riksdag i Stockholm, fick sig ålagdt, dels att öfwerse, dels att föreslå de förbättringar, som, både för den enskilda Religions-undervisningen och den offentliga Guds-tjensten, länge befunnits lika nödwändiga, som allmänt påfordrade, möttes det, wid intet företag, af större swårigheter, än wid redaktionen af en ny Psalmbock, — swårigheter, som af dess upplyste Medlemmar å ena sidan hvarken kunde förbises, eller, å den andra, under en inkränkt och åt mångfalliga öbromål afdelad tid, fullkomligen afhjelpas. Ehuruwål således alla dåwarande tillgångar med nogaste urwal begagnades, befunnos likwål dessa, efter behörig granskning, ännu otillräckliga för ändamålet. Håtdre dock, än att lemna en mängd af tomma rum, hwilka, utan tillkännagifwen bestämmeise, möjligtwis af en slut-revision funnat användas mindre enligt med den utstakade planen, trodde man att dessa kunde, men blott provisionellt, intagas, äfwen af mindre godkända arbeten, dissatta endast i affigt att tydligare utmärka t. ex. hwilken god melodi här borde bewaras, hwilket wigtigt ämne der borde bättre utföras o. s. w. Swadan och det Förslag, som i underdånighet afgidt till Konungen, sanctionerades, på underdånig hemställan, egentligen blott i afseende på den princip, som blifwit följd, men som ej ännu till alla delar hunnit verkställas. På Prest-Ståndets underdåniga anhållan uppdrogs verkställigheten, genom Konungens nådiga Bref, af den 1
 Prest. St. Prot.   No 20.   Mars

Mars 1810, åt undertecknad ÅrkeBiskop, hvilken, i ett ärende af sådan wigt och så grannliga beskaffenhet, trodde sig böra använda alla de medel, dem närwarande tidpunkt erbjöd till Werkets mognad. Underdånig skrifwelse i detta ämne afgick till Konungen, den 19 October sistl., hwaruppå följde Hans Maj:ts nådiga swar af den 24 i samma månad, derutinnan ÅrkeBiskoppen och Commendeuren m. m. Doct. Lindblom anbefalltes att wara Ordförande i den Committé, han, till PsalmboksFörslagets slutliga granskning, ägde att sammankalla, dels af Pastoral-Åtskottets Ledamöter, dels af andre inom Fäderneslandet i detta afseende godkände och skicklige Män; hwarförutan Konungen Sjelf i nåder behagade der till utnämna åtskillige af Swenska Academiens Ledamöter. Härigenom blefwo följande till Committés råde utsebbe och förordnade, nemligen:

Ordförande, ÅrkeBiskoppen, Commendeuren, Pro-Canzleren m. m. Doctor J. A. Lindblom.

Hans Excellence, f. d. RiksMarskalken, Commendeuren, Riddaren af Konung CARL XIII:s Orden m. m. Grefwe J. G. Oxenstjerna.

StatsRådet, Commendeuren, Riddaren af Konung CARL XIII:s Orden m. m. Friherre G. J. Adlerbeth.

Biskoppen och Commendeuren, Doctor J. A. Lingstadius.

Biskoppen och Commendeuren, Doctor C. von Rosenstein.

KanzliRådet och Riddaren m. m. C. G. af Leopold. Profesoren, Ledamoten af Nordstjerne Orden Doctor E. M. Fant.

Profesoren, Ledamoten af NordstjerneOrden Doctor S. Ödmann.

Prop:

Professoren och Kyrkoherden Magister F. M. Franzén.

Prosten och Kongl. HofPredikanten Doctor M. Stenhamar, samt

Lectoren och Kyrkoh. Doctor J. O. Wallin.

För ChoralMusiken, som utgör en så vigtig del af detta arbete, har man tillkallat en Man, som med liflig känsla för sitt ämne förenar en lifa grundlig kannedom: Musicaliska Academiens Secreterare Herr P. Frigel, och har man, genom detta wal, äfwen åsyftat en så mycket lättare communication med sjelfwa Academien.

Till Secreterare och Protocollsförande utnämndes ConsistoriiNotarien Magister Jan Janson.

Kongl. PsalmCommittéen, sålunda organiserad, företog genast arbetet, som, ehuru tid efter annan afbrutit, dels genom Ordsförandens dels öfrige Committerades andra vigtiga gbrömål, lifwål, så ofta tillfället medgiffwit, med all drift har blifwit fortsatt. Sammankomsterne hbllos i Hufvudstaden, der så wäl de fleste Ledamöterna woro påstade, som och behöfliga upplysningar kunde, efter sakens påfordran, lättast erhållas. Äfwen på längre afstånd boende Medlemmar hafwa, så widt deras tid och gbrömål tillåtit, personligen deltagit i öfwerläggningarne, och med de fränwarande har en flitig breswexling underhållits: så att intet, utan den nogaste granskning, blifwit förkastadt eller bibehållit, enligt de grundsatser, dem Committéen, efter mogen öfwerläggning, sig föresteffit, och hwilka den anser sig förbundem att här framlägga.

Allt den fördom, som förkastar allt gammalt, lifa med den, som förkastar allt nytt, alltid utgår från falska och ensidiga föreställningar, alltid mots

arbetar det rätta och goda, som, under tidernas framfart, åsyftas af Sanningens och den lugna Wisshetens männer, till vårt Släktes förädling och sällhet; är en anmärkning, som wid alla reformationer, meningars eller Staters, formens eller sakernas, aldrig bör lemnas ur sigte, men som, hufwudsakligen wid hwarje nödig befunnen förändring i Ryrköbruk, kanste isynnerhet wid det ämne, hwilket sysselsätter Kongl PsalmCommittéen, bordt föranleda till den största warsamhet, den samwetsgrannaste och mest opartiska ompröfning. Att förändra, omklåda eller rent af utdömma det gamla, endast berföre att det saknar en modern correction i uttrycket, wore ett helgerån, förbhwadt mot Religionen och Menstligheten, för hwilket wi skulle anklagas både af en samtid, som ej utan wedermilja eller förwirring kunna mätas af idel nya föremål, och af en efterwerld, som genom vårt förwållande ginge i mistning af Gornfädrens åblaste qwarlätenskap. Men att ock, å andra sidan, enwist qwarhånga wid det gamla, endast berföre att det är gammalt, wore en widskpeppelig sākunnighet, lika ofbrentlig med den sanna Religionskänslans fordringar, som med de anlag och wäckelser till alltid stigande fullkomning, dem Skaparen nedlagt hos vårt Slägte, och till hwilkas utweckling wi böre anse oss såsom medel i den Allwisas Förmyndens hand. Committéen har sökt att pröfwa allt och behålla det goda. Den har ock berföre, wid granskningen af de gamla Psalmerna, icke frågat, huru det eller det ämnet möjligen kunnat bättre behandlas, utan man har frågat: är det ej redan i sjelfwa werket wäl behandladt? Lifwas ej deraf andakten, röres icke hjertat, stämmes icke själen till en from sinnessförfattning, till heliga beslut och sälla för-

förhoppningar? Der hvarje Religionens vän med tillfredsställelse kunnat bejaka dessa frågor, der har man trott, att den gamla Psalmen förswarar sitt rum, och att den skall förswara det, så länge Christendomens rätta anda församlar och upplifwar dess Bekännare inom våra Helgedomar. Här hvilat ej granskningsens blick på den någon gång ojemna metern, det mindre wärdade rimmet, de urmodiga ord-
 böjningarne och de gammaldags-uttrycken: snarare äro dessa af ett eget intet för det religiösa sinnet, som, under andaktens stilla hänförelse, känner sig förflyttas bland forntidens enfold och fromhet, i samma stund det åkallar Fädrens Gud på Fädrens oföfslade och hjertliga tungomål. Det är ock under denna wärdnadswärda skeepad, som dessa sånger igenkännas och älskas af alla goda Christne. Sådane hafwa de hört dem från de spådare ären, sådane sjungos de i glädjens stunder, på tacksamhetens högtider, wid fordnas wägners sida: sådane wid de pröfningar de genomgått, de sorger de öfwerlefwat, de grafwar de tillslutit, och sådane hafwa de redan lärt dem åt sina uppväxande barn. Wdra då ej dessa Psalmer förwaras som en helgedom åt senaste åldrar? Committéen har ansett detta för sin ömaste pligt, och tror sig deruti mötas af alla Christeliga både Lärars och Åhörars önsknings.

Genom detta widtagna mått kommer således ett antal af de gamla Psalmerna att i den nya Psalm-boken bibehållas oförändradt eller (men endast der nödwändigheten fordrar) med lättaste hand wändad.

Utskilliga andra gamla Psalmer, som sjungas i våra Kyrkor, hafwa deremot ingen annan förtjenst än den negativa, att de äro de enda öfwer wisa ämnen, eller ock äga de endast melodien värde.

Swad

Hwad dessa angår, skulle Committéen misškänna både sin egen kallelse och Swenska Församlingens ombeddne, om den kunde tro, att någon rätt tänkande, eller ens rätt kännande Christen gäfwes, som ej utan all saknad skall umbära dem, i det stiel, de nu befinnas. Då de likwäl nyttjas wid offentliga Gudsstjensterne, har Committéen trott sig bäst förena allas fordringar derigenom, att den anskaffar nya Psalmer öfwer samma ämnen, men skrefna på samma melodi, uti lika många stropher, och merendels med samma bbrjan och slutwers som de gamla motsvarande Psalmerne äga. På detta sätt hoppas man, att alla de Psalmer, dem upplyste Lärare numera låta sjunga i sin Församlingar, äro bibehållne, dels oförändrade, dels, åtminstone till meter och werstal, de samma som förut, och att de framdeles skola kunna, utan all anstötthet och förwirring, sjungas ur både nya och gamla Psalmboken.

Den, efter ett sådant urwal återstående, stora mängden af odugliga och obrukliga Psalmer, utestutes, för att lemna rum åt Nya. Hos dessa åter fordrar man, utom de i hwarje Psalm wäsendtliga egenskaperna af tankarnes sanning, af känslans liflighet och religiositetens värma, ännu den egenskapen, att de skola wara correcta, i afseende på den yttre stilen. Hwad som skrifwes i vår tid, bbr skrifwas på vårt tungomål. Så tänkte i sitt tidehwarf en Spegel, en Dillon, en Arrhenius, och skrefwo derföre icke som Olaus Petri och Abrahamus Andread, ehuru äfwen dessa sednares Psalmer då behölls ur samma stäl, som wi nu behålla åtskilliga af de förras. Eller skulle man tro, att en Psalm, skrefwen i våra dagar, ej kan äga värde, utan att äga mangelund, bål, sdn, gamman,
 ewig

ewiglig, eja o. s. w.? Är det då här, icke Anden, utan den döda, ja längesedan af döda bokstafwen, som ger lif? Sådant förtjenar ej att vederläggas. Nej! om vårt språk, i enkelhet, målljud, rikedom, kraft och höjlighet, för det närvarande icke eftergifwer något annat, så måtte alla dessa fördelar isynnerhet böra begagnas, wid framställandet af de viktigaste, de ädlaste, de heligaste föremål. Och om i allmänhet hvarje Skaldeestycke, som, ehuru skrifvet i vår tid, saknar uttryckens behag, ledighet och précision, aldrig kan kallas godt, så måtte väl ej en Psalm, som nu skrifes, böra, utom sådana egenskaper, kunna godkännas. Så grundade skäl Committéen berföre å ena sidan hast, att ej modernisera de bibehållna gamla Psalmerna, lika så gällande skäl tror den sig, å den andra, åga, att, wid antagandet af nya Psalmer, använda yttersta strånghet, ej blott i afseende på innehållet, men äfwen i afseende på versification och språkriftighet: och gör Committéen sig det hopp, att dess förhållande härutinnan gillas både af Högvärldiga Ståndet och Religionens öfrige upplyste wänner.

I afseende på själswa den ordning eller det System, hwaruti Psalmerne skola uppställas, har Committéen varit lika trogen sin princip, att ej förkasta det gamla, der detta redan besinnes tjenligt för ändamålet; och har detta förhållande varit här så mycket nödvändigare, som en hvar lätteligen inser, att de gamla bibehållna Psalmerna, för att i den nya Psalmbocken kunna igenfinnas under sin följande gamla Nummer, äfwer der bordt upptagas under sin förra Rubrik. Häraf följer ingalunda, att Psalmer, öfwer många nya behöfliga ämnen, icke skola kunna införas: ty, när de flesta gamla Psalmer

mer äro utömda, har ock derigenom tillräckligt utrymme uppkommit för flera nya Tittlar, utan minsta rubbning af Systemet, hwilket snarare skall, som man förmodar, befinnas härigenom till åtskilliga delar förbättradt. Någon hwar torde likwäl finna, att huswudsaken här alltid mindre är en strång systematisk uppställning af det hela, än hwarje särskildt ämnes fullständighet och hwarje för sig sjelf bestående Psalms egna godhet och duglighet. Genom denna enkla method skall den nya Psalmbooken blifwa till volym och utseende den samma som tillförene. Åmnånheten, som gläder sig, att, under samma rubrik, samma Nummer, och ungefärligen på samma ställe i Boken, återfinna sina mest åtskade Kyrkosånger, skall redan derigenom fatta förtroende till det nya Sällskapet, — och en, med Guds hjelp wälsignad förbättring skall wara försiggången, utan att ens hos de swagaste hafwa wäckt någon oro, och utan att ens märkas på annat än fördelarne.

Sluteligen får Committéen äran tillkännagifwa, att den, dels för att sätta alla briffjådrar i rörelse till Arbetets fulländning, dels för att afwända all misstanke om ensidig behandling af saken, ämnar innan förrt offentligen uppmåna en hwar, som vill och kan medverka till det goda ändamålet, att, inom en wiß tid, inkomma med förslag till Psalmer öfwer ämnen, som dels skola utsättas, dels må af Författarne sjelfwe wäljas. Den opartiska strånghet hwarmed Committéen granskar egna Ledamöters arbeten må wara en borgen för rättvisan i dess ömdöme om andras. Och då, på sådant sätt, hela Werkets fullbordan ej länge kan dröja, skall det ock blifwa det ännuaste föremål att derefter tillse, det Nya Psalmbooken, utan allt samwetswång och med min-

minsta kostnad för Allmänheten, blifwer obehindradt fringspridd, fänd och begagnad, hvarvid Kongl. Committéen med fullkomligaste tillförligt räknar på det Högvärldiga Ståndets upplysta och verk samma åtgärder.

På Kongl. PsalmCommittéens vägnar

JACOB AX. LINDBLOM.

Jan Janzon.

Professoren Doctor Wiikman yttrade: Det warma nit hvarje Ledamot af detta Stånd hyser för en sak af denna beskaffenhet, stadgar åfwen känslan af tacksamhet för de Herrar och Män som bidraga och medverka till ändamålet. Jag är öfvertygad att ingen af Mine Herrar StåndsMedbröder gifwes, som icke i denna sak hyser med mig till samma grad samma tänkesätt. Jag är en officiell tolf att frambara dem i tacksägelse till Herr Årke-Bischoffen, hwilken som Styresman befrämjar åfwen i denna del uppbyggelse wid den allmänna Andagten, till Guds lof, wid våra Gudstjenster.

Herr Årke-Bischoffen måste känna i sin egen medvetenhet en tillfredsställelse af både saken och vår tacksamhet, den Herr Årke-Bischoffens egen närvaro förbjuder mig att mångordigt framställa. Jag tror mig ej kunna göra det på något bättre sätt, än då jag anhåller, att den nu upplästa Berättelsen må för Ståndets enskilda räkning af trycket utgifwas. Derigenom beredes en deltagande glädje ej allenast för alla våra hemmavarande Medbröder, utan åfwen för hvarje Christligt sinnad Medborgare af vårt Fädernesland, ej mindre öfwer hoppet att snart få se ett så länge önskad och så högt påkalladt arbete.

bete framkomma till allas uppbyggelse, än öfwer det flöda sått hwarmed det blifwit och blifwer utarbetadt och till antagande kommer att föreflås.

Uti hwad Profesoren Doctor Wijlman sålunda yttrat instämde hela Ståndet, med anhängan det Herr ÅrkeBiskoppen och Talmannen täcktes tillåta att ofwanintagne Berättelse må på Ståndets bekostnad till trycket befordras, samt deraf upplågas 2000 Exemplar, och såmedelst komma till Allmänhetens kunskap.

Herr ÅrkeBiskoppen och Talmannen befygade sin fågnad och tillfridsställelse öfwer den uppmärksamhet och bifall, hwarmed Ståndet afhört denna Berättelse; och yttrade H. ÅrkeBiskoppen och Talmannen derjämte den förklaring, att införande af ifrågasvarande förbättring i våra Ryrkosånger med Guds hjälp, och igenom ett upplyst Presterskaps åtgärd, lätteligen skall gå för sig, utan att ens hos de swagaste wäcka någon den minsta oro; och utan att ens märkas på annat än fördelarne.

I sammanhang härmed yttrade Prosten Öhrwall äfwen den önskan att priset å nya Psalmbocken, som genom Herr ÅrkeBiskoppens och Talmannens prisvärda omsorg och outtröttliga bemödande, snart lärer läggas under präßen, måtte till lättning för den fattigare NehorgareClåsen blifwa så lindrigt som möjligt är, och i anledning häraf att utestående rättighet må förekommas wid Exemplarens försäljning.

Herr ÅrkeBiskoppen försäkrade att denna sak skulle ligga honom ömt om hjertat.

§. 3.

Stats Utskottets Betänkande, i anledning af
Ami

Amiralen Friherre Rudolph Cederströms Memorial, om rättighet för Kongl. Maj:t, att öppna Inrikes Lån mot StatsObligationer m. m., upplästes och lades på bordet.

§. 4.

Föredrogs å nyo och bifölls LagUtskottets den 13:de dennes på bordet lagde Memorial om yrkad ändring i rättigheten att bygga Tullqvarnar.

§. 5.

Endr LagUtskottets den 13:de dennes på bordet lagda Betänkanke, i anledning af Doctor Kensingströms Memorial, angående Stångselskyldigheten, nu å nyo föredrogs, blef Utskottets Betänkanke af Ståndet bifallit.

§. 6.

Wib förnyad förebragning af LagUtskottets den 13 innewarande Junii på bordet lagda Memorial, om bestämmande af Låsen, af den för 30 a 40 år sedan förpantade jord, blef det samma af Ståndet gilladt.

§. 7.

Då det i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, angående förändring i Utskrifnings-sättet af det fastställda Förstärkningsmanskapet, till förordnade Särskilda Utskotts den 13:de dennes på bordet lagde förnyade Memorial, rörande de underbåniga öfseningar, hwilka Utskottet ansett Rikssens Ständer böra bifoga deras underdåniga skrifvelse till Kongl. Maj:t i detta ämne, nu å nyo föredrogs, yttrade sig Biskoppen Doctor Faxe sålunda:
Den

Den wårde Bedamot, som straxt efter uppläsandet af det Höglofl. Utskottets Betänkande utmärkte sin underdåniga förtröstan till Kongl. Maj:ts barmhet och wisshet wid de Nådiga föreskrifters meddelande, som komma att innefatta det reglementariska, angående Bewåringsmanskapet, har i min öfvertygelse uttryckt de känslor, som hwarje redlig Undersåte hyser. Med desse tänksätt öfwerensstämma dock de underdåniga önskingar, som Höglofl. Utskottet föreslagit, måtte inför Thronen i underdånighet framföras, och jag kan för min del ej inse, att desse skulle „innesfatta ett framsättande af egen wilja i stället för „en annans.“ I sådant fall skulle föreskrifterna i 29 §. Regeringsformen och 34 §. Riksdagsordningen wara aldeles olämplige.

Orsaken hwarföre Kongl. Maj:t och Rikets Höglofl. Ständer antagit den grundsats att i det som rör Allmänna Inrättningar i Riket, hvara Ständernes yttrande, är naturligtwis den, att sådana Inrättningar måste lämpas efter särskilde å hwarje ort sig företeende olika omständigheter, så wäl i afseende på local, som FolkClassernas åfwen olika yrken och besattningar, som ofta ingå i sådana smärre detaillier, att de måste nödvändigt för Regeringen uppgifwas och beskifwas, innan sådana beslut kunna widtagas, som kunna förena det allmännas fordran med enskildas rätt. Utom denna öfwerfigt af det hela, yttrad genom underdåniga framställningar och önskingar, wore det swårt om icke önskligt, att widtaga Författningar, som Rikets Allmänna Hushållning röra, och i detta afseende skulle de ju icke kunna anses obehöflige. De bestästa desutom det nära band som förena Konung och Undersåtare. Hvad kan wara mera tillfridsställande

lande för Swenska Folket, är inför en Mild Rön-
nings Thron gemensamt neblägga underdåniga önske-
ningar för Landets barn. Jag säger med flit ge-
mensamt. Detta sätt är dels enligare med Re-
geringsformen, dels med hvarjes förbindelse, att
bidraga till inbördes förtroende och enighet emellan
Riksstånden. Utom det att man då icke å ena
stället nekar, det man å andra jakat, det vill säga,
bestrider gemensamma önskingar, men yrkar dem
för sitt eget Stånd, skulle jag tro, att saken vinner
ett tillräckligt värde när i detta ämne de Resp.
Ståndens särskilda angelägenheter, för hvarje Stånd
lika viktiga, af dem samfällt i underdånighet fram-
bäres. Det är dock öfverflödigt, att jag här om
något vidare yttrar, sedan det icke endast är beslut-
tet, utan i Riksståndens underdåniga skrifvelse
anmält, att densamma med underdåniga önskingar
skulle beledsagas.

Häruti instämde DomProsten Graffman,
Doctorerne Knös, Mellgren och Wåhlin, samt
Prostarne Thyselius och Öhrwall, med flere
andre.

Prosten Hult förnyade uppå de skäl han för-
ut, då detta ämne innom Ståndet ventilerades, an-
fört, sitt påstående, att Ståndet, sedan det långt
för detta meddelst bifall till Kongl. Maj:ts Nådiga
Proposition, lemnat all vidare beslutanderätt i detta
ärende, måtte afstå ifrån de underdåniga önske-
ningarne.

Prosten Swen J. Almqvist anmärkte: Jag
är intet emot, att man med all noggrannhet pröf-
war den legdes frågd och egenskaper innan han anta-
ges — men efter antagandet synes mig hårdt, om
den som lagt skall svara för Regofarlens framtida
upp-

uppskrande. Man kan ej med kannedom af sin mänskliga swaghet answara för sig sjelf och sina egna tänkesätt, att de ej af tid och omständigheter förändras. — En mer synes det obilligt, att en Principal skall lida för det hans wälfrågade Ersättningskari förändrar tänkesätt och faller på sottiser. — Jag håller före att när en Conseriberad skaffat kari i sitt ställe, har denna Ersättningskari iklådt sig Huswudmans person, så att allt hwad som händer Begofarten bär anses hafwa kunnat träfsa Huswudmannen — det ware sig sjukdom, död, rymning eller brott och sottiser af hwad namn som håldst.

Härefter och uppå af Herr Årkebiskoppen och Talmannen gjord Proposition, blef Utskottets ofwänberörda förnyade Memorial af Ståndet bifallit.

§. 8.

Efter hwarandra upplästes å nyo, punct för punct till granskning efterskjående ifrån Stats Utskottet inkomna och den 17:de dennes på bordet lagda Betänkanden, nemligen:

1:o „I anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga „Proposition af den 12 April 1812, i hwad som „rörer Statsverkets Inkomster och Utgifter samt „Förvaltning för åren 1810 och 1811.“

Wid Utskottets tillstyrkande, att Rubriken „Knechte Kotsfrihetsmedel“ nu mera sedan af Rikens Ständer blifwit beslutit, att all roterad jord skall roteras, borde från Riksstaten uteslutas, anmärkte Prosten Hult, att denna Rubrik ännu borde bibehållas, så länge åtskilliga roterade ställen finnas, håldst Kongl. Maj:t icke ännu i Nåde afgjort huruvida Öfwerste och ÖfwersteLieutenants Poställen, hädanefter böra roteras. Bi-

Biskoppen Herr Friherre Doctor Mörner erinrade, att alle hitintills roterade Boställen, ej mindre Öfwerste och ÖfwersteLieutenants än Prestes Boställen, icke betalt ifrågavarande Rotesfrihets afgift.

Doctor Genberg erinrade, att den penninges post, Stats Utskottet här föreslagit böra afdras, egentligen insluttit från sådana Hemman, hvilka efter i orter fulländad Roterung blifwit skattlagde och således i nyare tider tillkommit. Dessa Hemman hade derföre såsom frie från Soldat och Båtsman betalt wiså afgifter, hvilka i Landsorterne, kände under namn af Rotesfrihets medel, utgjort den nu från Statsinkomsterne afgående summan, som naturligtwis måste förswinna, sedan nu mera alle Hemman äro roterade; men icke kände Doctorn att någonsin en dylik afgift från mindre eller större Officers Boställen insluttit, och tillstyrkte således bifall till Stats Utskottets utlåtande i denna del.

Professoren Doctor Almqvist hemställde, om icke då det kunde hånda, dels att Kongl. Maj:t i Nåde befriar Öfwerste och ÖfwersteLieutenants Boställen ifrån Roterung emot erläggande af någon lämplig Rotesfrihets afgift, dels ock att nya Hemman än widare tillkomma, som icke genast blifwa roterade, denna Rubrik än widare må bibehållas.

Biskoppen Herr Friherre Doctor Mörner ansåg detta så mycket mera öfwerflödigt, som i nyss nämnde handlinger, allt hwad som i sådane fall kan inslyta, säkert kommer att, räknas Statsverket till godo, under RiksStatens 3:dje hufvudtitul: Militairen och Försvarswerken till Lands och Sjöf.

Widkommande derefter Utskottets förslag, att all den Åfrads och Kronotionde Spannemål, som i
Rikets

Rikets Stäter upptages efter Statspriset, eller 1 Rd 16 s. per Tunna, hädanefter så uti inkomst som utgift, må beräknas till det af Rikens Ständer wid 1810 års Statsreglering för Öfwerflotts spannemålen bestämde pris af 4 Rd. Linnan, anmärkte Doctor Almqvist, att det wore wida hugneligare om Öfwerflotts spannemålen upptoges till dess verkliga pris, eller flera års medium af det pris, hwarefter samma spannemål verkligt blefwe betald.

Doctor Drysen tillkännagaf, att ehuru Kronans Öfwerflotts spannemål icke wid RiksStatens uppgörande, som t. ex. för år 1812 uppgöres wid samma års början, kan beräknas till det då ökända pris, den sedermera kommer att kosta, utan provisoriskt måste till något wigt pris beräknas, så war der likväl wid årets slut, skilnaden emellan det afsatte wärdet, och den erhållna lösen, uti det följande årets Stat, Statsverket till godo beräknadt.

Härefter och uppå särskild Proposition öfwer hwarje särskild punct uti detta Betänkande, blef detsamma uti hela sin widd bifallit.

2:o „Nbrande de i Högstberörda Nådiga Proposition åskade Statsanslag under RiksStatens 1:sta hufvudtitul:“

I afseende på Utskottets deruti gjorda hemställan, huru med Wändholms, Eldgarns Hamnskärs och Engholms Kungsångar, hwilka år 1816 komma att på nya Arrenden upplätas, förhållas hbr, begärde Prosten Hult upplysning, hwad Utskottet med denna hemställan åsyftat, och om icke Rikens Ständers 1810 widtagne beslut, angående Kongsgårdars och Kongsångars bortarrenderande, här om innehålle tillräcklig föreskrift.

Biskoppen Herr Friherre Doctor Mörner upplyste, att det varit af den anledning, att Allmogén, som wid dessa Ungars inbergande ålegat utgöra Dagswerken, enligt Rikens Ständers beslut, wid nya Arrendens ingående, borde ifrån denna betungande skyldighet befrias, och i den händelse med saknaden af denna förmån wid de nya Arrende Auctionerne, en lika obgynnsamt, för det Kongl. Stallet, som hitintills erhållits, icke skulle erbjudas, som Utskottet ansett sig böra hemställa om icke, i fall sådana anbud icke derå gjordes, antingen numrande Arrendatorer borde förmås, att på de villkor, hvar med Ungarne innehafvas, fortsara med förra Arrenden, eller ock någon annan tjenlig anställt härmed måtte widtagas, intill den derpå snart inträffande Riksdagen, då Rikens Ständer komma i tillfälle, att uti detta ämne efter sig förtteende omständigheter besluta.

Uppå, för hvarje särskild punct, gjorde särskilda Propositioner blef ofwanberörda Betänkande, äfvensom det

3:o „Utgående af Kongl. Maj:t åskade Statsanslag, under RiksStatens 2:dra hufvudtitul,“ till alla belar bifallit.

4:o „Ådrande de af Kongl. Maj:t åskade Statsanslag under RiksStatens 3:dje hufvudtitul:“

I sammanhang med det uti 5 mom. omförordade Statsbehof till aflönning för ständigt Befäl wid den på Gottland inrättade NationalBewärina, samt Manuskapets underhåll, under Exercice och tjenstgöring i Fredstid, då de ärligen böra sammandragas för att indrivas i wapen, återovade Kyrkoherden Klintberg dess till Ståndets Protocoll i detta ämne ingifne Memorial.

Prosten Doctor Fåhræus yttrade: Sedan Herr Årkebiskoppen och Talmannen samt Högwrld. Ståndet, uppå Ryrkoherden Klintbergs den 13:de Dennes uppläste till öfrige Resp. Ståndens communication anmålste, men då på bordet laggde Memorial förklarar detsamma böra anses såsom en anmärkning wid Stats Utskottets nu uppläste Betänkande, torde mig tillåtas i detta ämne till Protocollet få yttra mina tankar.

Sedan Gottland är bewåradt, och hwar man ifrån 15 till 45 år står under Bewår, och de öfriga till 50 år dårsfwer utgbra en PikenärCorps, så torde det Högwrld. Ståndet inse angelägenheten, att åtminstone på de första åren Landet förses med sådane Officerare ifrån fasta Landet, som äga både Militairiskt Talang och Conduite; intill dess Landets infödda barn kunna hinna till sådan fullkomlighet. Skall densamma winnas efter hwad nu stadgadt är, fordras oungängligen, att de Officerare, som där skola employeras, böra wara i någorlunda likhet icke, med Officerare wid Skånska Roteringsen, ty om sådant icke stadgas, kan Gottland aldrig hoppas att erhålla andre, än sådane, som behöfwa en Pension på sin ålderdom, och hela Corpsen förwandlas till en InvalidCorps och ett Wadstena Krigsmanshus.

Om det nu är möjligt, som berättas, att en BataillonsChef i Skåne aflnäs med 1000 Rd., men på Gottland 200 Rd.; en Capitain i Skåne har 400 Rd. och en af lika värde och answar erhåller 150, så är Gottlands blifwande OfficersCorps förfelad, ty hwilken ung och duglig Officer vill söka employ på ett Land, en isolerad Province, där hans talanger för högre Chefer eller andra gynnande relationer bortskymmas. Jag skulle derför våga

wåga önska att Kyrkoherden Klintbergs Memorial måtte med öfriga Stånden communiceras, till vederbörligt Utskott remitteras och icke blifwa af Högwärdiga Ståndet ansett blott såsom en anmärkning wid Höglofl. Stats Utskottets betänkande uti denna punct.

Biskoppen Herr Friherre Doctor Mörner anmärkte, att Gottländska NationalBewåringens organisation, samt tillförordnande af ställige Officerare wore ett Commandomål, som helt och hållet tillhörde Kongl. Maj:ts Eget hoga afgörande, och gjorde sig Herr Biskoppen fullkomligen försäkrad derom, att Kongl. Maj:t, om Gottlands Deputerade till Kongl. Maj:t ingifwa sina underdåniga Desiderier i dessa ämnen, icke lärar unberlata, att uppå dem hafwa allt det afseende, som Kongl. Maj:t i sin Wisshet för godt finner.

Doctor Fåhrens förklarade att, då han wore därom försäkrad att inför Konungen äga rättighet detta allt underdånigst anmäla, wågade han icke sätta i twifvelsmål, att Konungen derå skulle fästa en Nådig uppmärksamhet, och således winna den rättelse, som ärendet lytes åska.

Uppå särskilde Propositioner blefwo Utskottets uti detta Betänkande gjorde hemställanden af Ståndet bifallne.

5:o „Om de af Kongl. Maj:t åskade Stats-
„anslag under Riksstatens 2:de hufvudtitel:“

Prosten Doctor Stenhammar anmälte wid det correctib, som Stats Utskottet föreslagit, till minskning af Statsutgifterne för Kronostjuter, sin önskan, att Höglofl. Stats Utskottet äfwenledes måtte hafwa gjort afseende på de lyckliga tillfällen, som vårt Lands local erbjuder till Warutransporter
sids

sjbledes. — Efter Doctorns tanka blefwe wintertiden många foror sände, dels af Saltpetter, dels af andre persedlar, med hwilkas forslände anstånd låteligen kunde hafwas, tills segelleden blefwe öppen, och hwarigenom han förmodade att mer än halfwa skjutstegan skulle möjligen kunna besparas. Om också i Sjöstäderna man nödgades göra upplag för några weckor af dessa transporter, skulle det wisserligen tjena till lindring både för Staten och Landet, att Sjölägenheterna mera begagnades, än som i allmänhet sker.

Professoren Doctor Almqist anmärkte, att då den till Kongl. Stottets Reparation erfordrade summa, endast är en temporaire afgift, så gjorde Doctorn sig försäkrad att Stats Utskottet icke lär underlåta, att wid anslagen skilja denna med öfriga tillfälliga utgifter ifrån dem, hwilka årligen böra utgå.

Doctor Drysen tillkännagaf, att denna skilnad öfridigt kommer att iakttagas uti Stats Utskottets afgifwande Project till Finaceplan.

Rörande de af Utskottet föreslagne 12,000 Rd. till Manufacturernes understöd, ansåg Prosten Hult, de till detta ändamål erforderliga afgifter kunna besstridas af den under Kongl. CommerceCollegii disposition stående Manufacturfond, utan att Statsverket behöfde betungas med något vidare tillskott, än de 4,500 Rd., hwilka Rikssens Ständer wid 1810 års Riksdag här till anslagit.

Doctor Fåhrus yttrade, att frågan syntes wara den, om icke Premierna till Westerbotten samt Flors och andre Vinne och VårftsFabriker, sedan dessa hunnit till sin fullkomlighet, nu kunde och borde upphöra, hwilket alltid blifwit iakttagit wid alla bestådda Manufacturpremier. Jag misunnar
 wist

wist icke Westerbotten de dem tillerkända Premiers fortfarande, jag önskar och att de må meddelas Dalarne, men anledningen till denna gjorda anmärkning är den, att uti Deconomie och Beswärs Utskottet har ett Memorial inkommit, hwars Fdrfattare begär 5000 Rd., såsom understöd att låta wäpna Skottska Fisknoter, och med dem fortsätta fisket i Cattegatt ute på djupet, som redan är bewist wara lbnande, hwarwid någre Utskottets Ledamöter yttrade, att de trodde utwäg finnas till denna Premiisumma, om Premierne i Westerbotten upphörde, ifall Hbglof. Stats Utskottet skulle dertill icke finna tillgång.

Doctor Kenström anmärkte, att frågan om dessa Premiers indragning wid 1810 års Riksdag varit wäckt, men blifwit afslagen.

Uppå gjorde Propositioner biföll Ståndet alle hwad Utskottet uti detta Betänkande yttrade och tillstyrkt.

Widare blefwo Stats Utskottets särskilda Betänkanden,

6:o „Angående tillblifning i Hans Kongl. Högshet KronPrinsens Statssumma,”

7:o „Om uppförande på Stat af 16,666 Rd. 32 β. årligen för Hans Kongl. Högshet Hertigen af Södermanland, Prins Oscar,” samt

8:o „Förande de till Institutet för Blinde och Obfstumme, anslagne medels uppförande å Stat,” utan all anmärkning gillade och bifallne.

§. 9.

Genom upplästa Protocols Utdrag underrättades Ståndet derom att Hbglof. Ridderskapet och Adeln

1:o Bifallit LagUtskottets betänkande, angående lisen för Gravationsbewis.

2:o Anmodat Stats Utskottet att uppgifwa förslag, dels till stadeslöshållande för det lidande som öfvergått Officerarena wid Sveriges Pomeriska Regementen wid tillfälle af detta Lands tagande i besittning af Franska Armeen, dels till en särskild Expectance Löningsstat och Accords ersättningsfond för berörde Officerare.

3:o Återremitterat LagUtskottets utlåtande, i frågan om Präscriptionstids stadfästade, för rättelser i Storlisten och Enskiften.

4:o Remitterat till

Allm. Beswår och Decon. Utskottet:

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition af den 9:de dennes, rörande upplösningen af Skånska Wargeringen.

Stats Utskottet

Dictamen af Friherre Cederström, Rudolph, hwaruti föreslås att Rikens Högst. Ständer måtte åt Kongl. Maj:t uppdraga, att i händelse landets sjelfständighet af någon främmande magt skulle hotas, öppna Inrikes Lån emot Stats Obligationer med Ranta eller Annuiteter till ett belopp af 4 a 5 millioner Rd. och om det icke skulle till fullo erhållas, upptaga resten som Krigsgärd.

Memorial af Herr Reutersköld, H. Fabian, med hemställan om Löningsersättning för sig, såsom f. b. Regements Quartermästare wid f. b. Svenska Garbet, i likhet med hvar Compagnie Chef wid samma Regemente blifwit tillagde.

Banco Utskottet:

Memorial af Friherre Staël von Holstein, Corfits Lubvig, angående indragande af Disconternas utelöande Assignmenter.

Lag-

Lag Utskottet:

Memorial af Friherre Silfversköld, Nils, angående Wattenwerksågares förpligtande, att, då närliggande trakter af desse Werk lida mehn, derför taga lösen eller ersättning.

Passivolance Utskottet:

Memorial af Grefve Gyllenborg, Johan Henning, angående wisa Provincers skizjande från det i Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition generelle stadgande, rörande Passivolancen.

§. 10.

Jämlikt inkomna Protocolls Utdrag hade Wälkostl. BorgareStåndet

1:o Beslutit att Allmänna Beswårs- och Decon. Utskottets Betänkande, angående Hemmans och Jordskifka deltagande i SkjutsningsSkyldighet samt Ringshus och Håradsfängelers uppbyggande och widmagthållande m. m., såsom ägande gemenskap med döärenden, hwilka bero af det Särskilda Utskottets handläggning, som fått sig uppdragit att utreda de ifrån förra Riksdagarne uppskjutna twistiga frågor, emellan Hederwärda BondeStåndet och de öfriga Stånden, borde derför hwila på Bordet tills nämnde frågor kunna förekomma till hufwudsaktlig åtgärd.

2:o Återremitterat Lagutskottets Betänkande, i anledning af Rikens Ständers Justitiä Ombudsmans Berättelse.

3:o Remitterat till

Allm. Beswårs- och Decon. Utskottet:

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, om upplösning af Skånska Wargeringen, samt

Handelsmannen Segerdahls Memorial, om en utvidgad Magazins Jämrättning för Gottland.

Banco. Utskottet:

Herr Åkebjörn Årosenii Memorial om tillbete försträckning af Banquen till Manufactur Disconten, deruti Herr Lagmannen Ådönquist sig förenat.

§ 11.

Åf upplästa Protocolls utdrag inhämtades, att Hederwårda BondeStåndet,

1:o I anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse, om 50 FriCadetter, fattat enahanda beslut, som det, hwilket PrestStåndet enligt 2 §. af Protocollet för den 13 dennes widtagit.

2:o Remitterat till

Lag Utskottet:

Riksdagsmannen Olof Nilssons från Westersås Län Memorial, rörande förändring i Kongl. Förordningen den 9:de Februarii 1802, angående Stångelsskyldigheten.

Carl Nilssons från Södermanland Memorial, angående förmedlade Hemmans deltagande i allmänna Bagnader; och

Nils Wahlbergs från Stockholms Län Memorial, rörande anläggande på Wermdön af husbehofs Mibt. och SägDwarnar.

Num. Beswår- och Decon. Utskottet:

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående upplösande af Skånska Warereringen.

§. 12.

Att Prosten Doctor Gezelius i Björnlunda insjuknat i en svår Nervfeber, derom underrättades Stån-

Ståndet igenom inkommit Läkarebetyg, utfärdadt den 12:te dennes, af Medicinā Doctorn Rectorn P. Lundmark.

§. 13.

Tillkännagaf Herr Årkebiskoppen och Talmannen att Biskoppen Doctor Murray, uti instundande vecka åmnade fbretaga en resa i Embets-
ärender till Westerås; åfvensom att Prosten Rector Kraft, i anseende till sin wacklanbe hälsa, anhöll om Ståndets tillstånd att få resa till Loka Hälso-
brunn; hwadan och då Ståndet hårtill lemnade sitt bifall, H. Årkebiskoppen och Talmannen anmodade Ståndets Electorer, att fbre nästa Plenum sam-
mantråda och utse en Ledamot i Bewillnings Utskot-
tet i Rector Krafts ställe.

Ståndet åtskildes.

In Fidem,
J. U. Almquist.

Lördagen den 20 Junii 1812.

§. 1.

Tillkännagaf Herr Årkebiskoppen och Talmannen, att en i lifstiden lika mycket wärderad, som nu mera saknad Ledamot af Ståndet, Prosten Doctor Gezelius, kort efter sin hemkomst till Björn-
lunda med döden aflidit; samt att Herr Årke-
biskoppen och Talmannen fördenskull anmodat Stån-
dets Electorer, att wid samma tillfälle då de walbe en Ledamot i Bewillnings Utskottet i Prosten
Krafts ställe, åfwen utse en Ledamot i Stats Ut-
skottet efter framledne Doctor Gezelius.

Här.

Härefter upplästes de wid berörde wal förda Protocoll hwaraf inhämtades, att Doctor Mellgren och Prosten Leffler erhållit Paria Vota eller 6 röster hwardera till Bewillnings Utskottet, samt att Doctor Mellgren undfått fleste rösterne att vara Ledamot i Stats Utskottet.

I så beskaffad ställning, och då Herrar Electorer förut varit anmodade, att utse en Ledamot uti Bewillnings Utskottet, samt med Analogie af RiksdagsOrdningens 17 §., ansåg Herr Arkiebisshoppen och Talmannen frågan derom först böra afgjöras genom Lottning, hwilken anställdes och så utföll, att Prosten Leffler blef Ledamot i Bewillnings Utskottet, till hwilken befattning han förordnades, afwenksom Doctor Mellgren att vara Ledamot i Stats Utskottet, igenom Protocolls Utdrag skulle legitimeras.

§. 2.

Justerades Ståndets Protocoll för den 17:de dennes.

§. 3.

Ankom och emottogs HofCanzleren m. m. Herr Friherre G. af Weterstedt, samt aflemnade, på Nådig befallning, Kongl. Maj:ts Nådiga Propositioner till Rikets Ständer, af den 19:de dennes, angående straff för Swenske Undersåtare, hwilka utan Konungens tillstånd söka eller antaga tjänst hos främmande Herrskap, samt om inrättning af ett Invalidhus; Herr Baron och HofCanzleren afträdde, såsom wid ankomsten beledsagad; hwarefter Högstberörde Nådiga Propositioner upplästes och remitterades, den förre till LagUtskottet, samt den sednare till Stats Utskottet.

§. 4.

§. 4.

Följande inkomna Betänkanden upplästes och lades på bordet, nemligen

1:o LagUtskottets utlåtande, i anledning af H. Biskopp Faxes Memorial om anvisning för Beswårs anförande hos Kongl. HofRätterne, öfwer Consistoriernes Utslag.

2:o Samma Utskotts yttrande, i frågan om rättigheten till Börd på Landet.

3:o Besagde Utskotts Betänkande, angående straffets skärpande för Tjuftwar.

4:o Stats Utskotts utlåtande, om ersättning af Rapotter för Extra Roterings Manskapet.

5:o Allmänna Beswårs- och Deconom. Utskottets Betänkande öfwer Herr GeneralConsuln M. A. Skjöldebrands Memorial, angående medels anslående till förbättring af Fiskefångsten i Cattegat.

6:o Samma Utskotts utlåtande, angående tillåtelse för Allmogen, att å Kronans Allmänningar och Parter uppbryta och till Tjåru och Becktillverkning anwårda träd, stubbar och vindfällan.

LagUtskottets yttrande öfwer Prosten Dybeck's Memorial, om styrkande af hinderlöshet till ägtenskap.

8:o Nämnde Utskotts utlåtande, i anledning af Borgmästaren Kjellanders Memorial, angående Förklaring öfwer 6 Cap. 2 §. Misgärn. Balken, och 1 Cap. 9 §. 1 mom. UtsökningsBalken.

9:o Det, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, angående en allmän Passévolance inrättning i Riket, tillförordnade Särskilda Utskotts, Betänkande i detta ämne.

10:o Allmänna Beswårs- och Deconomie Utskottets

Skottets Memorial, angående jämkning emellan Ständernas och Landets skyldigheter, i anseende på Båtsmanshålllet.

11:o Nyssnämde Utskotts Betänkande i frågan om Låsen till Skatte, af Kyrko- Academiä- och Scholasticks.

12:o Besagde Utskotts utlåtande, rörande Skänsta Wargeringens upplösande.

13:o Samma Utskotts yttrande, angående Låsen för Kronotonde.

14:o Öftabemälte Utskotts Memorial, om utdelande af Pass, till Skojare, Tattare och annat löst Folk.

§. 5.

Enligt inkomna Protocols Utdrag hade Högst. Ridderskapet och Adeln

1:o Bifallit det Särskilda Utskottets förslag, till underdåniga önskingar, att bifogas Rikens Ständers underdåniga svar, om förändring i utskifningsfättet af det fastställda Förstärkningsmanskapet, endast med den förändring, att wid den 3:dje puncten den önskan måtte framställas, att de som möjligtvis innan de upphunnit Bewåringsåldern, tjent wid Förstärkningsmanskapet och nu i följe af denna nya Författning böra taga tjänst wid Bewåringsmanskapet, måtte för sin förra tjänsttid få njuta afkortning på den förestående, i följe hwaraf all penninge ersättning för dem komme att förswinna.

2:o Remitterat till

Bewillnings Utskottet

Memorial af Friherre Hjerta, Axel, angående Bewillning för rättigheten att jaga.

Ulm.

Allm. Besvärss och Decon. Utskottet:

Memorial af Grefve Gyllenborg, Johan Henning, med projecterade förändringar uti Allmänna Lagens föreskrifter, om Stängselskyldigheten.

Memorial af Friherre Wrangel, Henning, innefattande förslag till förändradt sätt till fångars förbande.

3:o Inlåst uti Hederwårda BondeStåndets Beslut, att Rikssens Ständer må genom en Stor Deputation under Herr Landtmarskalkens anförande, inför Kongl. Maj:t och Hans Kongl. Höghet Kron-Prinsen betygga deras underdåniga tacksamhet för den nyligen gjorde inrättning af FriCadette-rum wid Kongl. KrigsAcademien för de Öfrälse Ståndens söner, med det tillägg, att denna Tacksägelse-uppvaktning skulle förenas med den, som i anledning af LandtbruksAcademiens inrättning förut blifwit beslutad.

Uti detta tillägg instämde, uppå gjord Proposition, PrestStåndet.

§. 6.

Nedest nu upplästa Protocols Utdrag underlåttades Ståndet derom, att Wällof. Borgare Ståndet

Gillat LagUtskottets särskilta utlåtanden i anledning af

Riksdagsmannen Lars Perssons från Skaraborgs Län Memorial, angående Pantestillingars beräkning wid återlösande af pantsatt Jord.

Herr Prosten Doctor Rensströms motion om förändring i skyldigheten för innehafware af Bolby, att stänga emot utmark, när den möter Odal i ågor; och

Särs

Särskildte från Hederwårda BondeStåndet remitterade motioner, om anläggning af Qwarnar, förhbjning i answaret för den, som intager måld på ofskattlagd Qwarn, samt bibehållande af de i Drust och Ljbrns Hårad warande husbehofs Wåderqwarnar; jämte Stats Utskottets hwilande Betänkanden,

I anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition af den 12 sistl. April, i hwad som rörer Statswerkets inkomster, utgifter och förvaltning för åren 1810 och 1811.

Rörande de i samma Nådiga Proposition åskade Statsanslag under 1:sta hufvudtitulen.

Om tillböklning i Statsanslagen under 2:dra hufvudtitulen.

Om ytterligare anslag under 3:dje hufvudtituln.

Om förhbjning i Hans Kongl. Höghet Kron-Prinsens Statssumma.

Angående de under sista Kriget fängne Officerares och UnderOfficerares till Statsverket indragne hälftwa Löners utbetalande, och

Om uppförande på Stat af 16,666 Rd. 32 f. årligen för Hans Kongl. Höghet Arsfursten, Hertigen af Södermanland; samt om de till Institutet för Blinda och Öfsumma anslagna medels uppförande på Stat med den tilläggnig, att, i anseende till desse medel, enahanda redogbrelse och Revision må åga rum, som för andre Statsanslag är eller kan blifwa föreskrifwen; och vidare att Wållofl. BorgareStåndet återremitterat Stats Utskottet Betänkande, angående de af Kongl. Maj:t åskade Statsanslag under RiksStatens 2:de hufvudtitul; samt LagUtskottets Betänkanden, angående Präscriptionstid för rättigheten att söka rättelse i Storliffes och Ensliffes förrättningar, och om förhbjd Lösen
för

för Gravationsbewis; äfvensom att bemänte Stånd Remitterat till

Lag Utskottet:

CommerceRådet Santessons Memorial, angående 1:o De i Allmänna Lagen och Författningar stadgade bbters förhöjande till ett emot nu gällande Warupris swarande belopp; och

2:o Skärpning uti straffet för förfälskning af Publique Werks och Enskilde Personers förbindelser och Assignationer.

Banco Utskottet:

BergsRådmannen Falhems Memorial, angående utsträckt belåningstid i Banquen för Fahlus Bergslag.

Großhandlaren Åbergs Memorial om ett BancoLån för Uddewalla Stad; och till

Allm. Beswårs och Decon. Utskottet:

Handelsmannen Stabecks Memorial om inrättande af HushållningsNämnder eller Industrie Committéer.

Stats Utskottet:

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, om inrättande af ett Invalidhus.

Lag Utskottet:

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, angående straff för Swenske Undersåtare, hvilka utan Konungens tillstånd söka eller antaga tjänst hos främmande Herrskap.

För öfrigt hade Wällofs. BorgareStåndet, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga skrifvelse om Trettio FriCadetter wid Carlsberg, widtagit enahanda beslut med dem, hvilka uti föregående 5:te §. finnas omförmålde.

§. 7.

Äf inkomna Protocolls Utdrag inhämtades, att
Heberwårda BondeStåndet

1:o Bifallit Stats Utskottets Betänkan den

I anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition af den 12 sistl. April, i hwad som rör Statsswerkets inkomster och utgifter samt förvaltning för åren 1810 och 1811.

Rörande de i Kongl. Maj:ts Högstberörde Nådiga Proposition åskade Statsanslag, under Riksstatens 1:sta hufvudtitul.

Angående af Kongl. Maj:t åskade Statsanslag, under Riksstatens 2:dra hufvudtitul: „Civil och „LandsStaterne.“

Rörande de af Kongl. Maj:t åskade Statsanslag, under Riksstatens 3:dje hufvudtitul: „Militairen samt Försvarswerken till Lands och Sjö.“

Angående de af Kongl. Maj:t åskade Statsanslag, under Riksstatens 2:de hufvudtitul.

Rörande tillböning i Hans Kongl. Höghet KronPrinsens Statssumma till fulla 100,000 Rd.

Angående uppskrande på Stat af en summa af 16,666 Rd. 32 f. årligen för Hans Kongl. Höghet Hertigen af Södermanland, Arsprinsen Oscar.

Rörande de till Institutet för Blinde och Döfstumme anslagne 3,333 Rd. 16 f. uppskrande å Stat; och

I anledning af väckt fråga om de under sista Kriget fångne Officerares och UnderOfficerares till Statssverket indragne halswa Löbners utbetalande.

2:o Godkänt LagUtskottets Memorial om särskilt stadgande för Löbren af Gravationsbewis.

3:o Remitterat till

Stats Utflottet:

RiksdagsFullmäktige Pehr Janssons, Eric Anderssons och Hans Hanssons med fleres från Stora Kopparbergs Lån Memorial, angående Förbud emot försäljande i större partier af den till fromma Stiftelser anslagne Kronospanmål.

Andreas Peterssons från Skaraborgs Lån Memorial, angående försäljande till Skatte af Öhls-
torps KronoSäteri i Skaraborgs Lån.

Stats och Banco Utflotten:

Nils Ericssons från Carlstads Lån Memorial, angående förhöjning i arvodet för Rikens Ständers Fullmäktige i Banquen och Riksgälds Contoiret.

Lag Utflottet:

Andreas Peterssons från Skaraborgs Lån Memorial, angående förklaring öfver Kongl. Förordningen den 9 Februarii 1802, angående Stångselskyldigheten.

Lag samt Allm. Beswår: och Decon.

Utflotten:

Olof Ericssons från Norra Hälsingland Memorial, angående rättighet för den, som ingått i Allmänna BrandförsäkringsInrättningen, att skiljas från de Hårads- eller Socknens ingångne Brandsförsäkringar.

Allm. Beswår: och Decon. Utflottet:

Per Larssons från Calmar Lån Memorial, angående affläffande af JägeriBetjeningen i Riket.

Anders Anderssons från Östergötland och Anders Larssons från Elfsborgs Lån Memorial, angående Stam- och StröRotars lika deltagande i Soldatens underhåll.

Prest. St. Prot.

N:o 22.

LIII

Till särskilda Utskottet för utredande af de från förra Riksdagarne uppstjutne tvistiga frågor emellan Hederwårda Bondeståndet och de öfrige Riksstånden:

Riksdagsmannens Eric Ohmans från Upsala Lån Memorial, angående alla Hemmans lika deltagande i Fångsbringingen.

§ 8.

Till Ståndets funskap hade inkommit ett till Wållof. Borgareståndet ingifwit Memorial af Uppsåren Doctor Galleen, angående Kongl. Krigs-Academiens flyttning från Carlberg, samt Carlbergs byggnaders upplåtande till Garnisons Sjukhus.

§ 9.

Föredroges å nyo och bifolles Stats utskottets på bordet hvilande Betänkan den,

1:o I fråga om de under sista Kriget fångne Officerares och UnderOfficerares till Statsverket indragne halfwa Löners utbetalande.

2:o I anledning af Herr Amiralen Friherre Rudolph Cederströms Förslag, om rättighet för Kongl. Maj:it, att, i händelse landets sjelfständighet skulle hotas af främmande magt, öppna Inrikes Lån mot StatsObligationer med Ranta eller Annuiteter till ett belopp af 4 a 5 millioner Rd., eller om denna summa icke skulle kunna till fullo erhållas, upptaga resten såsom Krigsgärd, hvilken äfwen komme att med StatsObligationer liquideras.

I afseende på det förra af berörde Betänkanden reserverade sig Professoreu Doctor Almquist på följande sätt:

Med

Med anledning deraf, att nu redan fråga blifvit väckt om en billig skadeersättning för Herrar Officerare wid Pomeriska Regementerna, och till medberörande Utskott remitterad, så torde mig tillåtas yttra: Att så vida de Finska Officerare icke haft något annat tractamente än det Fienden bequämat sig att dem förbrunna; samt de således icke kunnat undgå, att till lifwets nödmändiga behof tillgripa egna ofta högst inskränkta tillgångar, eller i brist deraf försättas i skuld; jag alltså wägar hysa den förmodan att Höglöfl. Stats Utskottet, hwars rådhighet wid andra tillfällen varit så utmärkt, också nu hade täckts utse någon utväg till nämnde lidande Finska Officerares skade ersättning.

§. 10.

Efter uppläsande af Constitutions Utskottets den 19-de dennes afgifne Memorial af innehåll, att Utskottet med all noggrannhet för rättat den detsamma tillhörande granskning af StatsRådets Protocoll, som, enligt 76 §. RiksdagsOrdnen en och 11 §. i den af Rikens Ständer fastställda AnsvarighetsLag för StatsRådets Ledamöter, Föredragande och Rönungens Rådgifware i Commandat, frikallat berörde Höga Embetsmän från all ansvarighet för deras Embetes utöfning, intill den dag då innewarande Riksdag tagit sin början, beslöt PrestStåndet att Expeditionens Utskottet, till iakttagande häraf wid Riksdagsbeslutets uppsättande borde härom underrättas.

§. 11.

Anmälte Prosten Doctor Mellgren, det han såsom boende uti en Bergslag och med närmare kändedom

nedom om derwarande locale omständigheter, samt efter samråd med åtskilliga uti BergsWettenskapen kunnige Män, särdeles med Högskolans uti Kongl. BergsCollegium, KammarJunkaren H. Axel Linderskiöld, ansett sig böra fåsta Ståndets uppmärksamhet wid efterföljande Memorial:

Det ämne, hwarwid jag önskar kunna fåsta H. H. Årkebiskoppens och Högborliga Ståndets uppmärksamhet, är kanske ej af den art, att det synes omöjligtigen böra hänslutas till Rikens Ständers öfverläggning; men, då wid de tillfällen, en mild och upplyst Konung sammankallar Nationens Representer, för att med dem rådslå om Rikets angelägenheter, det är öf tillåtet, att yttra hwad vi anse wara af nytta för Staten, för att sedan till Regeringens wisshet och omsorg öfverlemnas verkställigheten deraf, så har jag trott mig böra nyttja detta tillfälle, för att väcka den fråga, hwilken jag, åtminstone i en god afsig, nu vågar framställa.

Att Swenska Bergshandteringen, näst Åkerbruket, är vårt Lands viktigaste Näringsgren, idär ingen sätta i tvifvelsmål. I tanka, att underhålla och befordra denna Närings drift och förökofran, är en särskild TjenstemannaCorps af Staten inrättad och lönad.

Huruvida den nuwarande organisationen af denna Corps samt alla nu gällande Lagar för Bergsverksdrifelsen, leda till det bestånd och fördel, tillkommer ej mig att pröfwa. Jag inkränker mig blott till granskningen af den förberedande anstalt, som hos desse Embetsmän skall grundläggas kannedomen af deras yrke och sålunda äfwen deras duglighet i tjensten.

Att BergsWettenskapen, liksom den Medicinska, är

är af den mest practiska beskaffenhet, är onöfligt. Blott theoretiska kunskaper äro derföre hos Bergs-Embetsmannen, liksom hos Läkaren, ej tillräcklige; också är undervisningen för unga Medici derefter lämpad. De samla sina kunskaper ej blott i Böcker och i de Academiska Föreläsningarne, utan wänjas tidigt, under upplyste Lärares tillsyn, wid ett practiskt användande af sina insigter och äro enligt Föreläsningarne förbundne, till en wiß tids Lazarettstjänst, innan de anses hafwa slutat sin Cours, och berättigade, att i alla Läkarekonstens grenar utgå såsom Embetsmän i Samhället.

Helt annorlunda förhåller det sig med dem, som från Lärowerken inträda i Bergsstaten.

Den Ungling, som wid Akademien beslutar, att applicera sig till Tjensteman inom Bergsstaten, genomtper der först en Juridisk Cours. Sedermera bdrjar han studera Mathematik, Physik och Chemie. Wi ega Professorer i alla dessa Wetenskapen, lika utmärkta genom sin egen lärdom, som sitt nit, att derutinnan handleda Ungdomen; men emedlertid kan, wid våra Akademier, egentligen ingen ting annat, än de theoretiska grunderne för BergsWetenskapen inhämtas, oberäknad någon tids practisk undervisning i de Chemiska Laboratorierne, som blott är en förberedelse till Experimenter i stort.

Efter 2 a 3 års förlopp plår wänligen denna Cours wara slutad, och Unglingen undergå den så kallade BergsExamen, hwarefter han straxt lemnar Lärosätet, och anmäler sig immediate till antagande och tjänstgöring i Kongl. BergsCollegium, för att der utveckla sina kunskaper, draga partie af sina Mathematiska och Chemiska insigter och blida sig till Bedamot af ett Collegium, som har högsta wär-

den

den och answaret af Bergshandteringens så skiljaktiga grenar och dess Deconomiska styrelse.

Men då den Embetsöfning, han här inhemtar, är för det mesta Juridisk och Archivarisk; och deremot sållan förenad med practisk hänsigt på de med hans framtida kall så owillkorligt förbundna ämnen: så synes han icke i naturlig ordning förberedas till ett så wigtigt wärf, som det, att deltaga såsom Domare och Styresman af hela Rikets Bergshandtering.

Detta wärf medförer dock de wigtigaste pligter och förutsätter widsträckt practiska kunskaper. I denna Embetsbefattning tillkommer honom, att granska Bergmästarnes årliga Relationer om tillståndet af Rikets Bergslager och de åtgärder, de widtagit till Bergwerksdriftens förkofran. Han skall bedömma ÖfverMasmästarnes inkommande Berättelser om Lackjernsblåsningens tillbörliga drift, och gilla, förkasta eller råtta dessa Embetsmäns Wetenskapliga försök, att förbättra Smältproceßen wid Hyttorna. Han skall widare, af Geschwornernes ÅrsRelationer inhemta, huru Grufwebrytningarne i Bergslagerne blifwit verkställda och godkänna eller förändra deras projecterade Arbetsplaner, för brytningen af Rikets OdalGrufwor, hwarwid äfwen de från Markscheiderne inkommande GrufweChartor bedöra af honom rådfrågas och examineras. Om han härwid icke egde andra kunskaper, än dem ett mångårigt Expeditionsarbete honom tillförynad, skulle han ofelbart ofta befinna sig i förlägenhet, då han borde yttra sig i förenämnde ämnen, och derutinnan lemna de upplysningar, Regeringen som oftast infordrar och med skäl kan wänta af en dylik Tjensteman.

Ännu mera skulle han finna sig brydd, af en sådan
brist

brist på practisk erfarenhet, om han skulle blifwa förordnad, att deltaga i de Commissionsförrättningar, som årligen böra af Collegii Ledamöter i Rikets Bergslager verkställas, för att tillse, huru hushållningen, ej mindre wid Grufworne och dertill anslagne stogar, än wid Hammar- och Smältwerkten, förtas, samt deruti föreslå nödiga förbättringar och rätta inträffade misbruk; med flere tillhörande wiktiga skyldigheter.

Men, om han någon gång skulle sakna dessa kunskaper, är det mindre hans fel, då Lagarne icke föreskrifwa någon practisk förberedelse till kannedom af dessa ämnen, och ingen Publikt Underwisingsskolor stalt finnes, att kunna förwärfwa densamma.

Jag kan icke undgå, att wid detta tillfälle med fullkomligaste högaftning nämna de många utmärkt skickliga och wärdiga Män, som för det närwarande utgåra Kongl BergsCollegium, samt flere andre Tjenstemän inom Bergsstaten, som genom sin förtjenst och sina kunskaper gbra vårt Land både heder och gaga. Sverige har i alla tider haft ett icke ringa förråd af sådane kunnige practiske Bergsmän, som uppfyllt allt hwad sakens wigt fordrar och äfwen gjort sina namn kända hos andra Nationer. Men detta är en följd af ypperliga gåfwor, outtrötligt nit och sammantråffande lyckliga omständigheter, och ej af någon practisk planmässig förberedelse, hwilken, om den bragtes i fullkomligt skick, omedelsägeligen skulle medföra ännu större nytta.

Desutom börr med liflig erkänsla nämnas den sanna Patriotism, som Brucks Societetens Herrar Ledamöter så länge och så frukostigt ådagalagt, till spridande af practiske kunskaper i Bergshandteringen. Genom dessa lyckliga tillfälligheter har mycket af det mörker
i Wets

i Wittenstapens tillämpning förswunnit, som bristen af en practisk BergsSkola i vårt Land, annars hade förorsakat. Men en gång, då genom en dylik Inrättning, hos alla våra BergsTjenstemän, användbara och nyttiga kunskaper kunna påräknas, då torde äfwen tiden wara inne till en ny organisation af Bergwerksstyrelsen, och administrationen deraf blifwa satt på en för ändamålet mera lämplig och gagnande fot.

Hos andra Nationer, der Bergshandterings bestånd wiserligen icke är af så mycken wigt för Samhällets wäl, som hos oss, äro dock längesedan practiske BergsSkolor inrättade och med mycken fördel begagnade. I Frankrike till exempel, der organisationen af Bergwerks administration nyligen undergått en stor och nyttig förändring, åligger det alla Unglingar, som i denna tjenstewäg söka befordran, att efter inhemtade nödiga theoretiske kunskaper i Ecole Polytechnique, ungefär som wid våra Akademier, fortsätta sina studier wid någon af de i Landet warande practiske BergsSkolor, innan de, efter föregången ytterligare Examen blifwa antagne wid den så kallade Corps Imperial des Ingenieurs des Mines, som swarar emot vår Bergsstat.

En dylik practisk BergsSkola behöfwer ej i Sverige med kostsamma anstalter inrättas och anläggas. Den är af naturen och konsten redan färdig, och behöfwer blott begagnas. Eller manne man på något ställe och efter den bäst uttänkte plan, skulle kunna finna en mera gynnande local, eller inom en mindre krets kunna förena nästan alla för en dylik Inrättning mer nödiga behof, än Fahlun erbjuder?

Grufwor, Hyttor, Wattenwerk, Mästerstycken
af

af Mechaniska Inrättningar, Mineral-Samlingar, Chemiskt Laboratorium, Markscheideri-Contoir, med dertill hörande Instrumenter — allt finnes der redan att tillgå — och dertillmed Personer af utmärkta insigter och practiska kunskaper, dem de, genom ett dagligt användande, sätta i beständig utbildning.

Då likväl dessa på stället warande Tjenstemäns frågne göromål ej lemna dem den ledighet, som erfordrades för en nödig tillsyn och handledning af de från Academierna utexaminerade Elever, så borde 2 a 3 ferskilte, kunnige Lärare utses och af Staten lönas, för att här emottaga de ankommande Unglingar, som woro berättigade till den practiska Undervisningens åtnjutande.

En sådan inrättning skulle icke allenast derigenom blifwa nyttig, att practiskt kunnige Tjenstemän bildades till Statens behof, men Wettenskapen och Bergshandteringen skulle winna mycket, genom de Föreläsningar i stort, som dessa Lärare i sine Wettenskaper här kunde och borde verkställa, för att deruti göra gagnande upptäckter.

Jag kan ingalunda tillägna mig förtjensten af detta project, om det annars eger någon; ty en, inom Bergsstaten, ganska högaktad Tjensteman, Herr Bergshauptmannen och Ridbaren Pihl, har längesedan insett nyttan af en dylik Inrättning och derom väckt fråga, i ett af honom, på befallning, i underdånighet till Kongl. Maj:ts afgifwet Betänkande, angående åtskilliga förändringar af nuvarande hushållning wid Stora Kopparberget, och deruti föreslagit, att underhållet af sådane Lärare skulle bestribas af den betydliga fond, som wid Stora Kopparberget blifwit samlat, under namn af

Uf.

radscassa: hvilka medel ej ingå till Statsverket, men disponeras af Kongl. Maj:it och stå under BergsCollegii tillsyn. Hvad denna Cassa beträffar, som nu, om jag ej mycket bedrager mig, lårer uppgå till omkring 100,000 Rd. Banco, så har wäl Fahlun BergslagsInteresser ej afstått från allt anspråk derpå; i sölje hwaraf dessa penningars användande ej kan wara Bergslaget lifgiltigt; — men, till Bolagets heder, må nämnas, att, mig wetteligen, ingen dess Ledamot protesterat, emot det af Bergshauptman Pihl gjorde underdåniga project, att till afbörning för Lärare, wid en blifwande Bergsskola i Fahlun, använda någon del af Ufradscassan.

Dessa medel äro wäl samlade, hufwudsakligen, för att, då större olycksöfverfaller wid Stora Kopparberget inträffa, användas till Grufwans understöd; men desutom bör, enligt Författningarne, Ufradscassan förskjuta kostnaden till de försök, som skola anställas med mindre rikhaltiga Kopparmalmers tillgodogörande.

Wid särskild Kopparkhytta är nu äfwen för detta ändamål ett så kalladt Profbruk under verkställighet, och den föreslagne UnderwijsningsAnstalten skulle kanske dermed kunna förenas, på ett sätt, att Cassans medel ej ansågos dragne från sitt rätta ändamål, hwarwid borde observeras, att Cassan, enligt Reglementet, genom den wid Profbruket erhållne Kopparen, först finge ersättning för sin förskutne kostnad, innan winsten till Bolaget utdelades, på samma sätt, som nu tillgår.

Hvad åter det beträffar, att de Ynglingar, som genom förbindelsen af en längre forsett Cours, för sin Underwijsning finge widkännas en större kostnad,

nad, än hitills varit wanligt, så skulle, särdeles för de torftige, något understöd kunna lemnas, genom ett granlaga utdelande af de flere Chemiske och Mechaniske Stipendier, hvilka äro inrättade, oåfwen för dem, som lemnat Lärowerken.

Äf hwad jag nu haft den äran anföra, torde benåget inhämtas, att en Practisk BergsSkola wore en för vårt Land gagnelig och sßga kostsam anstalt. Jag vågar derföre hoppas, att H. H. ÅrkeBiskopen och det Högwörd. Ståndet bifaller Remiss af detta Memorial till wederbörligt Utskott, att våra Resp. MedStänder deraf få del, för att sedermåra inbjudas, att gemensamt med det Högwörd. Ståndet förena sig, i den underdåniga önskan, att Kongl. Maj:t täcktes upptaga detta ämne, till widare pröfning och widtaga den Författning, Han i Nåder finner, att saken och ändamålet förtjena.

Ståndet, som med nöje afhöorde detta Memorial, bestöt att detsamma skulle till Allmänna Beswårs- och Deconomie Utskottet remitteras, med tillstånd för Författaren att detsamma med de öfriga Resp. Stånden communicera.

§. 12.

Uti ingifwit Memorial föreslog Prosten Loenhom, att de många tid efter annan utkomne Författningar angående Socänestämmor, måtte blifwa till en enda redigerade, med full beständhet både i afseende på ämne, behandlingsfätt, beslutfningsfätt, förbindelsekraft och verkställighets drift m. m., åfvensom att wid en sådan Redaction behöriga gränser borde utstakas emellan Socänestämmas och Ryrko-Råds egentliga åtgärder, hemställande Prosten i öfrigt

hfrigt om icke detta ämne borde till Ecclesiastique Utskottets noggranna pröfning remitteras.

Doctor Dryén anförde härvid, att sedan Kongl Maj:t med Nådigt afseende å Rikssens Högst. Ständers underdåniga bön, i anledning af en i Högwörd. Ståndet väckt motion wid 1809 års Riksdag år 1810 i Augusti täckts under Herr Presidenten och Commendeuren Friherre D. E. Lagerheims Ordförande organisera en Committée till öfverseende och sammanfattande af alla Författningar rörande Socknestämmor och således jämwäl de mål, hwilka i Herr Prosten Löenhoms nu upplästa Memorial innehållas, Doctorn såsom i Nåder förordnad Ledamot i bemälda Committée uppsatt på Ordförandens anmodan ett Förslag till en Allmän Författning om Socknestämmor. Innan detta uppfattades har han haft lycka att dels inhämta nödiga materialier dertill af flere wärdiga Stånds Ledamöter, såsom Prostarne Pihlman, Hjelmerus, Sifwertson med flere, dels uppwisat sitt första Utkast för, samt emottagit wigtiga erinringar derwid af Herrar Biskoppar, Rosenstein, Murray, Faxe och Herr Professoren Doctor Wikman, hwilka namn han med skyldig aktning och tacksamhet wille nu hafwa till Protocollet nämnde. Doctorns afsigt hade varit, att få detta ringa Förslag i så god färdigt, att öfwerlemnas till Kongl. Committéens pröfning, att det kunnat för Rikssens Högst. Ständer wid denna Riksdag framläggas, men en sedan Februarii månad iråkad opafslighet, som med så interwaller fortfarit tills för circa 3:ne wckor sedan, hade satt honom ur stånd att lägga sista handen härwid; likwäl hade han medtagit hela Acten, och wille anhålla att få framlägga den till genomseende af Hög-

Högwärdige Ståndets Ledamöter enskildt; men hemstälde till Herr Årkebiskoppen och Talmannen samt Högwärd. Ståndet, hurumida det i sakernas så beskaffade skick kunde anses lämpligt, att Herr Prosten Ekenboms Memorial till Ecclesiastique Utskottets åtgärd nu öfverlemnas.

Ståndet emottog med wälbehag den underrättelsen som Doctorn nu afgifwit, och ansåg lika med Prosten Ekenbom sig ej böra detta Memorial till någon Ecclesiastique Utskottets åtgärd remittera.

Flere af Ståndets Ledamöter önskade få genomläsa det af Doctorn uppfattade Förslaget, hwartill Doctorn förklarade sig så villig som skyldig, anhängande att få emottaga nödiga rättelser och påminnelser till främdeles iakttagande.

§. 13.

Prosten Doctor Kenström uppläste ett Memorial, deruti han dels anmår att åtskillige Pastoror uti Hernösands Stift förklarar sig villige, att efter tillfälle och lägenhet utaf innehafwande Prestbord, åt deras Comministrar, hwilka derstädes merändels sakna Boställen, upplåta wijsa tunnland odlingsbar jord, för att framgent af desse, man efter man, brukas och begagnas, dels och önskar att Ståndet må hos Kongl. Maj:t i underdånighet utverka någon Författning, som berättigade Konungens Befallningshafwande, att meddela stadfästelse å de frivilliga öfwerenskommelser, som ingås Pastoror och Comministrar emellan, i den widd de af Consistorium tillstyrkas.

Remitterades till Ecclesiastique Utskottet.

§. 14.

Uppläste Herr Biskoppen Doctor Stagnelius ett Memorial, deruti han påkallar Ståndets åtgärd till vinnande af åtskilliga rättelser uti Kongl. Maj:ts fbrnyade SkolOrdning och Seminarii Inrättningar, samt besvärar sig öfver den hos en del yngre Presters rådande okunnighet och fbrnämligast öfver den ibland dem allt mer och mer tilltagande osed, att icke Predika Biblist, m. m.

Remitterades till Ecclesiastique Utskottet.

§. 15.

Herr ÅrkeBiskoppen och Talmannen tillkännagaf, det han med Kongl. Maj:ts Nådiga tillstånd ämnade att på några dagar bortresa, men enligt Nädig befallning, nästkommande Torsdag åter skulle sig härstädes infinna.

Ståndet åtskildes.

In Fidem,

J. U. Almquist.

Måndagen den 22 Junii 1812.

§. 1.

Seban Herr ÅrkeBiskoppen och Talmannen, enligt 15 §. af Protocollet fbr den 20 dennes, bortrest, och då Biskoppen och Vice Talmannen m. m. Herr Doctor von Rosenstein följakteligen nu fbrde Ordet, öppnade Herr Biskoppen och Vice Talmannen denna Session, med förklarande af dess önskan, att åsven wid detta tillfälle mötas af Ståndets förtroende och wänskap, hvaraf Herr Biskoppen och Vice Talmannen fbrut med glädje hört så många prof.

§. 2.

§. 2.

Justerades Protocollet för den 20:de dennes.

§. 3.

Uppläste Prosten Doctor Fåhreus ett så lydande Memorial:

Ledd af sanningen, lifwad af en oförstald kärlek för ett ålskadtt Fäderneslands allmänna och min Fosterbyggds enskilda mål, framställes af mig uti några Memorialer wid 1209 års Riksdag Gottlands behandlande under förra Regeringen, så i hänseende till dess förswar, som befrämjandet af Landets mål genom ÖfverStyrelsen i Länet, eller andre mindre StyrelseDepartementen. Riksens Högloft Ständer, derom upplyste, nitälskade på ett werksamt sätt att Landet måtte „skyddas“, „odlas“ och i „handels“, „vägen begagnas till det“, hwar till naturen bestämnat. Ehuru Riksens Ständer wid början af 1209 års Riksdag icke till alla delar deltog i den motion som då väcktes af Herr Baron och Statsrådet Platen om sättet till ett för Sverige större och kraftigare förswar; vågade jag likväl den 14 September 1209, genom ett Memorial wi enbördwändigheten att till Gottlands skyddande emot Utståndet wäld nyttja Inbyggarnes egna krafter, hwar till de alltifrån 1722, då de sjelfmant grepo till wapen, och än mera efter Rysska invasionen 1208 woro böjde. Jag war innom mig fullkomligt öfvertygad, att detta ärende skulle hafwa en hållig framgång, om det på Konungens wagnar framställes för mine Landsmän af någon hög Militair Embetsman, som lifwad af sakens wigt, sansning och värde tillika förmodde undanröja de hinder

ber som af några förrsynte, ehuru ändock för Fäberneslandets mål i andra fall nitålfkande Medborgare, säkerligen skulle uppkastas. Sedan mitt Memorial blifwit Ständerne communicerat, understöddes motion isynnerhet af Höglof. Ridderskapet och Adeln med nit och värma 1809, då den remitterades till Oeconomie och Beswärs Utskottets handläggning och utredande.

Saken, genom Ridderskapet och Adelns måsta åtgärd, lemnades i de kraftigaste uttryck såsom ett Commandomål åt Konungens egen wisshet att den samma bestämma och stadga, och redan innan Förstärkningsfrågan 1810 å nyo hos Ständerne förekom, syntes Gottlands Bewåring af Konungen wara besluten; men den hwilade wistligen intill den samma, i sammanhang med allmänna Bewåringsfrågan afgjordes, på ett sätt, som uti Oeconomie Utskottets beredning hedrade General Sandels, och in Pleno understöddes af samtellige Ledamöterna ibland Ridderskapet och Adeln; då enligt min motion Gottlandsningarnes Förstärkningsmanfkap icke borde dragas till fasta Landet, utan blifwa innom Ön till Landets förswar, såsom Konungen i sin wisshet fant nyttigast stadga. Utskottets betänkande i denna Ordning rätteligen beredt, kraftigt understödt med sanning och skäl, bifölls af Ständerne såsom ett Commandomål, hwarom Konungen ågde ensamt förordna.

Gottlands Bewåring är således den enda omständighet som är verkställd, ibland allt hwad af mig wid 1809 års Riksdag motiverades och i 1810 års Riksdagsbeslut beledsagades af Ständernes bifall och önskingar; „Om Gottlands nederlagsfrihet“ i 34 §. 42 mom.; „Om rättigheten för Allmoget att föra „sina Landtmannawaror“ och sin tunga Blocksten i våldadt

båtsadt farttyg till fasta Landet och dermed idla Strömmingsfisket; „Om Allmänna Magazins Inrättningens nytta på Gottland, isynnerhet Socknes „Magaziners upprättande“ m. m. har förmodeligen för mera Riksskärbande ärenden icke ännu hunnit blifwa Konungen föredragit innan min hitresa, är mindre verkställt. — Men det är nödigt, att i sammanhang uppdaga huru lätt „Bewäringen“ kunna stadna åfwen wid en blott önskan, och att wisa de hinder, som icke obetydliga, en tid uppehöll „Bewäringens verkställighet,“ för att deraf inse, huru åfwen de nyttigaste och viktigaste ärenden för det enskildas och helas väl, isynnerhet innom Gottland alltid måste framtränga, genom många oberäknade swårigheter och ännu länge skulle tillåfwentyras hindrats, om deras utförande icke anförtros sådana män, som äga rådighet, anseende, wisshet och ihärdighet att dessa uppkastade swårigheter öfverwinna, åfwen wid fråga om Landets mercantila och oeconomiska fördelar.

Innan Riksdagens slut i Stockholm 1810 blef Öfwersten Baron Fleetwood, som 1808 efter Nybarnes fördrifwande ifrån Gottland med en del af Jönköpings Regemente der qwarstaden och förordnades till högsta Militaire Befälhafware och Vice Landshöfdinge, till Stockholm uppkallad och föreslagen, att såsom kännare af folket innom Landet, åtaga sig verkställigheten af Gottlands Bewäring. Men som han för väl hade ärfarit wid Landtswärnets upprättande 1808, huru ibland Wisby Handlande, en wid namn Jacob Dubbe, då uppväckte oreddor och förwilletser ibland folket, hwar för sig och denne Dubbe, på för detta Konungens befallning å LandsCancelliet samma år undergick

Prest. St. Prot. N:o 23. Offen

offentelig Correction, så mycket mindre nu skulle kunna förmåas ombyta sitt tänkesätt i frågan om hela Gottlands Bewåring, utan undantag af Folk-Elåser, innom wiß ålder; derföre och på sådane goda skäl, och för att icke blottställas för en kanske misslyckad Commission, sökte Baron Fleetwood och seck kort derpå sitt afsted 1810. Amiral Krusenstjerna emottog derefter af Konungen detta uppdrag, men af ohälsa eller andre laga skäl, nedd-gades åfwen han i underdånighet det samma sig undanbedja. — Efter all anledning torde Gottlands Armering stadnadt i blotta öfknningar, och i wißhet hade folket aldrig till det antal blifwit bewåradt, och så organiseradt som nu stadgadt är, om icke efter nyssnämnde hinder, någre Rikets högste Militairer och isynnerhet Baronen och Amiralen Cederström wid förra Örebro Riksdag outtrötteligen yrkat werk-ställigheten af Gottlands Bewåring, och sjelf på Konungens Nådiga Befallning nedrest och utfbrandet sig åtagit.

Herr Baron och Amiralen behöfwer ingen annan eller högre belöning än medvetandet, att wid detta nådiga uppdrag hafwa uppfyllt sin plikt, med rådighet, wißhet och drift till Gottlands åskade såkrare förswar, efter Ständernas öfknningar och till Konungens Höga och Nådigst förklarade bifall; hwarom Herr Baron och Amiralens inför Konungen aflemnade och nu tryckte Berättelse såkrast witsordar. — Ut Gottlands Innewånare och uti häfderne har en Nådig Konung förwarat minnet af deras undersäteliga trohet, kärlek och nit emot en god Konung och ålskadt Fädernesland, i det Gottlångningarnes medfödda känsla för Fosterbyggdens förswar, hwilken wid ärendets anmälan för Allmogen af

af Amiralen Cederström rätt lifwades, blifwit af Konungen wid detta Riksmöte framstald, såsom wärdig, att med lika enighet och nit af fasta Landets Medborgare efterföljas. — Så segrar, och så skola sanning, billighet och rättvisa hos Riksens Ständer wid alla Riksmöten, äfvensom wid detta sluteligen segra, om allt som motiveras, är föradt på oföränderliga förnufis, och af alla tiders erfarenhet i alla länder med afseende på local, klimat, folkmängd och lynne stadgade rättets principer, wärdigt framställas, och utan hwarken personliga eller wisa Auctoriteters och upperbart skadeliga Corporationers intressen, lugnt behandlas, grundeligen granskas och beslutas. — I anledning af sådana glada förhoppningar och framtida utsigter hyser jag i underdånighet, lika med Gottlands öfrige laglydige undersåtare den säkraste öfvertygelse, att för de wid Gottlands Bewåring blifwande Officerare genom Konungens wishet och nåd beståmmas lönerne i någon likhet med Officerarnes wid Skånska Noteringen, så framt det skall blifwa möjligt derstädes placera Officerare med verkliga Talanger och Conduite, intill deß Landets barn kunna tilldanas, och hinna den skicklighet och förtjenst, att Officers-tyglor må kunna dem ansörtrös; äfvensom

1:o Att Gottland i handelsvägen och i frågan om Nederlagsfriheten begagnas till det hwartill naturen det ämnat och forntiden det nyttjadt, samt de hinder undanröbjas, hwarigenom Konung Carl XIII kan fullborda hwad Konung Carl XII började, men genom deß tidiga död afbröts. Wisshy Handlande hafwa nästan wid alla Riksdagar förnyadt sine ansöknningar om nederlag; wid 1772 års Riksdag befalte Konung Gustaf III, att Kongl. Commerce

merce Collegium skulle yttra sig öfver denna sak, som också skedde genom nuvarande Hans Excellence Baron Lilljencrantz, hwilken uppsatte Collegii underdåniga utlåtande, hwarutinnan Portofranco friheten för Gottland af de då och än gällande kraftigaste skäl tillstyrktes, öfversflyttades till Marstrand. 1793 eller 1794 flyttades denna Portofranco rättighet på Östergöteborg, som deraf räknar på 20 år en fördubblad wälmåga och rikedom.

Ännu mid 1800 års Riksdag i Norrköping var Hans Excellence Baron Lilljencrantz fast i sin öfvertygelse att både Gottland för sin uppkomst och Sverige för att draga af Landet en större winst förlorat rätt mycket derigenom, att Portofranco och Nederlagsfriheten blifwit hindrade. Många kunnige och redlige Medborgare äfvensom Utländningar af alla nationer innom eller utom Östersjön hafwa igenom sina besök på Gottland tydligen bewist och styrkt, att om Nederlagsfriheten varit från 1780 eller 1790 förbrunnad Gottland, så att hwilken som helst af alla handlande Nationer ågt rättighet och säkerhet, att derstädes sig nedjätta, waror upplägga eller HandelsContoir upprätta, skulle många, som under Franska Revolutionen flyktade undan med sine Capitaler, tagit sin tillflykt till Gottland, sedan de hwarken i Amsterdam eller Hamburg hade säkerhet för sine Familjer och nedsatta Capitaler, utan förföljde af Franska wapnens framgång äfwen derifrån måste undansflykta, och man har ju sedt, att dessa flyktande Capitalister i hela Europa sluteligen icke kunde finna en fristad, om icke Ryssland omsider den öppnat, och dem den samma förbrunnat.

Att Carlshamn som ligger på fasta landet, förbrunnades Nederlagsfrihet 1803. Jag tror att den

den skulle wara lika, ja, kanske mera gagnande om den äfwen i Nåde förminnades Gottsland.

Att widare sluta Berättelsen om hindren för Gottslands Nederlagsfrihet måste ej eller det förtriggas, att f. d. Konungen 1805 war sinnad förklara Gottsland för Portofranc, på omedelbara anförde skäl, dem jag med flere genom Excellencen Toll skötte utwäg måtte Konungen i underdånighet fördragas; Landshöfdingen å Gottsland hördes och Kongl. CommerceCollegium och TullarrendeSocieteten.

Hela Acten ligger uti FinanceExpeditionen, anmärkningar äro deröfver gjorde af en kunnig Man, som har wederslagt alla skäl till afstyrkande. — Frågan segrade och rättwiseligen hos Rikens Ständer wid 1810 års Riksdag. Det är Kongl. Maj:ts höga rätt, att bifalla eller afslå Ständernes underdåniga önskan „om Nederlag isynnerhet „för Gottsland“ enligt 34 §. 42 mom. uti 1810 års Riksdagsbeslut. Jag önskar endast ärendet blesse med underdånigt tillstyrkande fördragit. Skulle Konungen i Nader bifalla Nederlagsfriheten, är jag i underdånighet fullt försäkrad, att wid Reglementets uppsättande sådane mån måtte tillfallas och derwid blifwa nyttjade som äga grundelig känneedom om både warande eller blifwande nyttiga Tullförfattningar, SeglationsOrdningen och Gottslands local i affeende på Hamnarne och SjöfullsBewakningen wid Gottslands Landthamnar.

2:o Ibland Rikens Ständers underdåniga önskingar war äfwen den uti 20 mom.: Att Gottslands innewånare måtte äga rättighet med dåcladt Fartyg „utföra Landets producter till Swenska Städer“ och med sådane dåclade „Skutor idka fiske i „öppna Östersjön.“

Dras

Orsaken till Landets misöden i Deconomist, Mercantilist och flere affeenden, torde kanste härbrä af mindre Localkänedom äfwen hos någon Embetsman som annars med mera styrka kunnat frambära skälen till de sökte förbättringar. Bewisen äro desse: Gottsland har på några och 30 år ägt 2:ne Ordinarie men under samma tid minst 12 eller 14 Vice Landsbbsbinger, de fläste hafwa icke då ägt tid och utrymme om de ägt den bästa wilja att förskaffa denna locala känedom till befrämjande af Landets wäl i denna del. Hwarest på lika tidrymd 2:ne Håradsbbsbinger, 2:ne Landskammerare, 1 Landssecreterare, en Ordinare Lagman blifwit affatte och förlorat sine Embeten. Folket har således i allmänhet blifwit utur ståndsfatt att nyttja alla de naturliga fördelar, hwilka framför andra Provincer äro lika som slösade på denna Ö, så i anseende till en „friare Handel, Fiskerier och Bostapsfödtfel,“ som isynnerhet „Färafweln“ uppdrifwande, då deremot Stadsmanna Naringen nästan ensam derå wunnit. Med åberopade af urgamla rättigheter i mer än ett Sekel har Allmogen blifwit ålagd att alltid med öppen Fiskbåt föra sin tunga Blocksten, Slipsten, Spannemål, Späck, Ull m. m. till fasta Landets Städer, om de wälat sådant begära. Och om Allmogen någon gång på detta risquerat sitt lif och egendom på öppna Östersjön, för att i nästbelägne Stads eller Kbpings Marknader, såsom Calmar, Westermöl, Mönsterås, bortbyta sina Landtmanna waror och återföra sina behof, af Jern, Koppar, Tjen, Verft, och andra lösliga och förpackade waror, har detta blifwit ansetts för att drifwa Landthandel, och Allmogen då antingen genast förlorat sin wara, eller ock nödsakad att stånda till ansvar inför

Accis

AccisRätten, och Domstolar i Staden och på Lands-
det. — Om någonsin desse missöden skola slutas
under en nuvarande upplyst och rättwis Regering,
bör wisertligen allt detta till Konungens Nådiga
skärskådande i underdånighet hemställas.

Ledamöterna uti Gottlands HushållsSällskap,
det första och äldsta i Sveriges Rike, som stiftades
1791, till äminnelse ibland annat af Swenstfunds
segren, den derigenom wundne snara freden, som
genom Konung Gustaf III:s mod och wishet åter-
stälde och betryggade Rikets sjelfständighet och anse-
ende, ej allenast hos Rikets närmaste och mäktigaste
Granne, utan ock alla andra Europas Magter,
hwilket HushållsSällskap, först wid 1800 års Riks-
dag erhöit, på min underdåniga anmälan, s. d.
Konungens bekräftelse och protection; hade 1801
beslutit, att sedan Strömmingsfisket och andra Fi-
schen i flera år felslagit på de wanliga närbelägna
Fiske- och Landgrunden, försöka Strömmingsfisket på
djupet med not och andre godkände Fiskredskaper för
Fiskfångster af alla slag, på de till 10 a 12 mil
Söder, Öster och Wester om Gottland belägne Sjö-
grund. Hårtill fordrades nödwändigt dåckade Sku-
tor. En Ledamot i HushållsSällskapet, ÖfwerIn-
spectör wid Sjötullen anmälte, „att detta Fi-
„ningsfått, enligt Tullförfattningarne, kunde icke
„tillåtas, om han icke befförinnan hade dertill ut-
„werkst Tullstyrelsens tillstånd.“

Gottlands HushållsSällskap har aldrig fått
underrättelse om ett dylikt tillstånd någonsin blifwit
skett eller af TullDirectionen lemnadt. Emellertid
hindrades HushållsSällskapets företag, och har se-
dan den tiden hwarken blifwit verkställt eller
yrkad.

Ännu ett Exempel: En Hemmansägare och Skuttskeppare ägde och seglade i mer än 20 år med en liten bäckad Jacht, hwilken merendels af Wisby Handlande årligen befragtades, af det skäl, att denna Skuta alltid betingades för mindre fragt än Råpmännens egna Fartyg. Hos Landtullsin-
 spectoren begärtes alltid och meddeltes årligen Tullpass och Förförpassningar, som aldrig vägrades, hwilket likväl hordt se, om sådant varit då som sedermera strids-
 bande emot Wisby Stads Privilegier och gällande Landt- och SjöTulls Författningar. Ägaren segla-
 de opåtal i 20 år, och en hwar finner då, att han war af Tullbetjente och Wisby Handlande opåtalad. En TullOmbudsman wid Tullärenderna, som alltför
 wäl kände denna Skuttskeppare, hans 20 åriga sjö-
 fart med bäckad Båt, stämmer honom 1803 till Wisby Magistrat, icke för försummadt Tullpass,
 Förförpassningar eller någon Tullförsnifning till Kro-
 nan, hwarken wid bort eller återresan, utan för
 det att han som Bonde ägde och förde bäckad Båt,
 hwilket yrkades strida emot Tulls och Seglations-
 Ordningarne och tygnenhet Wisby Stads Privile-
 gier, och att han till Calmar affört egna waror,
 Spannemål, Skipssten, Ull och Skinn. Wisby
 Magistrat dömmar honom hafwa förbrutit Skutan,
 hela Lasten och att plikta lastens dubbla värde. —
 Den svarande ställer Caution, beswårar sig intra
 Fatalia i Kongl. CommerceCollegio; men sedan
 Actors och Magistratens Förfklaringar inkommit,
 sedan Referent war satt i målet 1803 uti Novem-
 ber månad, förswann och bortkom hela Acten, som
 anmåltes skola hafwa händt genom Referentens ddb.
 Efter än 2:ne års förlopp inträffar, att TullOm-
 budsmanen eller Actor, som anser Magistratens
 dom

dom såsom laga kraftwunnen, begär och får Lands-
högfdingens Execution på Skuttskepparn, som förlor-
rar sin Jackt och all sin lida Egendom. Men
Sonen hade under tiden wunnit besittning af gården
och Fadren blef bragt till tiggarestofwen, så att
han ägde knappt kläder att flyta sig med. — Men
som den utmätta Egendommen ej war tillräckelig,
dömde Landshögfdingen, att blott med den ena Cau-
tionistens Egendom skulle bristen gäldas. — Denne
Process, ehuru Kongl. Swea HofRätt 1811 uppe-
håfde Landshögfdingens Utslag, men derjemte lemna-
de TullOmbudsmannen rättighet, om han sig så
besogad fann, att den wid Domstol incaminera,
räcker ännu och förekommer wid Wisby Lagmans-
Rätt nu instundande LagmansTing, 101 år efter
sakens början, sedan Actor förlorade wid Hårabds-
Rätten.

Widare något upplysande: Det är bekant, att
efter förbåttrade DykeriFörsättningar och Reglemen-
ten wid 1800 års Riksdag, ställes Sveriges, till
sin affigt och rätta ändamål i hela Europa ännu
warande enda DykeriInrättning, under General-
Adjutantens öfwer Flottorne högsta inseende. På
GeneralAdjutantens anmälan, antog DykeriDirectio-
nen 1804 en Köpman i Wisby till Dykeri Öfwer-
Commisarie med det uttryckeliga wilkoret till Proto-
collet, att alldestund hans person och frågd war
Directionen aldeles obekant, så i händelse af minsta
lagstridiga förhållande och klagomål deröfwer, skulle
han stillas wid lyßlan. Redan 1805 och följande
åren 1807 inslup båda af landets Innewånare och
Utländska sjönbdlidande Skeppare flere klagomål:
„Såsom att Alimogen icke utbekom den accorderade
dagspenningen wid Strandnings arbetets slut,
utan

utan många månader berester; „Att Dagswerken
 „eller daglöner, ehuru twärt emot Reglementet, li-
 „quiderades så lång tid efter,“ utbetaltes de alltid
 under det som accorderadt war; „Att i Daglistorne
 „woro arbetsdagarne minskade; Att han, twärt emot
 „Reglementet, gifwit skriftliga Ordres till Strand-
 „fogdarne,“ att de ej måtte tillstådja någon på
 ett strandadt Fartyg gå om bord, eller komma de
 sjönddlibande till hjelp innan han sjelf hant ankom-
 ma; „Att Commisarien, som borde handhafwa
 „DykeriFörfattningar och bewaka Dykeriets lagliga
 „rätt och bästa,“ tillika war Commisshonair för
 både SkeppsReddare och Godsägare, att han deri
 genom förnärmade bägge Principalerne. — Denne
 sednare omständighet förbjöds ändteligen genom Kongl.
 CommerceCollegii Rungbrefse 1808, men illuderades
 af en wid namn Dubbe, hwars Swäger och Com-
 pagnon alltid war Commisshonair och han sjelf Com-
 misarie.

DykeriDirectionen communicerade flagomålen
 med Dubbe, af hwilka JustitiäCanzleren åfwen
 genom Directionen fick kännedom, men som Dykeri-
 Direction icke ågde Domsrätt, lår ock allt stadnat
 dermid, intill dess Directionen sluteligen efter 6 års
 förlopp blef hwertygad, att denne Commisarie på
 ett oförhynt sätt misbrukade DykeriFörfattningen.
 Directionen återtog sitt Constitutial och skilde denne
 ifrån syftan 1810 om hösten. Det är wäl icke
 möjligt, att wänta hjelp emot allt detta onda, om
 icke alla Civila, Deconomie och PoliceFörfattningar
 gbras gällande i Gottland, såsom i andra wäl styrda
 Län, genom en kunnig, rättwis och kraftfull Lands-
 höfdinge, som med kännedom af Landets fördelar,
 och full hwertygelse om widden af sin syfta, lifwad
 af

af kärlek till orten, uppoffrar sig med ungdomens hela styrka, verksamhet och drift, att för all sin tid befordra Gottlands sanna mål, befrämja ordning och laglydnad, lugn och enstämmighet wid alla Styrelse-Departementer, och jag är öfvertygad, att Färderne-landet äger god tillgång på sådana män.

Uti 1810 års Riksdagsbeslut 34 §. 5 mom. i brist af ett Allmänt SpannemålsMagazins antagande på Gottland, gjorde Ständerne den önskan, „att „SocneMagaziner isynnerhet öfverallt måtte befordras på Gottland.“ Uti ingen Province wore Allmänna MagazinsInrättningen nödvändigare, ingenstädes mera lönande för Kronan, ingenstädes skulle den bättre sprida sin välgörande verkan, att bibehålla årligen ett jämt Spannemålspris än på denna Ö, der i goda år efter skörden den alltid faller under sitt värde, och wid hämmad communication under Vintermånaderna af Köpmän kan nedsättas än mer, ty endast står det fullkomligen i Handlarnas magt att inom denna Ö sätta hwad pris de vilja på Landtmanna warorne, och deremot stegra sina egna till 50 a 70 procent om de derom öfverenskomma. På Sill, Salt och Jern har alltid på 30 år varit högre pris än i nästgränsande Städer å fasta Landet. Att afhjelpa äfwen detta för Landtmannen tryckande onda wore Allmänna Magazins Inrättningen enda kraftiga hjälpmedlet. Skulle Rikens Ständer nu som wid 1810 års Riksdag icke inför Konungen frambära denna underdåniga önskan, om Allmänna Magaziner i Riket, så borde den blifwande Landshöfdingen „på Gottland iståndesätta SocneMagazinerne uti ett med ändamålet „måst gagneligt sätt.“ Isynnerhet att allt hwad högsta Militair-Befälhafwaren och Vice Landshöfdingen

dingen Neuter sköld uppå Konungens Nådiga befallning, genom samråd med Gottlands Hushålls Sällskap, i underdånighet nyligen anmält, befordra Landets „egentliga Hufvudnåringars uppkomst och „deribland isynnerhet Fårafweln,“ som efter alla widtagne, men illa anordnade åtgärder för Råfvarnes föröfande i min hfwertygelse såkrast sker, så framt det „project, som Öfwerhofjägmästaren Gref, „de Bunge 1805“ gaf löfte, skulle på Gottland verkställas, igenom en kunnig och driftig Jägmästare, och hwartill han då föreslog Hofjägmästaren Greiff, warder af den blifwande Landshöfdingen på Gottland „beifradt och verkställt.“

Jag skulle derföre wåga den önskan, att allt hwad af högsta MilitairBefälhafwaren, Öfwersten och Vice Landshöfdingen och Riddaren Neuter sköld i underdånighet blifwit i detta och flere Deconomiska afseenden anmält, måtte lemnas till Deconomie och Beswärs Utskottets vidare granskning och åtgärd.

Om detta mitt Memorial skulle förtjena Högwärdigste Herr Doctors och Årkebiskoppens samt Högwärdige Ståndets uppmärksamhet, anhåller jag, att det måtte med de öfrige Respective Riksstånden communiceras och remitteras till wederbörligt Utskott.

Biskoppen Herr Friherre Doctor Mörner förklarade, att han med all aktning för den wärde Bedamotens goda affigter och warma nit för befrämjande af Gottlands fördelar, likwäl ansåg Ståndet, igenom RiksdagsOrdningens 51 §. hindras att detta Memorial, såsom innesattande flera ämnen af olika beskaffenhet, upptaga och till något Utskott remittera.

Häruti instämde Professoren Forssell.

Till närmare upplysning i målet uppläste Herr Bi.

Bisfoppen och Vice Talmannen RiksdagsOrdningens
ofwanberbrda 51 §.

Professoren Doctor Wielman ansåg oftabels-
rörde 51 §. icke fullt kunna lämpas till ifråga satte
Memorial, enär hufwudämålet tydligen är ett
enda, Naringarnes upphjelpande på Gottland, ehuru
till ämnets närmare utredande, åtskilliga brister och
hinder blifwit anförde.

DomProsten Doctor Jeducr yttrade: En
man, som med Herr Doctor Fåhrens, gjort sig
så mycken möda, och löper sådan risque, måtte
wäl hafwa goda skäl, och synes förtjena tagas under
armarne, då han talar för en hel Province, som
så fränstild, må hända wore i fara, att af någre
Wederbörande mindre wäl behandlas; Det minsta
man kan göra, är, att upptaga och bedöma sådane
Betänkanden. Skola de för någon formalitet, som
synes brista, nedläggas, förorsakas tidspillan, om-
gång, och man ledsnar omsider yrka, hwad likwäl
wore både gagneligt och nödwändigt, samt blottställer
sig ej gärna någon för böpna correctioner och per-
siflage. Det tyckes också, för ett Utskott wara be-
qwämare, att på Ett papper hafwa allt, hwad
rör en ort, och må det sjelft urskilja hwad thyr
tillhör, samt det öfriga ofördröjligen till andra
remittera; eller också, om Resp. Stånden sjelfwe,
straxt wid uppläsningen det behaga göra, håldre,
än att målen på ett och annat ställe hwila, och
ändtligen under hela Riksdagen, hinna hwarken
ventileras eller afgöras. Torde därjämte wara en
billig önskan: att undgå den Censur, som stundom
synes förefalla, synnerligen då eljest så ifrigt strides
för en oinskränkt frihet i tryck och skrifter, samt
widlyftiga Discussioner öfwer ord och uttryck, skulle
för.

förspilla all tid till sjelfwa ärendernas företagande. Då Stånden åga otwifwelsaktig rätt: att såsom sitt antaga, eller förkasta ett Dictamen, måste hwarje Riksdagsman hafwa ej mindre rättighet: att till Protocollet anföra, hwad hållst honom godt synes: det blir för hans räkning; till och med, jag tror: att intet kan förnekas något Memorials förwisan- de till Utskott, eller de öfrige Resp. Stånden, om Auctor så begär, och dereft ej något ställe åter skall förwandlas till den öfrige, så betänklige Urskil- ningsDeputationen. Ja! det Särskildta Utskottet, wid nästledne Riksdag härstädes, förklarade, i Sep- tember 1810 „bestämdt att ett Stånds yttrade öns- kan om en wåldt frågas nebläggande ej kunde betas- ga någon enskild Redamot rättighet till motionens fullföljande och behörig Remiss deraf.”

Men hwad egentligen angår Memorialer som på en gång innefatta „flere olika Desideria” för en Landsort eller Stift, så upptogs ganska många sådane ej allena wid nyß förslutne Riksdagar, såsom det af Biskopp Bjurbäck, Herrar Scani, Doc- torerne Forsén, Stenhammar, Rhodin, Mellgren och Fåhrens, Prostarne Livin, Franchell etc. och på Riddarhuset Gref Gyllen- borg, utan torde och denne ej wara utan exempel derpå. Samt synes sjelfwa den citerade 51 §. i RiksdagsOrdnungen ge anledning dertill, då den likwål tillåter ett Memorial som beträffar en orts „angelägenheter,” då det är af flere underskrifwit: och huru lätt winnes icke det? Det måste och wara en „nödwändighet” att hwart och ett anmälände, med alla dess puncter, in extenso i Protocollet in- tages, ehwad än Stånden finna för godt deröfwer resolwera, om eljest en Repräsentant skall för sine
Coms

Committenter, kunna documentera, det han deras, sig betrodda önskingar sålt fullgöra.

Måtte änteligen, icke eller detta mitt flersaldiga yttrande anses hafwa det åtalade felet; ty det bbr werkeligen få denna enkla påskrift: „Om Memoria: „lers underställande och upptagande.“ Men önskan: åfwen om förtydligande af det åberopade Grundlagens rum, torde wara en Constitutionsfråga, som skulle kanske hwila till nästa Riksdag.

Biskoppen Herr Friherre Doctor Mörner anmärkte, att de af en wärd Bedamot omförmalde Remisser af Memorial, innehållande flere olika ämnen, endast måtte hafwa stett före den 10 Febr. 1810, då nu gällande RiksdagsÖrdning, som förbjuder flere ämnens sammanblandande uti ett Memorial, till esterrättelse blifwit faststald.

Professoren Doctor Wijkman, ansåg uppå de af Herr Biskopp Mörner anförde stål, de af DomProsten Jedeur åberopade exempel, icke höra till förewarande fråga, ty af helt annan egenskap wore ett Memorial, hwari saker af aldeles särskild beskaffenhet och som icke med hwarannan hade något samband, företebdes; Professoren förnyade förden skull sin motion, att Memorialet, såsom angående Märkingarnes och Landt Culturens upphjelpande på Gottland, må till Allm. Beswår och Deconomie Utskottet remitteras.

Biskoppen Herr Friherre Doctor Mörner förklarade det han, utan att i öfrigt wilja lägga hinder i wägen för Remissen, icke kunde undgå att till Protocollet anförä sin särskilda tanka i detta ämne.

Herr Biskoppen och Vice Talmannen föreslog följande Proposition: Bifaller Högwörd. Ståndet, att

att Doctor Fåhrel Memorial angående Naringarnes upphjelpande på Gottland, remitteras till Allm. Beswårs- och Deconomie Utskottet.

Prosten Hjelmerus instämde uti det, som Biskoppen Friherre Mörner i detta ämne anförde, med tillägg, att han för sin del ansåg det vara betänkligt att upptaga ett Memorial, som syntes innefatta angifwelser emot Herrar Landsböfdingar och andre Embets- och Tjenstemän på Gottland.

Prosten Hult hemställde huruvida Ståndet kunde finna lämpligt att till Allm. Beswårs- och Deconomie Utskottet remittera ämnen, om hwilka, enligt hwad Doct. Fåhreus själf, anmärkt efter samma Utskotts inhämtade utlåtande, Riksens Ständer så widt på dem ankomme, redan förut beslutit.

Herr Biskoppen och Vice Talmannen ansåg Riksens Ständer icke igenom sina förut yttrade önskingar i Hushållsmål, vara hindrade att, wid förändrade omständigheter, å nyo framlägga sina underdåniga önskingar i samma ämnen, och trodde förden skull, att sådana frågor å nyo kunde till Allm. Beswårs och Deconomie Utskottet remitteras.

Prosten Hedrén ansåg 1:sta puncten, om Bewåringen på Gottland för ingen del tillhöra Allm. Beswårs- och Deconomie Utskottet, och tillstyrkte förden skull, i händelse af Remiss, att Doctor Fåhreus förut må afskilja de ämnen, hwilka för ingen del tillhöra Deconomie Utskottets åtgärd, ifrån dem hwilka böra dit remitteras.

Doctor Fåhreus förklarade, att ehuru, såsom han själf anmält, Bewåringen på Gottland blifwit verkställd, syntes äfwen i det ämnet återstå en för Landets wäl högst nödwändig sak, nemligen den önskan att Herrar Officerare måtte blifwa med
till.

tillräcklige Ebner försebbe, hwarom Doctorn ansåg sig i egenkap af Riksdagsman ega fullkomlig rättighet, att sig yttra.

Professoren Doctor Wåhlin ansåg så många, Riksens Ständers befattning icke tillhörande, ämnen wara uti detta Memorial innefattade, att Remiss derå icke kunde bewisjas, utan endast i hwad det rörder Naringarnes upphjelpande på Gottland.

Professoren Doctor Almquist hemställde, om icke på det Titeln måtte blifwa fullt swarande mot innehället, Rubriken kunde blifwa: om Gottlands fall och upprättelse.

Härefter framställde Herr Biskoppen och Vice Talmannen följande Proposition: Bifaller Högwörd. Ståndet att Doctor Fåhreri ofwanintagne Memorial, i hwad det rörder Naringarnes upphjelpande på Gottland, må till Allmänna Beswårs- och Economie Uskottet remitteras; hwilken Proposition med Ja beswarades.

§. 4.

Under erinran om RiksdagsOrdningens stadgande uti 56 §., att inga nya motioner af Riksdagsmän få wäclås, sedan 2:ne månader från Riksdagens bdrjan, enligt RiksdagsOrdningens 27 §., beräknad ifrån den dag, då Konungens Proposition om StatsWerkets tillstånd och behof blifwit aflemnad, tilländalupit, påminnte Herr Biskoppen och V. Talmannen derom, att Högslberbrde Nådiga Proposition den 25 sist. April blifwit till Stats Uskottet aflemnad, samt att följakteligen detta Ple-num torde wid påstående Riksdag wara det sista, då Ståndets Ledambyter ega att wäclås nya motioner, frågandes Herr Biskoppen och V. Talmannen

Pre. St. Prot. No 24. af

af sådan anledning, om någon eller någre af Ståndets Ledamöter, nu wore hugade att någre nya frågor anmäla.

S. 5.

Prosten Thyselius yttrade sig sålunda till Protocollet:

Bland Sveriges Deconomiska Författningar är må hända ingen, som wisat en hastigare och mera lycklig werkan, än Kongl. Förordningen om Enskiften af den 25 Julii 1804 och 2 Febr. 1807. — Denna Författning som lättat och försäkrat möjligheten, att böra jorden frugtbarande, widga odlingen samt på en gång öka Landets befolkning och rikedom, har likväl i fördomar och ålderade wanor mött motstånd och hinder, som ehuru ej owanliga wid stora företag, för det Allmännas väl synas ändteligen böra upphöra — Ty om någre Ledamöter af det Hederwårda BondeStåndet, under Riksdagen år 1809, begärte och erhöilo denna Författnings inställande, lärar orsaken till en sådan deras anhållan så mycket håldre böra sökas i ett eller annat möjligen gjordt misstag wid tillämpningen af denna ypperliga Författning, som jag är fullt öfvertygad, att detta i Sverige så aktningwårda och upplysta Stånd nog samt inser dess wälgörande inslytande på Landets odling, ehwar den rätteligen tillämpas. — Det är åtminstone wist, att Skaraborgs Låns widsträckt och obrukade Glätter, genom werkställighet af den stadga, som i besagde hänseende rör detta Lån särskildt, och den 25 Julii 1804 utgafs, mångenstädes wunno ett alldeles förändradt utseende och skulle snart blifwit, hwad de kunna och böra, rika Förrådshus för angräntsande mindre frugtbara Lån;

Lån; och erbrande Minneswårdar af hwad folkets
 Födgheet kunnat åstadkomma. Men! Författningens
 inställande har åter hämmat de framsteg i Landets
 odling, som nedskallade wälsignelser bfwer den Em-
 betsman, som föreslagit Lagen, och de Patriotiske
 Medborgare som satt den i werket. Jag är fullt
 öfvertygad, att Rikets Höglof. Ständer anse hwarje
 steg, som befordrar Fosterjordens odling, befolkning
 och rikedom, wara nog wigtigt, för att ej böra för-
 dröjas. Likwäl har detta Lån mer än 2:ne år wa-
 rit i saknad af de oberäkneliga fördelar, Författ-
 ningen ej allenast åsynar, utan ock med en klok och
 rättwis verkställighet, omedersäjeligen bereder. Lå-
 nets hederwårda och upplysta Ålmoge har ock redan
 berajat inse dem och om verkställighet af Enskiften
 hos Konungens Befallningshafwande gjort flere an-
 sökningar, men, hwilka, genom den erhållna In-
 structionen, måste där hwila.

Jag wet, att jämkningar och rättelser i Författningen warit, eller äro nder arbete, men, om
 ock dessa ej ännu kunnat utarbetas, wågar jag
 tryggt försäkra, att, om till de flere af Herr Stats-
 Rådet och Landshöfdingen m. m. Baron Adlers-
 sparre i des af trycket utgifne Betänkande föres-
 slagne rättelser, lägges den föreskrift till Enskiftes
 Landtmätarne, att, till lättnad i hånaden, noga
 iakttaga Författningens föreskrift, om figuren af
 de enskiftade Ågotalotterne, och att till förekommande
 af Hemmans försämring, så widt det låter sig gör-
 ra, utan minskning i ågorymden jämna de olikheter,
 som förefinnas, Författningen emedlertid, åtminstone
 för Skaraborgs Lån, kan utan fara återså en wäl-
 görande verksamhet. Jag tror det wara Rikets
 Höglof. Ständer wårdigt, att derom i underdånig-
 het

het anhålla hos En Konung, för hwars stora, ädla hjerta det ofelbart är en ljuf wällust, att bereda den jordens fruktbarhet och blomstring, hwilken Han flere gånger råddat, och den Rikets Ständer nu med så ädel enstämmighet förklarar sig wilja med lif och blod förswara; och anhåller bdmjukast att med detta Memorial få wända mig till våra Respective Med-Ständer, äfwen som att det måtte till vederbörligt Utskott remitteras.

Biskoppen Herr Doctor Weidman: Wid 1809 års Riksdag war fråga, på wäckt motion, om Enskiftens antingen affskaffande eller inskränkning. Detta afflogs. Men af denna anledning anhölls hos Kongl. Maj:t Riksens Ständer i underdånighet, att Kongl. Maj:t täcktes låta öfwerse de utkomna EnskiftesFörfattningarne samt föreslå de ändringar och förbättringar, som kunde pröfwas nöddige och tjenlige. Imedlertid hade RiksdagsFullmäktige af det Hederwårda BondeStåndet från Skaraborgs Län inkommit till Kongl. Maj:t med underdånig Ansöknung uti samma ämne. Kongl. Maj:t förordnade en Committée som skulle verkställa hwad Riksens Ständer i underdånighet begärt. Af de Herrar och Män, åt hwilka Kongl. Maj:t detta ärende uppdragit, är jag för några dagar sedan underrättad, att arbetet redan är fullbordadt och skall i nästa wecka till Kongl. Maj:t aflemnas.

I alla fall och sedan Riksens Ständer en gång i underdånighet anhållit om Kongl. Maj:ts Nådiga handläggning wid denna sak, kunna wäl icke Riksens Ständer nu dermed taga någon widare befattning, om det icke skulle wara att förnya sin förr gjorda underdåniga anhållan och i sådan handelse skulle wäl saken icke remitteras till något Utskott, utan

utan i dess ställe de öfrige Respective MedStånden inbjudas, att till Kongl. Maj:t inkomma med ett Iteratum, hvarigenom den värde Ledamoten, som talat uti denna angelägna sak, men lärar vara i ofunnighet om hwad deruti förelupit, kunde blifwa råttwisad hos sina hemmawarande Committenter, att han icke försummat hwad honom af dem blifwit uppdragit. Jag får tillwål till Högwörd. Ståndet hemställa, huruvida en sådan inbjudning är af nöden, då som sagdt är, den Kongl. Committéens arbete redan är slutadt, och verkställigheten af de ändringar och förbättringar, som blifwit föreslagne, beror af Kongl. Maj:ts Högga pröfning.

Uppå gjord Proposition beslöt Ståndet att detta mål till Allmänna Beswårs- och Deconomie Utskottet remittera.

§. 6.

Uppläste Prosten Doctor Agrell ett Memorial, deruti han uppå andragna skäl tillstyrker, att Ståndet i utgående RiksdagsCircularre må uppmana Rikets Presterskap, att hvar i sin ort, efter dess särskilda beskaffenhet, öfwerenskomma om en billig ersättning till de Kyrkoherdar wid swagare Pastorat, för hwilka inqwarteringarne äro särdeles betungande.

Remitterades till Ecclesiastique Utskottet.

§. 7.

Uti ingifwit Memorial anmäler Biskoppen Herr Doctor Faxe, att innom Lunds Stift, åtskillige swårigheter mötte wid verkställigheten af den uti Kongl. Maj:ts 1810 utfärdade Nådiga Fbrordning, om Dagswerksskyldigheten för Torpare och Husmän, meddelte föreskrift, att Presterskapet skulle om tiden
till

till deras Dagswerkens utgårande, med de dagswerks,
Slydighes Husbunder öfwerenskomma.

Här uti instämde Prof. Doct. Wijlman:
Remitterades till Ecclesiastique Utskottet.

§. 8.

Utbredogs å nyo och bifölles LagUtskottets på
bordet hwilande Betänksanden, angående:

1:o Herr Biskopp Faxes Memorial om Bes-
swärs anförande hos Kongl. HofRätterne, öfwer
Consistoriernes utslag.

2:o Straffets skärpande för stöld.

3:o Prosten Dybeck's Memorial om styf-
barn af hinderstidsbet till ägtenskap.

4:o Borgmästaren Kjellanders Memorial,
förklarande öfwer 6 Cap. 2 §. Misgärnings-
Balken, och 1 Cap. 9 §. 1 mom. UtsekningsBalken.

§. 9.

Enär LagUtskottets den 20:de dennes på bordet
laggde Memorial, i frågan om upphäwande af
den i Allmänna Lagen Skyldemån tillaggde rätt,
att börda å Landet försäld jord, nu å nyo utbre-
dogs, yttrade sig Biskoppen Herr Doctor Faxe
sålunda:

Jag instämmer wäl med Högst. LagUtskottet
i den tanka, att detta mål öfwerlemnas till Högst.
LagCommissionen, hädst den i Allmänna Lagen
stadgade Ördsrätt är en bland de wiktiga ämnena,
som fordra en widsträckt jämsbrelse med andra Lags-
ställen: men då de Memorialer, som gifwit Lags-
Utskottet anledning, att afgifwa ifrågawarande ut-
låtande dro af motsatt egenkap, det ena yrkar in-
skränkning, det andra bibehållande af nu warande
Ördes-

Bördesrätt, skulle jag önskat, att Höglofl. Utskottet tagit denna sak uti närmare öfverwägande och bestämdt yttrat sig öfver de förekomne frågor, hvarigenom Höglofl. LagCommissionen äfwen skulle få tillfälle att se dessa frågor fullständigare utredde.

Häruti instämde Prof. Doct. Wijsman.

Biskoppen Herr Doctor Weidman: De missbruk, som kunna ega rum wid den widsträcktä Bördesrättighet, som Allmänna Lagen, mera af en gammal häfd, än af billighet eller naturliga skäl, tillåter, äro för wäl kände, för att behöfwa omröras. Höglofl. LagUtskottet har ock uti sitt Beståndande insett och erkänt behöfwet af inskränkning deruti; men tillstyrkt Rikens Ständer att hånstjupa densamma till Kongl. LagCommittéen. Men då klara skäl förete sig till inskränkning, ser jag för min del ingen ting hindra sakens afgörande, hwarwid Kongl. LagCommittéen är rättighet likwäl förbehållen att, så wäl häruti, som uti andre Lagens rum föreslå de ändringar och förbättringar, som pröfwas nödige och tjentlige. Jag föreställer mig, att inskränkingsgrunden enklast och naturligaft hämtas af Arfsrättigheten; hwaraf följer, att Bördesrättigheten bär blott tillkomma dem, som efter Lag närmast äro berättigade till arf, och att, då dessa icke gitta utöfwa sin rätt, de fjärrare anhöriga böra anses dertill oberättigade. Om någon af miss-hushållning eller af andra orsaker föranlåten, bortfår den fasta egendom, som Förfäder med omtänka och arbetsamhet antingen förwårswat eller bibehållit, och hwilken annars efter dess dödd kunde och borde tillfalla de närmaste arfwingar, är wäl intet mera naturligt, än att dessa genom Börd återkalla en förlorad rättighet; men deremot synes intet skäl wa-
ra

ra för handen, att Bårderättigheten utsträckes till dem, som äro oberättigade till arf, emedan närmare arfvingar ännu lefwa. Utielies samma grund och ordning har Lagen iaktagit i frågan om Testamenten och deras sländer.

Wore det mig tillåtit att tillägga något i inskränkningsvägen till Bård, skulle det blifwa den önskan, att Edgång, som Lagen fordrar af Bårdesman, måtte få underlåtas.

Prosten Billbahl: Med Herr Biskoppen Doctor Weidman förenar jag mig så mycket hållre om inskränkning i Bårderättighet å fast Egen- dom till närmaste arfvingar, som jag redan förut i Högst. LagUtskottet, hwaraf jag har äran wara Ledamot, på anförda stål yrkat, att den icke borde sträcka sig längre än till Säljarens barn, föräldrar och syskon. Och då Högst. Utskottet jämnt funnit nödvändigheten af någon inskränkning härutinnan, håller jag före, att utt dess Betänkande bestämt borde utfättas, hwilka de närmaste släktin- gar äro, som med denna rättighet skola bibehållas och hwilka fjärrare derifrån böra uteslutas. — Afwensom jag anser denna sak wara af sådan wigt att den wid närwarande Riksdag borde förestås till antagande och icke oafgjord till Kongl. LagCommittéen hänstjutas. Troligen lärer denna Kongl. Com- mitté finna någon inskränkning i Bårderättigheten nödvändig, och att den nu i förhand gäbres, hwilket i min tanke är högst angeläget, hindrar lika litet Kongl. LagCommittéen att pröfwa denna, som alla förut steddä Lagförändringar och i öfrigt hela 1734 års Lagbok, som skall öfwersees, förbättras och efter närwarande tids stiel lämpas.

Och beslöt PrestStåndet, att i frågavarande Betänskande, med de gjorda anmärkningarne, till LagUtskottet återremittera.

§. 10.

Wib förnyad förebragning af Allm. Besvärsoch Oeconomie Utskottets den 20 dennes på bordet lagge Betänskanden

1:o Om tillåtelse för Allmogen att å Kronans Allmåningar och Parcker uppbryta, och till Ljåru och Becktillverkning använda Träd, Stubbar och Windfällan, m. m.

2:o Öbrande jämföring emellan Stådernes och Landets skyldigheter, i afseende på Båtsmanshället.

3:o I frågan om Lbsen till Skatte, af KyrkoAcademi- och ScholåGuds.

4:o Öbrande Skänsta Wargeringens upplbsande.

5:o Ungående Lbsen för Kronotionde.

6:o Om utdelande af Pass till Skojare, Latsare, och annat löst folk; blefwo samme Betänskanden af Pr. stStåndet godkände.

§ 11.

Upplästes efterföljande nu inkomne Betänskanden och lades på bordet, nemligen

1:o Stats Utskottets Betänskande öbrande skatteläggning å Öwarnar.

2:o Samma Utskotts utlåtande, om erforderlige medel till ny wågs anläggande, emellan Wermoland och Jemtland.

3:o Nämnade Utskotts yttrande, i frågan om indragning af Fjerdingsmåns Boställen.

4:o Öftabesagde Utskotts Betänskande, om råsta förståndet af 5:te puncten uti Kongl. Maj:ts Nå.

Nåbåga Fbrordning af den 23 Januarii 1811, rörande förskade afgifter till Wadstena Krigsmanshus Casa.

5:o Allmänna Beswårs- och Deconomie Utskottets Memorial, om afgörande af Snöskottningsmål, wid HåradsDomstolarne.

6:o Det Särskitta Utskottets tillägg till dess afgifne Betänkande, angående en Allmän Passerolance Inrättning i Riket.

7:o Constitutions Utskottets Förslag till en ny Redaction af de 4 första §§. i Tryckfrihetslagen.

8:o Samma Utskotts Memorial, angående 5 §. i Tryckfrihetslagen.

9:o LagUtskottets Memorial om Postbänders skyldighet att svara inför PostRätt.

10:o Nyssnämde Utskotts utlåtande, angående KronoÅklagares ansvar och skyldighet att ersätta den Anklagades samt Vittnens tidspillan och kostnader.

11:o Stats Utskottets Betänkande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nåbåga Remiss till Stats Utskottet, uppå GeneralMajoren och Commendeuren Friherre L. F. Kaulbars underdåniga ansöknings, att af Nåd njuta befrielse ifrån erläggande af Rånsta, å ett under 1788 års Krig uti Calmare Låns LandtKanterie utquitteradt förskott af 700 Rd. till FältTractamente, Rationer och Portioner.

§. 12.

Medelst inkomna Protocolls Utdrag tillkännagafs, att Högst. Ridderskapet och Adeln

1:o Bifallit Allmänna Beswårs- och Deconomie Utskottets twänne den 17:de sistledne på borget lagda Memorial, det förra i anledning af Riksdagsmannen

nen Lars Swenssons motion, om icke nu, så wäl som tillförene, det må wara Allmogen, Torpare och Inhyssbjön tillåtit, att å Kronans Allmännigar, Parkar och Gehåg uppbryta de i jorden stående Stubbar, och dem så wäl som fårnor efter ruttnade Windfällen samt så kallade Skatar och Toppar till Ljåru- och Becktillwerkning använda; det sednare, i anledning af Herr Sködebrands motion, om medels anslående till förbättrande af Gistfångsten i Cattegatt: wid hwilket sistnämde bifogades den anmärkning, att detta anslag måtte af Utskottet, darest tillgångarne så medgifwa, föreslås.

2:o Gillat LagUtskottets Betänkanden: Angående förändrad föreskrift wid hänvisning till Besvärss ansökan i de mål, hwilka från Consistorierna dragas under HofRätternas och sedermera till Kongl. Maj:ts pröfning.

Angående wäckt fråga om upphäfwande af Brödesrätt till försäld arfwejord.

Äbrande Riksdagsmännen Pehr Nilssons från Christianstads Län och Jonas Jonssons från Calmare Län yrkanden, om skärpning i straffet för stöld.

Angående åtskilliga från BondeStåndet remitterade motioner, om rättighet till Husbehofs och skattlagde Qwarnars anläggande.

I anledning af Riksdagsmännen Lars Pehrssons från Skaraborgs Län Memorial, om Panteffillingars återgåldande efter Conrs.

Äbrande af Doctor Renström wäckt fråga, om förändring af Lagens stadgande, i 5 Cap. 2 §. ByggningsBalken, angående Stångsels upprättande emellan Odal inågor och utmark.

3:o Villat Stats Utskottets Betänkanden, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition af den 18 April 1812 i hwad som rörder Statsverkets inkomster och utgifter samt förvaltning, för åren 1810 och 1811.

Angående af Kongl. Maj:t åskade Statsanslag under Riksstatens första hufvudtitul.

Angående Kongl. Maj:ts åskade Statsanslag, under Riksstatens andra hufvudtitul: Civil- och Landstaterne.

Angående de af Kongl. Maj:t åskade Statsanslag, under Riksstatens tredje hufvudtitul.

Angående de af Kongl. Maj:t åskade Statsanslag, under Riksstatens åttonde hufvudtitul.

Angående tillblifning i Hans Kongl. Höghet KronPrinsens Statssumma i anseende till densamma's otillräcklighet, att deraf åfwen kunna bestrida de tilldöfte Resekostnader, som wid Statens uppskrande icke kunnat beräknas.

Angående uppskrande på Stat af en summa af 16,666 Rb. 52 f. årligen för Hans Kongl. Höghet Hertigen af Södermanland, Prins Oscar.

Angående de till Institutet för Blinde och Obfstumme anslagne medels uppskrande å Stat.

4:o Återremitterat Stats Utskottets utlåtanden i fråga om de under sista Kriget fångne Officerares och UnderOfficerares till Statsverket indragne halswa Lödners återbetalande, samt angående ersättning af kostnaden till Capotter för Extra Noteringsmanskapet.

5:o Remitterat till

Stats Utskottet:

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikens Ständer om inrättande af ett Invalidhus.

Laga

LagUtskottet:

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikens Ständer, angående straff för Swenske undersåtare, hvilka utan Konungens tillstånd söka eller antaga tjänst hos fremmande Herrskap.

§. 13.

Jämlikt inkomna Protocolls Utdrag hade Wärl. BorgareStåndet

1:o Billat Särskilda Utskottets förslag, till underdåniga önskingar, att bifogas Rikens Ständers underdåniga swar, uppå Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, om förändring i Utskrifningslättet af det fastställda Förstärkningsmanskapet, med de förändringar och tillägg för Ståndets enskilda del, att Kongl. Maj:t i Nader tacktes icke sträcka befrielsen ifrån skyldigheten att deltaga i Manskapets utgående för Hemmansbrukare emellan 20 och 25 år, längre, än till dem, som före förra Utskrifningen hade bosatt sig och tillträdtt Hemman, att till Kongl. Maj:t, af full förtröstan på dess Landsfaderliga tänkesätt, i allmänhet öfwerlemnas, att pröfwa alla de fall, då särskilda skäl och omständigheter kunna inträffa, som tala för undantag ifrån Bewåringskyldigheten, eller frågor uppstå om rätta förståndet af den widtagna Författningen, sedan Wederbörande berom inkommit med berättelser om Förslag, samt att Staten, Håradet eller Soذنen icke må anses skyldigt att ersätta de personer, som antingen utan något bidrag eller med biträde af de lottlag, till hvilka de hör, legdt för sig wid förra Utskrifningen, men ej dess mindre nu böra utgå, för hwad de sjelfwa bewisligen utgifwit, utan Statsverket wara förbundit, att derföre hålla dem skadeslöse.

2:o Remitterat till

Det särskilda Utskottet för utredande af de från förra Riksdagarne uppkjutne tvistiga frågor emellan Hederwårda Bonde Ståndet och de öfrige Riks Stånden:

Rådmanen Kjellanders Memorial om Högst. Ridderskapets och Adels samt Högwörd. Prest Ståndets deltagande med öfrige Husägare uti uppbyggnad och reparation af Kyrkoherdes Capellans Kloclare Rectors och Skolabyggnader i Ståderne.

Stats Utskottet:

CommerceRådet Nordlindhs Memorial om anslag till förskott för uppskrande af en Casern i Malmb.

Lag Utskottet:

Großhandlaren Segerdahls Memorial om förtydligande af Lagens stadgande angående Fullmångtigs eller Sysslomans skyldighet att vittna om hwad i sådan egenkap blifwit honom anförtrödt.

Lagmannen Rönquists Memorial angående förklaring af Lagens stadgande, om Nabos rätt till Bösen.

Allm. Beswårs- och Decon. Utskottet:

BrüksPatronen Lindbergs och Rådmanen Schwans Memorial, angående Gårdfarihandeln, Ståderne Borås och Utricåhamns handelsfrihet, jämte särskilda anföranden i sistnämnde ämne af BrüksPatronen Lindberg, Borgmästaren Rönquist och Fabriqueuren Wenckerts Memorial, om handhafwande af Författningarne, angående Judarnes handelsfrihet. Borgmästaren Örnbergs Memorial om inrättande af en Fyrhåk på Holmbn wid Ömarken och Großhandlaren Segerdahls Memorial

rial, om inrättning af en Fyrbåk på Gottland. Borgmästaren Kjellanders Memorial, angående NäringsIdkares rätt, att bivafla Marknader, beledsagadt med det af Borgmästaren Norström gjorde tillägg, att desse Personers Tillståndsbref icke måtte få utsträckas till och transporterats på andra, än dem, på hvilka de egentligen finnas stälde.

Barandes berörde Memorial, äfvensom ett af Handelsman Stabeck, om inrättande af Hushålls Råmder, samt ett af Herr Åberg, angående Bancolån för Uddemalla Stad, Ståndet meddelte.

§. 14.

Igenom nu upplästa Protocols Utdrag under rättades Ståndet derom, att Hederwårda Bondes Ståndet

1:o Giflat Allm. Beswår: och Deconomie Utskottets Betänkande, angående rättighet till Tjårus Stubbars uppbrytande.

2:o Godkänt Stats Utskottets afstyrkande af Amiralen Friherre Rud. Cederströms motion om rättigheten för Kongl. Maj:t, att i händelse Rikets Sjelfständighet skulle hotas af främmande Magt, öppna Inrikes Lån emot StatsObligationer, till 4 a 5 millioner, eller om denna summa icke skulle kunna till fullo erhållas, upptaga resten såsom Krigshjelp.

3:o Bifallit LagUtskottets Betänkanden, öfver Eric Bruses med fleres, i fråga stälde tillämpning af 20 Cap. 4 §. ByggningsBalken.

Angående skärpande af straffet för tjuftvar.

Angående rättor beräkning af Pantestilling och

Angående förändring af Allmänna Lagens stadgande i 5 Cap. 2 §. ByggningsBalken, i afseende på

på Skyldigheten, att belsta i lågnad emellan In- och Utågor.

4:o Fbrkostat Allm. Beswårs- och Deconomie Utskottets Betänkande, rörande en af Herr Generat-Consuln Skildebrand erbudnen FiskeriInrättning i Cattegat.

5:o Återremitterat

LagUtskottets utlåtande angående Präscriptions-tid, i fråga om misräkning wid Storskiften och Enskiften.

Samma Utskotts Betänkande, om Börd.

Stats Utskottets yttrande, angående ersättning af kostnaden till Capotter fbr Extra Roterings-manskapet.

6:o Remitterat till

Stats Utskottet

Rongl. Maj:ts Nådiga Proposition, angående inrättande af ett Invalidhus.

RiksdagsFullmäktige Johan Erssons, Hans Hanssons m. fl. från Stora Kopparbergs Lån, ingifne Memorial, angående befrielse fbr Allmogen i det så kallade KolDistrictet omkring Fahlun, från Skyldigheten, att i stället fbr Mantalspenningar, lefwerera Kol in natura.

Eric Paulssons från Elfsborgs Lån Memorial, angående widtagande af en Fbrfattning, som antingen fbrbjuder eller bestämdt tillåter Discont-Assignationers emottagande wid Allmänna Uppbörderna.

Håkan Isacssons från Jönköpings Lån, Memorial rörande Edelfors Guldwerk.

Bengt Perssons från Hallands Lån Memorial, angående förbud emot fbrsäljande i större partier, af den till Fromma Stiftelser anslagne KronoLionde Spannemål.

Eric

Eric Swenssons, från Bohus Län, Memorial, angående förhöjning i arfmodet för Rikssens Ständers Deputerade för deltagande i Öfvers Revision af KrigsRäkenSkaperne.

Riksdagsmannen Eric Bruses, från Carlstads Län, Memorial, angående LiondeTackjärns afgiftens jämna fördelning.

Lag Utskottet:

Kongl. Maj:ts Nädiga Proposition, angående straff för Swenska undersåtare, hvilka utan Konungens tillstånd, söka eller antaga tjänst hos främmande Herrskap.

Anders Danielssons från Elfsborgs Län, Memorial, angående Bouppteckningarnes granskande wid HåradsRätterne, m. m.

Allm. Beswårs och Decon. Utskottet:

Abraham Larssons, från Östergötland, Memorial, angående fördelande af Hårads Almåningar.

Jan Mattssons, från Stockholms Län, Memorial, angående högre betalning för Kol, som till Bruken lefwereras.

§. 15.

Anmältes och bifölls Doctorerne Stenhammars och Knbs samt Prostarne Thyselii och Blomdahls önskingar, att på några dagar få bortresa.

Ståndet åtskildes.

In Fidem,
J. U. Almquist.

Fredagen den 26 Junii 1812.

§. 1.

Herr Årkebiskoppen och Talmannen, som nu återkommit, betygade sin fågnad deröfver, att han träffat Ståndets Ledamöter wid hälsan, samt dess erkänsla för Herr Biskopp Rosensteins åtgärd, såsom B. Talsman, under Herr Årkebiskoppens frånvaro.

§. 2.

Justerades Protocollet för den 22 dennes.

§. 3.

Till slutligt afgörande företogs Constitutions Utskottets, den 22 dennes på bordet lagde förnyade Förslag till ändringar och ny Redaction af de 4 första §§. i TryckfrihetsLagen, då Professoren Sundewall sålunda yttrade sig: Efterlångtad af hvarje rättssinnig Medborgare har han varit den stund, då Kungl. Maj:t Nådigt skulle tådas föreslå ändringar i den 1810 utfärdade Tryckfrihets Förordning, hwars snara missbruk, för hwilka alltför öppet sålt war lemnadt, af den lugna Tänkaren redan wid hennes födsel med fruktan anades, men hwars öfverträdelse, urartade till den brottsliga ytterlighet, som inträffat, men icke borde förmodas af Swenske Män.

Fullkomlighet blef ej människans lott. Huru mycket mindre wänta sig den af 1809 års Höglof. Ständer, församlade wid en Allmän sakernas brytning, där nästan allt skulle omskapas, nya Grundlagar utarbetas och antagas, inom några månader,

der, och det af många, då Montesquieu, fastän ensam, måste, såsom det påstås, på sin Lagstiftning, använda trettio år. Då man härjämte besinnar dens belågenhet, som, ur långvariga fjättrar, på en gång, likasom medelst ett underverk, finner sig fri och sjelfsberoende, må man ej undra, att den hejdande warsamhetens blick ej alltid war Characteren af detta Riksbmte: att man snarare, med inbillningen uppsträmb af den nyß öfwer hufwudet swäfwande Jernhanden, gic öfwer gränser af ett Lagom, alltid swårt att finna; och hånrjck wid ett för frihet öppnadt fält, glömd att fränstänga den ursinniges möjlige inbrott, som kunde försöka, kunde lyckas, fastän på annan wäg, att fördrta Fosterlandet i ett tillstånd, wida swårare än det, hwarutur Det genom några behjertade Män nyß war befriadt.

Jag känner lifligt och jag bifaller högtjuddt, att Tryckfriheten är ett lyckligt folks Palladium, men jag tror också, att, utan det mest noggranna bestämmande af dess gränser, skall hon lätt urarta till missbruk och blifwa ett frö till Samhällets upplösning; isynnerhet det Samhällets, som efter en nyß unbergången Revolution, ännu icke hämtat nog krafter, för att tåla eller trofva de stora oordningar innom sig, hwilka så lätt och omärkligt födas, genom förblandade begrepp af frihet och sjelfswäld.

Det tillkommer Rikets nu församlade Ständer att widtaga dessa wisare åtgärder. Må wi härwid hafwa lifligt för ögonen, att Propositionen om förändringar i TryckfrihetsLagen är gjord af den Konung, som i alla skiften varit Swenska folkets Fader, som i mannaåldrens dagar på stridens bana wågade sitt lif för Fosterlandet, som i ålderdomens,
under

under Sveriges måst förtwiflade belågenhet, icke misströskade om dess räddning, uppoffrade sitt lugn, glömdes sin ålder och afstygnande styrka för att frälsa det, och med mannaåldrens kraft frälsade.

Lik en vis och god Fader tillåt och sanctionerade Kongl. Maj:t denna TryckfrihetsDag, som af erfarenheten skulle lära oss, hvad deri war nyttigt och hvilka stora brister den egde. Denna sorgliga erfarenhet war redan till en del munnen wid det Riksmöte, som några månader efter denna Dags stadgande, inträffade: Nu sedan den ännu mer är styrkt, föreslår Kongl. Maj:t rättelser deri, och det blott i de 2:ne ämnena, hwarom fråga hufvudsakligen blifwit wållt wid förliden Riksdag, för att oskiljortligen afgöras wid denna.

De kräwa utan all twifwel rättelser desse smådelar af alla slag, hwaraf en del Periodiska Skrifter och Dagblad warit uppfyllde och som utgjort deras hufvudsakligaste beståndsdel: äfwen som det lika otwifwelaktigt fordras, att i Tryckfrihetsmål finna en Part i den brottslige.

Strider i Litteratur och Witterhet, förda med den anständighet, som ägnar dem, äro upplysande, underwysande och gagnelige för en Nation, som åtskar att göra framsteg i sinnesodling och åtskar att gifwa sig själens ädlare njutningar; men det är ej sinnesodlingen, som vinner, eller NationalSynnet, som förädlas, då Författare, hwilkas arbeten äro Swenska folkets ära, hwilkas rätt till obdbilighet grundar sig på Nationens mångåriga, odelade bifallsljud, på det måst skymfande sätt angripas, men icke en eller annan gång angripas, utan supphärligen sargas. I den Labyrinth man nu skall söka den namnlösa angriparen, hwem lemnar sig icke här
bre

bre blottställs för dessa itererade anfall, än för mångdubbla chikaner att efterspana den plumpe Vibelisten, och slutligen, kan hånda, blott träffa dess flugga. Dessa få qwarleswor af mästertlige Författare, som gränat under mddor för Swenska språkets odling och Witterhetens ära, jag skulle anse dem förringa sitt värde, om de ingingo i fortsatta strider mot Anonymer, hwilkas dygd anständigheten åtminstone icke tyckes vara.

Men, ej nog, att enskildte personer warit mål för de uti Tryckfrihetslagens nästan gränslösa gbmställan, dotte för Författarens icke blott obemista, utan oftast allt sten till bewisning saknande tillwälen: Ej nog att Rikets, äfwen högsta Embetsmän, allmänt högaktade för konstnärer, rättwisa och medborgerliga bygder, och de af dem, som med Swenskar wärdigt mannamod stridt för Fosterlandets bestånd, som hufwudsakligen bidragit till dess frälsning, då det stod på branten af en afgrund, warit det; Om man hårtill äfwen sökt slåcka med giffet af sanningslösa, förklentliga beskylningar hela Corpsen af Befäl bland aktningsswärde Militairer, och, sålunda, med grunbläggning af mistroende mellan Befallande och Lydande, bereda Anarchie; Om man sökt gilla de gräfssta Samhällsbrott, sökt wäcka all männa omödmot mot Högsta Magtens beslut, sökt upplösa begreppen om Laglydnad och Konungawärdnad: Om man warit nog illförmad, att, dels med förtöjlighande af Cultens former, dels med ibmska spytningar, med Brochurer af icke otydlig riktning till förswagande af sjelfwa Religionens Dogmer, söka betaga en mindre upplyst Allmänhet trösten af dess wälgörande Läror, bereda de, af Lidehwarfswäts lättförmiga Synne redan smittade sinnen, till för-
 aft

allt derföre och Samhällets upplösning på denna väg; då synes mig att ej ett ögonblick wore att försumma, till bejdande af dessa, icke blott skändliga, utan för Samhället wädliga, Tryckfrihetens missbruk.

Jag har alltid gjort mig till en helig Lag att icke dömma öfwer affigter, men jag har tyckt att allt detta wore något för mycket, blott för det usla njet att småda, för tillfredsställelse af enstild hämd; icke för begäret att, under förberedde oredor och förwillelser i Menighetens tänkesätt, uppstiga på Samhällets grus.

J stöd af hwad anfördt är, föreslår jag skyndsamt bifall af båda puncterna uti Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, rörande Tryckfriheten.

Professoren Doctor Wijkman: Utan att i någon del wilja motsäga eller hindra bifall till Constitutions Utskottets Betänkande, i fråga om Namnsedelns öppnande genast wid första instämning af ett Tryckfrihetsmål, bär jag dock icke dölja för Herrar Medbröder, det jag i Constitutions Utskottet varit af annan tanke i denna del. Jag har trott, att Anonymité borde bewaras emot möjligheten af missbruk blott för att tillfredsställa nyfikenhet. Wi äge ej att befara det nu, men en Grundlag gäres för längre tid. Denna magt i en hand, som wille missbruka den, skulle kunna åstadkomma en stämning, blott för att derigenom få öppna Namnsedeln, ehuru sjelfwa saken besunnes af den beskaffenhet, att Rättegång deröfwer ej fortsattes utan aldeles förfalle. Jag är långt ifrån att wilja skydda brottslighet, men jag har trott att samma ändamål kunde winnas, om denna magt uppdroges Domaren. Min tanke har derföre varit, att så fort en sak af så-
dan

bestäffenhet blefwe wid Domstol incaminerad, borde Domaren genast utlåta sig om han ansåge Namnsedelns öppnaude böra ske och i slikt fall verkställighet derå genast skulle följa. Beslutande Magten låge då hos Domaren der den, efter all LagEsprit, böra ligga och ej hos Parten, och samma ändamål wunnes lika lätt.

Biskoppen Herr Doctor Faxe: Constitutions Utskottet kunde så mycket mindre finna anledning, att tillerkänna Domaren pröfningsrätt, huruwida Namnsedeln borde öppnas eller ej, wid fråga om någon Skrifts brottslighet, som Domaren derigenom kom i tillfälle dels, att meddela yttrande utan länd Part, hwilket hittills varit så allmänt öfverklagadt, såsom en brist i TryckfrihetsLagen, dels ingick i be-
bådmande om Skriftens brottslighet, innan rans sakning war anställd, och således innefattade i Präliminairerne ett beslut, som egentligen hörer till hufwudsaken. När härtil kommer, att högt Räte är utskafadt för den, som i oträngt mål yrkar Namnsedelns öppnande, tyckes det wara iagttagit, som billighet och rättwisa kräwa.

Professoren Doctor Wijkman: Utan att wilja uppehålla Ståndet vidare får jag endast swara, att jag icke anser den utwäg jag föreslagit göra ett Präliminairt utslag i hufwudsaken nödigt, ty här är endast fråga om Domaren finner nödwändigheten af en Motparts inställande, i händelse sjelfwa Skriften wore sådan, att det ej pröfwades behöfligt. Utslag om Partens inställande in Persona eller ej, tror jag icke ega ett owillkorligt samband med utslag i sjelfwa hufwudsaken.

Uppå af Prof. Doctor Wåhlin gjord Motion blef Förslaget å nyo uppläst och punct för punct ventileradt:
Wib

Wid den uti 1 §, 1 mom. på Periodiskt Skrift
 gifna Definition, anmärkte Prof. Doct. Almquist,
 det han ansåg uttrycket: „i nummerföljd“ icke wara
 nog bestämdt, och att af denna Definition skulle
 följa, att Biblioteket der Deutschen Clasiker, och
 andra bptiska större Werk, icke utan HofCanzlerens
 Tillståndsbewis kunde få utgifwas, hwilket Doctorn
 ansåg wara stridande mot Espritens af Tryckfrihets-
 Lagen.

Uppå gjord Proposition blef berörde 1 mom.
 bifallit.

2:dra och 3:dje mom. lemnades utan anmärkning.

I afseende på 4:de mom. yttrade Professor
 Kbhlmærk, det han ansåg det föreskrifna wilkoret:
 „så wida Sölkanden ej för nesligt brott blifwit
 „dömd, eller förklarad owärdig föra andras talan,“
 medföra allför många omwägar och swårigheter för
 Utgifwaren, i frågan om dessa omständigheters full-
 komliga styrkande; i thy att det widjligen ifrån alla
 både Öfwer- och UnderDomstolar i Riket skulle
 kunna fordras bewis af den sökande, det han af
 ingen sådan blifwit förklarad owärdig att föra an-
 dras talan; tillstyrkande Professorn förden skull,
 att berörde wilkor måtte uttryckas med ordet
 „wålfrågad;“ då Sölkandens frågd tillräckligen
 kunde styrkas med 2:ne Gode och Wälfkände Måns
 bewis derom.

Professoren Doctor Wijkman: Till alla delar
 bifaller jag Constitutions Utskottets betänkan-
 de i denna del. Jag skulle derwid endast önska ett ringa
 tillägg, att nämligen någon tid wore utstafad, in-
 om hwilken ett sådant betyg borde af HofCanzlern
 meddelas. Nog blir detta verkställt af den wörd-
 nadsvärda Man, som nu söder dessa affairer, men
 det

det är en möjlighet, att i annan mans hand kunde sådant betyg uteblifwa i flera år, och derigenom denna rättighet aldeles eluderas, då ingen tid är förelagd, inom hvilken verkställighet bör följa: Tiden må determineras så lång eller kort man behagar, blott den blir nämnd.

Biskoppen Doctor Faxe: Då fråga i anledning af Konungens Nådiga Proposition uppstod i Constitutions Utskottet, om de Personer, som icke borde berättigas att utgifwa Dagblad och Periodiska Skrifter, ansåg Utskottet af mycken wigt, att i detta ämne föreskrifwa villkor. Lika med den värde Riksdagen, som nu yrkat nbbmändigheten att ej upplåta en rättighet, att inskrifwa hela Allmänheten offentligen yttra sina tankar i Dagblad och Periodiska Skrifter, åt andre, än de som för Medborgerlig dygd äro kände, fann Utskottet att ordet brott i allmänhet, skulle kunna innebära en så widsträckt bemärkelse, att Personer, som genom någon Domstols beslut blifwit ålagde Bitesböter, eller annan obetydlig penningepligt, skulle kunna hänföras till den Class, att hafwa begått brott.

I Lagstil är lika allmänt kändt hwad med „näsigt brott“ förstås, som hwad man menar med „wanfrågad“ person: Det ena är lika så bestämt som det andra, och derföre anser jag intet skäl wara för handen, att i denna Redaction göra någon förändring.

Professoren Forsell ansåg ingen restriction i afseende på tiden böra göras.

Doctor Agrell upplyste att Utskottet ansett nbbigt, det HofCanzleren hade tillräckelig tid uppå sig, för att kunna skaffa sig alla erforderliga upplysningar om den Sökandes fråga.

Doctor

Doctor Hedrén conformerade sig med Professor Forssell och Doctor Agrell, hålft som han trodde, att ändamålet icke igenom en sådan restriction kunde winnas; då en öfwer obehörig tids utdrägt klagande Författare, naturligtvis icke på annat ställe, än hos Kongl. Maj:t kunde sina besvär ingifwa, der HofCanzleren säkert ägde bästa tillfälle att föredraga sin sak; och tillstyrkte Doctorn förbenfällu bifall till 4 mom.

Professoren Doctor Wiikman: Jag är ej af samma tanke med den wärde Ledamoten, ty om en determinerad tid finnes i en Grundlag utsatt, wägar ej en Embetsman att handla uppenbart deremot och ännu mindre lärur Konungen wilja frikalla honom från efterlesnad af Grundlagens klara bokslaf. Min motion åsyftar således en säkerhet för den Säkande och ett afhjändande af missbruk emot Lagens Esprit.

Skulle Högwärd. Ståndet ej finna detta lika med mig, får jag endast reservera denna min tanke i Protocollet.

Uppå af Herr Årkebiskoppen och Talmannen framstald Proposition blef i fråga satte 4:de mom. bifallit, dock så att uti Prof. Doct. Wiikmans reservation instående Biskoppen Rosenstein, Doctorerne Almquist, Drysén, Kjellin, Fåhræus, Professor Kblmark samt Prostarne Loenbom och Linderholm; den sistnämnde så mycket håldre, som det för hwarje Embetsman är godt att hafwa beståmda föreskrifter.

5:te mom. lemnades utan anmärkning.

I afseende på den Författarens ansvarighet, som i 6 mom. åläggas de på Namnsedeln teknade wittnen, i händelse Författaren förfallolldst uteblifwer från Swaromål, om Skriftens innehåll, anmärkte
Pro,

Prosten Doctor Falk, att ett sådant ansvar syntes vara aldeles stridande emot all wärdig och rättwis Lagprincip, i thy att uppå enahanda grund, de hwilka bewittna namnets egenhåndiga underskrifwande på en Skuldsedel, skulle blifwa Cautionister och för Lånesumman ansvarige.

Biskoppen Herr Doctor Faxé: I den antagne TryckfrihetsLagen är Wittnen redan ålagdt Författare-ansvar, om „dennes namn och hemwist finnes „origtigt uppgifna eller i Namnsedlen saknades:“ således har Grundförfattningen författ dem i något verkligt ansvar eller borgen, olika med den, då man, som Wittnen, bestyrker en Skuldsedel, hwilken ingen Lag ålägger Wittnen att intäsa, i fall den finnes origtig. Mot detta stadgande har ingen anmärkning förekommit. Förra Riksdagens Constitutions Utskott har deremot i följd af andra anmärkningar tillagt — och „Parten icke kan för „Domstol inställas.“ Wid denna Redaction har wäl ingen af de Resp. Stånden haft något att anmärka, men då Utskottet fann den något mörk och icke innebära annat, än hwad som nu är föreslagit („om han utan Laga förfall från Swa-omål utes „blifwer“) walde Utskottet det sistnämnda, mera tydliga uttrycket.

Professoren Doctor Almqvist ansåg en sådan ansvarighet vara så mycket mindre lämplig, som Wittnen dymedelst skulle iklädas Personlig borgen för Författaren.

Professoren Doctor Wijkman förklarade, att då de, hwilka underskrifwa ifrågasatte Namnsedel, endast bewittna gifna sanningar, nemligen att Författarens namn och hemwist blifwit rigtigt uppgifne, så syntes det sakna all grund af rättwis och billighet.

het att för ett sådant Vittnesmål och i händelse
 Författaren rymmer, åläggas dem Författarens ansvar,
 äfvensom det wore emot all LagEsprit att förbyta
 egenheten af Vittne öfver sannfärdigheten af egen
 underskrift, till egenhet af Part, och det som wore
 ännu swårare, till egenhet af brottslig, där dock
 aldrig någon brottslighet hos samma Personer exis-
 terat. Borgezman och Vittne wore icke eller det
 samma, ty jag har ej ingått i borgen för det jag
 bewittnar en sak.

Häruti instämde Biskopp Weidman.

Prosten Hult trodde, att om ett sådant an-
 svar skulle åläggas Wittnen, skulle ingen wilja för-
 mås att bewittna Namnsedlar; hällst det enligt Pro-
 stens tanka wore en fänd sanning, att en Skrift,
 som den ena tiden högeligen berömmes och belönas, i
 en ändrad ställning kan åläggas och för Författaren
 medföra äfventyrliga följder, hwilka, om detta Mo-
 ment antages, helt ofsydbigt skulle drabba dem,
 hwilka bewittnat Namnsedeln; samt upphäfwa sjelf-
 wa Grundwalen för all Tryckfrihet.

Doctor Agrell förklarade, att alla dessa be-
 tänkligheter förekommit uti Utskottets öfwerläggning-
 ar, att Utskottet likwäl trott, det de Attesterande
 böra hafwa en någorlunda säker öfwertygelse om
 dens Character, som intygandet begärar, att en he-
 derlig Karl aldrig lär sakna dem, som bewittna
 hans Namnsedel; att ingen förlust wore, om en
 dålig människa blefwe förlågen att ibland redlige
 Swenske Män finna Attestanter till en dålig, småd-
 lig eller förwillande Skrift: samt att i fall främ-
 mande Emisfairs skulle besolda låga människor, att
 antingen med upprorskrifter reta, eller med wrång-
 da och lögnaftiga framställningar förwilla menigheten
 samt

samt väcka misstroende emot eller misöndje med Regeringen, och dessa Personer sedermera utan Laga förfall höllo sig undan, tyckes wäl Staten hafwa rätt att fordra någon större säkerhet för dylika personer än ett blott och naket intyg om deras namn.

Doctor Drysén ansåg ordspråket Volenti non fit injuria, här åga rum, samt att då man kände answaret för Namnsedelns bewittnande, så kunde man afhålla sig derifrån.

Doctor Hedrén fann ingen swärare följd kunna blifwa af detta answar, än att Författaren om hans skrift wore så betänkelig, eller hans person så mistänkt, att han ej kunde erhålla Wittnen, fick utsätta sitt namn, hwilket Doctorn trodde wara så mycket mindre skadligt, som Anonymiteten derigenom wore lika öppen för rättfärdiga och wälskande Författare, och åt andra med allt skäl borde, så mycket möjligt är, förswåras.

Professoren Doctor Wijsman ansåg ett sådant stadgande som detta, enligt hwad reban anmärkt blifwit, leda till undanrödjande af Anonymiteten, och wara helt och hållet stridande emot sjelfwa Espritén af TryckfrihetsLagen. Det wore i Doctorns tanka en motstridighet att tillåta en Anonymitet, men förestifwa sådane wilkor att den icke kunde verkställas, ty hwilken skulle wäl wilja bewittna en Namnsedel med den risqué, att kunna förwandlas till Part och kunna komma på Fästning, och förswunne icke således Anonymiteten, som dock skall betas tillåten och som utgör en stor hufwudsak, då fråga är om Esprit af Tryckfrihet.

Biskoppen Herr Doctor Rosenstein förenade sig med Doctor Wijsman under förklarande: Att om Anonymiteten borttages, så återstår endast flugan

gan af Tryckfriheten, och ansåg Herr Biskoppen Anonymiteten vara högst behöflig och nödvändig, i synnerhet för unge Författare, hvilka ihj förutan ifrån utvecklande af deras Talenter, skulle helt och hållet afsträffas, helst det lätteligen kunde hända, att sådana icke möjligen kunde erhålla 2:ne Gode Mån, hvilka för dem wille ikläda sig Personlig borgen; tillstyrkandes Biskoppen förden skull att uttrycket: „eller och Författaren utan Laga förfall „från Smaromålet uteblifwer,“ må aldeles utgå.

Häruti instämde Doctor Almquist, Domprosten Graffman och Prosten Hult, den sistnämnde med förklarande att Anonymiteten syntes vara ett villkor, utom hvilket ingen Tryckfrihet kan gifwas.

Biskoppen Herr Doctor Bjurbäck conforme-rade sig med Biskopp Rosenstein, särdeles af det skäl, att om ifrågasatte answar åläggas Wittnen, måste de och blifwa Censorer, hvilket dels torde öfwerstiga deras insigter, dels och rakt strida emot Espriten af TryckfrihetsLagen.

Biskoppen Herr Doctor Faxe: Med uppmärksamhet har jag afhört de wiktiga skäl flere wårde Bedamöter anfört; men kan ännu icke öfwertrygas om nödvändigheten af förändrad Redaction af ifrågawarande uttryck. Jag får ännu en gång återopa mitt förra yttrande, att hwad Utskottet föreslagit är till „meningen det samma,“ som wid förledne Riksdag proponerades, utan att hwarken då wara bestridt, eller wid denna Riksdag med anmärkning wara återförwift wid det tillfälle, när samtelige Riksdags Höglof. Ständer remitterade till Constitutions Utskottet ifrågawarande Betänkande. Hwad som således nu häremot anfbres, blir i min tanke

ny

ny motion, hwilken till nästa Riksdag kommer att hwila. Men äfwen detta torde wara mindre nödigt, när de wiktige stäl tagas i öfwerwägande som på kallat denna föreskrift.

Allmänna rösten och Konungens Nådiga Proposition hafwa noggsamt wisat nödwändigheten, att wid Rättgång i Tryckfrihetsmål få swarande Part. Huru nödigt är icke detta wid brott mot 9 mom. 3 §. i denna Lag? Då Ultrikes Magter, med hwilka Riket står i wänsskapligt förhållande blifwa i Skrifter angripne, och till bewis att sådant ej skedd med Regeringens bifall och samtycke, yrkar den brottsliges bestraffning, men man nödgas swara, antingen att här är ingen brottslig, eller att man antagit sådan Lag, att den brottslige icke kan åtkommas, hwad blifwa följderna? Männe det wore nyttigt att på våra Gränser beständigt hålla Arméer, men låta oroliga huswuden tygellöst utfara i förgripliga Politiska Betragtelse. Offentliga Acter äro för Constitutions Utskottet framlagge, som å dagalagt nödwändigheten för Regeringen, att ingå i hwarjehanda obehagliga förklaringar, med Kongl. Dansta Regeringen, i ämnen af denna beskaffenhet.

De som hafwa så ringa känsla af Fosterlands kärlek, att de lemna sina namn till något slags biträde åt så brottslige Författare, må ock dela deras ansvar. Men när inträffar detta? Högst sällan. Endast då han utan Laga förfall uteblifwer. Finnes han innom Riket, måste han för Domstol inställas. Har han rymt till de Länder med hwilka den öfwerenskommelse genom högtidliga Fredsunderhandlingar är afflutad, att brottslingar få utleswereras, kan han också träffas och till Domstolen föras.

Man

Man yrkar att detta stadgande lägger band på Anonymiteten, som bör helig hållas. Ingen skall håldre än jag medgifwa nyttan och wårhet af Anonymiteten, om den icke är sådan, att den skddar brottslingar —: Men just om denna är nu fråga. Högwörd. Ståndet tåckes tillåta mig, att föra uppmärksamheten däruppå, att påstående om ansvar och Namnsedelns bopnande icke eger rum, utan då Skrift finnes stridande mot 3 §. och mig torde tillåtas fråga, om de lida offskyldigt, som bidraga eller medverka till något af de Medborgare man hedrande brott, som i denna §. äro upptagne? Alla de, som afhålla sig från desse ytterligheter, hwilka ingen rättssint vill understödjja, skola ej sakna wittnen wid sine namn, gifne åt arbeten af den widsträckt omfattning, som TryckfrihetsLagen medgifwer, hwilken sträcker sig till „allt hwad som är, „eller kan blifwa föremål för mänsklig kunskap.“

Den som inifrånker sig, som Författare, till den tränga och låga krets, hwarigenom han kan försättas bland brottslingars skara, må gärna, till sin lycka och Fäderneslandets bättnad fåfångt i all sin lifstid påkalla wittnen och aldrig se sina Skrifter tryckta.

Biskoppen Doctor Rosenstein erkände att Controll på Anonymiteten i wiåa fall både wore möjlig och nödig, i så måtto, att manfrågbade Personer, och sådana som redan för Tryckfrihets missbruk blifwit dömda, icke borde få sig deraf begaana; men ansåg likwål möjligheten af missbruk, icke böra förmå Rikets Ständer till ett stadgande, som skulle till intet gbra Anonymiteten.

Biskoppen Herr Doctor Tingstadius instämde med Biskopp Faxe och Doctor Agrell, emedan han

han ansåg Constitutions Utskottets gifna Förslag, om ansvarigheten af Författarens vittnen, i fall af hans förfallotidsa uteblifwande, såsom ett godt wårn emot misßbruk af Tryckfriheten.

Doctor Hedrén tillstyrkte, att om en wårld Bedamots Förslag, angående uteslutande af Wittnens ansvar, i händelse Författaren håller sig undan, antages, Ståndet må uppgifwa någon annan utwäg, till winnande af det ändamål, som Utskottet, enligt hwad flere Bedambter upplyst, med detta uttryck åsyftat.

Biskoppen Herr Doctor Weidman: Hwad Herr Doctor Hedrén anmärkt, synes mig icke vara utan grund. De som i det föregående kallas Wittnen, blifwa genom slutmeningen förwandlade till Borgeßmän, och Censorer af hwad som är åmnadt till trycket, och få lära de blifwa, som åtaga sig en så wådlig Commission. Jag medgifwer gärna, att misßbruk af Tryckfriheten härigenom mycket förekommes, hwarigenom å ena sidan ändamålet winnes; men jag fruktar tillika å andra sidan, att för mycket swåra hinder läggas i wägen för dess oskyldiga bruk. Det vill ofta för de flesta vara swårt, om icke omöjligt, att inse hwad följder wissa Skrifter kunna draga med sig, då de genom trycket gåras allmänna.

Biskoppen Herr Doctor Bjurbäck ansåg all möjlig Politisk wåda vara förekommen, genom den skadliga Skriftens sequestrering och confiscation, samt säker kändedom om Författaren, hwilken om han finnes inom Riket, lagligen straffas; men i händelse han skulle rymt, kunde wäl ingen med skäl påstå, att 2:ne Oskyldiga skola straffas för en Skyldig; kunnandes Biskoppen icke föreställa sig,
 P. r. St. Prot. N:o 26. att

att någon Utståndst Magt, som mbljigen genom en Skrift blifwit förolämpad, kunde yrka, utom Skriftens confiscation och Författarens lagliga uppgifswande och affstraffande, om han wistas inom Riket, äfwen att Wittnena skola undergå Författarens ansvar.

Häruti iustände Biskoppen Rosenslein, Doctor Almquist och flere, med anhållan om Proposition till ofstaberbrda 6 mom. med uteslutande af det ifrågasatte uttrycket.

Häruppå Proponerade Herr Årkebiskoppen och Talmannen bifall till förewarande 6 mom. Men då dertill swarades både Ja och Nej, med anhållan om Votering, framställde Herr Årkebiskoppen och Talmannen följande skriftligen uppsatte och behörigen justerade Voterings Proposition: „Bifaller Högwörd. Ståndet 6 mom. 1 §. af TryckfrihetsLagen, sådant „detsamma af Constitutions Utskottet blifwit föreslås „git?“ Den det will skrifwer Ja. Den det ej will skrifwer Nej. Vinner Nej, utgår tillägget, om de på Namnsedeln tecknade Wittnens ansvarighet, i händelse Författaren utan Laga förfall ifrån Swaromålet om Skriftens innehåll uteblifwer.

Härefter streds till omröstning med slutna sedlar, hwilken så utföll, att den framställde Propositionen med 27 Nej, emot 11 Ja beswarades.

I afseende på det såmedelst fattade beslutet reserverade sig Biskoppen Doctor Faxe, under åberopande af de skäl han förut anfört, samt Professor Forssell, och Herr Biskopp Lingstadius.

Wid 7:de mom. anmärkte Professorens Doctor Almquist, att Redacturer af Dagblad och Periodiska Skrifter endast borde ansvara för de utgifna Skrifterna, intill dess de företedde den verkliga Författarens Namnsedel, emedan, i annor

hän:

Händelse, det skulle blifwa nödwändigt för Redacteurerne att censurera alla de Skrifter, som i deras Tidningar skola införas, hvilket dels torde beswerstiga deras insigter, dels och kunde hafwa den följd, att skicklige och kunnige Män, snarare skulle underlåta att upplysa och gagna med allmångbrändet af sina Skrifter, än underkasta dem Censur af, må hända, okunnigare Redacteurer eller Boktryckare; hwadan skulle kunna hända, att våra Periodiska Skrifter, nedsynke till Avislecture af ett blott Ephemeriskt värde.

Biskoppen Doctor Faxe: Föreskrifterne om Redacteurs skyldigheter och rättigheter förefomma i annor S. af ifrågavarande Författning, i den mån de wid denna Riksdag kunde till antagande eller förkastande föreflås af Utskottet. Aldeles nya frågor i detta ämne kunna ej annorlunda anses än såsom nu wäcke, för att framdeles komma under närmare pröfning.

Doctor Agrell förklarade, att det varit mycken öfwerläggning här om inom Utskottet, men att Utskottet, med afseende däruppå, att det helt och hållet berodde af Redacturen att uti den Periodiska Skriften, såsom dess enskilda egendom införa eller icke införa, hwad som blifwit insändt, ansett Redacturen böra svara för hwad som uti dess Sk. i st. inflyter; kunnande Författaren, om han icke får sin Skrift införa i den Periodiska Skriften, särskilt densamma utgifwa.

Uppå gjord Proposition blef 7:de mom. bifallit.

I afseende på 8:de mom. yttrade Professoren Forssell: Afwen för dem, som ifrigast söka att flydda den anonyma Författaren bär det synas berättäligt, att den nu föreslagne TryckfrihetsLagen

tills

tillerkänner honom ett Skadestånd af 100 Rd., i den händelsen, att han efter Namnsedelns öppnande wid Rätttegångens slut, förklarar sig skyldig. Ty detta stadgande skulle lätt kunna förleda både Anklagaren och Domaren, att uppsöka alla möjliga anledningar för att anse Författaren brottsligare, än han i sjelfwa verket wore, endast för att undgå utbetala skadeståndet. Detta skall öfverhet inträffa när en Actor Publicus, på Hög Befallning framträder; för öfrigt, då jag icke kan inse någon annan giltig orsak hos Lagstiftaren, att med sådan ömhet skydda en Författares Anonymitet, än afseendet på den modestie och blygsamhet, som billigt bör finnas hos hwar och en Författare af Skrifter, ämnade till Allmänhetens upplysning, och då jag således bör föreställa mig, att hwar och en Författare, innan han framlägger sina tankar för Allmänhetens ögon, har på bästa sätt bemödat sig att göra dem sanna, tydliga och gagnande, så bör han också icke frukta att se sitt namn upptäckt, när Domaren fordrar det. Hedern att blifwa känd som Upphöfsman till en duglig Skrift och tillfredsställelsen att af Domstolen förklarar sig skyldig, är belöning nog för hwar och en som äger känsla af ära, och en ersättning i penningar bör snarare svara än förordja honom. Af denna grund önskar jag att tillägget om Skadestånd af 100 Rd. må ur detta Moment borttagas.

Bisshoppen Doctor Faxe: Af sammanhanget i detta Moment, jämfördt med andre ställen i denna Författning, kan tydligen slutas, att till förekommande af enskildes Personers nyfikenhet och kitslighet, ifrågakvarande reconvention blifwit stadgad. Publiskt Ömbud kan ej åsala tryckt Skrift, utan efter
Ju-

JustitieCanglens förordnande, sedan HofCanglern funnit den af så brottslig beskaffenhet, att den, såsom stridande mot 3:dje §., bär med Qwarstad beläggas.

Frågarande 8:de mom. åfwensom det 9:de, blefwo uppå gjorde Propositioner bifallne.

Rörande 10:de momentet återopade Doctorerne Almqvist och Drysén deras wid Tryckfrihets-Lagens första antagande gjorde anmärkning, att Boktryckare, som 3:dje gången beträddes dermed, att han icke utsatt sitt Namn, Tryckeri-orten och Nratalet, wäl borde förlora Tryckeri-rättigheten, men icke sjelfwa Tryckeriet, hwilket ofta torde wara hans enda, och kanske understundom hans Creditorers egendom.

Härefter blefwo 10, 11 och 12 Momenterne gillade; åfwensom hela 2 §. godkändes.

3 §. 1 och 2 mom. bifölls.

Wid granskning af 3 mom. yttrade sig Doctor Hedrén som följer: Med återopande af hwad jag på detta ställe haft åran ansdra den 10 sistl. Junii, får jag nu ytterligare tillägga, att jag för min del icke kan finna det Lagens rum hit lämpligt, i stdd hwara Afskottet ansett någon skärpning af straffet icke böra bestämmas. Då 1 Cap. 2 §. Misgårn. Balken af Allmänna Lagen omtalar gäckeri af den Allmänna Gudstjensten, Guds Ord och de Heliga Sacramenten, så finnas tillagda dessa ord: „af lätt-
„sinnighet;“ hwilka ej kunna lämpas på Skrifter, der Författaren har tillfälle att betänka sig, förrän han sig yttrar. Denna §. jämförd med 1 §. samma Capitel, visar tydligen, att Gäckeri af lätt-
sinnighet utmärker det som sker med ord. Desutom bär i min tanke observeras, att om ock det gäckeri
af

af Heliga Ting, som sker i tryckta Skrifter, kan kallas lötsinnighet; så kan det likväl icke i brottslighet eller straffskyldighet sättas nedom lastfulla yttranden om Konungen, Drottningen och Thronföljaren. Dessa sednare förbrytelser äro dock i 4 mom. belagda med Lifsstraff, då de förra gäldas med 100 Rd., och således äro ställda i bredd med smådliga uttryck mot Kongl. Personer, Rikens Ständer, Utrikes Sändebud m. m. som i de följande Momenterna stadgas.

Denna disproportion kan jag icke finna wärdig, hwarken Religionen eller den Styrande Makten. Jag är öfvertygad, att ingen rätt Svensk Konung skall behöfwa twifla på sitt folks wärdnad och uthärdighet; men jag är lika öfvertygad, att ingen skall tillåta en större helgd tillägnas åt det Verldsliga Majestätet, än åt det Gudomliga. Jag får derför i ödmjukhet tillstyrka någon sådan förändring af detta Lagrum, som åtminstone icke bestämmer lindrigare straff för ett swårare brott, och underställer Högwörd. Ståndet huruvida detta bör ske genom det ena straffets skärpning eller det andra för mildring, endast det wärdiga och nödvändiga föremål winnes, som Religionens helgd fordrar.

Häruti instämde Herrar Biskoppar Weidman och Bjurbäck, DomProsten Jedeur, Doctorerne Dryén, Falk, Norén och Renström samt Posten Willdahl.

Biskoppen Doctor Faxe: Dessa ämnen woro bland de bmäste föremål för Constitutions Utskottets öfwerläggningar. Anmärkningar hade inkommit från flere af de Resp Ständer och åtskillige ledamöter i Utskottet yrkade nödvändigheten af högre bestraffning, deruti detta Högwörd. Stånds Medlemmar instämde

I anledning här af gjordes jämförelse emellan Allmänna Lagens stadgande i 1 §. 1 Cap. Missgärn. Balken, som tydeligen förefriswer, att den som lastar eller „smådar Gud, Dess Heliga Ord och Sacrament i ord eller skrift miste lifwet.“ Då smådande och lastande af dessa de Heligaste föremål redan wore belagdt med Lifsstraff, ansågs ett ytterligare stadgande öfverflödigt, hålft Lagen äfwen nämner „Skrifter.“ 2 §. samma Capitel omtalar lättfinnigt gåckeri med Gudstjenst, Guds Ord och Sacramenten och belägger detta blott med 25 Rdrs böter. Nu kan wäl gåckeri i Skrift ej anses tillkommit af lättfinnighet, och derföre kunde detta Lagens rum icke i allo wara lämpeligt: men då Gåckeri är något annat, än lastande, smådande eller hädelse, stadnade Pluraliteten i den uti TryckfrihetsLagen antagne medelwäg, att till ansenlig höjd emot Allmänna Lagen bli straffet, nemligen till 100 Rd. och Skriftens confiscation. Dessa hafwa warit de skäl Utskottet följt.

Doctor Agrell förklarade, att som 3 mom. i 3 §. af TryckfrihetsFörordningen innehöll en blandning af de förbrytelser, som i Allmänna Lagens 1 Cap. 1 och 2 §§. Missgärn. Balken förekomma, hade Utskottet trott sig böra i nyssnämnde Moment utsätta ett wißt och gifwit straff. Om bestraffningen i samma Moment blifwit fastställd efter anförde §§. af förenämnde Lagens rum, skulle mycken anledning warit att förmoda, det Domare för att förskona förbrytare från det hårda straff, som i 1 §. 1 Cap. Missgärn. Balken utsätter, hade så widt möjligt warit, lämpat 2 §:ns obetydliga bestraffning på gåckeri i Skrift. Till förekommande här af har Utskottet fastställt förhöjda böter af 100 Rd.,
hvil

hvilka illwål Doctorn ansåg wid wise swårare för-
brytelsefwa vara nog ringa.

DomProsten Doctor Zedeur ansåg det vara
bäst, att uti detta ämne helt och hållet förblifwa
wid Allmänna Lagens stadgande.

Biskoppen Doctor Rosenstein yttrade, det
han förestälde sig, att Författarne af 1734 års
Lagbok haft afseende på de olika effecterne för Sam-
hället, af hädelse emot Gud eller gäckeri. Af det
förra pericliterade Samhällets lugn och säkerhet;
men af gäckeri, ehuru till Intension lika brottsligt,
kunde effecten för Samhället icke blifwa särdeles af-
wentyrlig; helst då detta endast kunde sträcka sig till
några mindre hufwudsakliga delar af den yttre Guds,
tjensten.

Professoren Doctor Wijlman trodde, att
om gäckeri skulle beläggas med dödsstraff, så skulle
ett sådant straff högst sällan bli exsequeradt, och
trodde Doctorn fördenksfull att Utskottet rätteligen
förfarit, då detsamma nu föreslagit förblade pen-
ningebbter.

Doctor Drysén anmärkte, att ifrågawarande
TryckfrihetsLag, såsom warande en Grundlag, borde
redigeras i närmaste förenig med vår Allmänna
Lag, på det man icke må sluta, att Allmänna La-
gens stadgande, igenom Grundlagen, blifwit sus-
penderadt.

Biskoppen Doctor Faxe: Då Tryckfrihets-
Lagen är Grundlag, kunde den slutsats mbligen
dragas deraf, som Herr Doctor Drysén anförte:
men jag påminner mig, att i 5 §. af denna Lag
stadgas, att Tryckfrihetsmål skola behandlas så wäl
efter denna, som Allmänna Lagen. Härwid skulle
dock den tydning äga rum, att sådant behandlaude
egentl

egentligen angår formen af Rätttegången, och i detta fall bdr jag tillstyrka, att i ett ämne af denna wigt, och hwilket isynnerhet af detta Högwbrd. Stånd bdr bewakas, härwid göres anmärkning, hwilken i fall de andre Stånden skulle håri inståmma eller ansdra andra anmärkningar, som då komma under ytterligare öfwerläggning, kunde medföra den af Högw. Ståndet önsjade werkan.

Biskoppen Doctor Weidman: Det kan intet bestridas, att gäckeri af Guds Ord och de Dyra Sacramenten är af swårare beskaffenhet, än gäckeri af den Allmänna Gudstjensten. Emellan den helgd, som de förra tillkommer, framfdr den sednare, bdr wäl wara så stor skilnad, som emellan det, hwilket är skänkt och stiftadt af Gud och det som är stadgadt af Människor till Heliga Förrättningar och hwilket kan undergå förändringar. Gäckeri af Guds Ord och Sacramenten kan ej wara utan gäckeri af Den Högste, deras Upphöfsman. Således bdr wäl brottet emot de förra anses „med hårdare straff, „än emot den sednare.“

Professoren Forsell instämde i huswudsaken med Doctor Hedrén, men då ifrågawarand 3:dje Moment ord ifrån ord är sådant som det i den antagne TryckfrihetsLagen finnes, hemställde Professoren huruvida wid denna Riksdag någon ändring deruti kunde winnas.

Doctor Hedrén erindrade att denna anmärkning wid 1210 års Riksdag förut warit gjord; och att följakteligen ändring deruti nu kunde winnas.

Doctor Agrell hemställde om icke, som 12 mom. i denna S. ej allenast utsätter gradation af böter efter Domarens pröfning, utan också i wissa fall kroppsplikt, Högwbrd. Ståndet skulle finna
 skäligt,

skäligt, att i likhet härmed, anmärka, det gäffert med Guds tjens, Guds Ord och Sacramenten som är af så olikartad beskaffenhet, bbr efter brottets beskaffenhet med Penningeböter eller Fångelse bestraffas.

Härefter och uppå af Herr Årkebiskoppen och Talmannen framställt Proposition, fattade Ståndet här om det beslut, som i 2:dra puncten af nedanskrefne Protocolls Utdrag, finnes intagit.

4, 5, 6, 7 och 8 mom. godkändes.

Professoren Sundewall hemställde, om icke då den i slutet af 9 mom. omförmålda mindre brottslighet skulle medföra Skriftens confiscation, den i början af samma Moment omnämnde swårare förbrytelse borde på enahanda sätt bestraffas.

Doctor Agrell ansåg detta vara en tydlig följd, af hvad som i det föregående, rbrande Skriftens confiscation, blifwit föreskrifwit.

Ståndet instämde uti Professor Sundewalls ofwanberörda anmärkning.

10, 11 och 12 mom. blefwo utan anmärkning antagne.

Wid 13 mom. anmärkte Herr Biskopp Tingsstadius, att då det som är sårande årbarheten och goda seder, enligt detta Moment, straffas med böter ifrån 50 till 100 Riksdaler, så borde efter Biskoppens tanke, äfwen den, som i tryckta Handlingar låter utgå sådant, som är stridande emot enahanda helgd, och i 2 §. 4 mom. endast är belagdt med 33 Rd. 16 §., vara förfallen till samma minsta kroppsstraff, som i detta 13 mom. stadgas, eller till 50 Rd. i stället för 33 Rd. 16 §.

Biskoppen Doctor Faxe anmärkte, att uti 2 §. 4 mom. endast är fråga om sådana hwilka uti

utgifwande species facti icke hålla sig wid sanning och anständighet i uttryck, hwilket utan twifwel är ett mindre brott, än det som uti förewarande 13 mom. omförmåles, nemligen att uti Skrift söka befrämja laster och ett förderfligt lefnadssätt.

Momentet godkändes.

4 §. 1, 2, 3, 4, 5, 6 och 7 mom. gillades, dock återopade Doctor Almqvist, i afseende på det sistnämnda, sin wid 1 §. 7 mom. gjorda anmärkning, att Redacteurens ansvarighet borde upphöra, sedan han behörigen uppgifwit en åfslagen Artikels verkliga Författare.

Biskoppen Doctor Lingstadius ansåg det uti 2 mom. meddelte stadgande: att Kongl. Maj:t, „uti Statsrådet,“ såcktes förordna hurumida en inståld Skrifts fortsättning må vidare fortsara, wara mindre nödigt, samt att detta på sätt Konungens Nådiga Proposition innehåller, borde på Kongl. Maj:ts Eget Höga wälbehag ankomma.

Doctor Hedrén tillstyrkte uppå de skäl hwilka han förut uti ett till Ståndets Protocoll ingifwet Dictamen rörande Tryckfriheten, anfört, att uti förewarande Moment måtte ibland de Skrifter, hwilka HofCanzlern eger att med Qwarstad belägga, i första rummet upprepas de, hwilka äro anseendliga emot den rena Evangeliska Låran.

Biskoppen Doctor Faxé: Denna anmärkning war ej owäntad. Ledamöterna i Utskottets Afdelning af Högwörd. Ståndet yrkade de anmärkningars företagande, som från Ståndet i dessa ämnen blifwit gjorda. Protocollerne witsorda här om. Men Pluraliteten ansåg, att hwad om Dagblad och Periodiska Skrifter är anfördt, nemligen „att de som äro wärdliga för Allmänna Säkerheten eller äro af
forts

„fortsatt småbelig egenkap kunna anställas,“ äfwen sträcker sig till brottslighet uti Religieusa ämnen, som af de 3 första mom. i 3 §. äro förwarade med den helgd, att Skrifter emot dem stridande kunna med Qwarstad beläggas och confisceras. Framdeles lårer Utskottet inkomma med särskilt svar å de öfrige anmärkningarne.

Doctor Agrell anförde, att orden wädlig för allmän säkerhet eller utan skäl och bewis förnärmande personlig rätt eller af en fortsarande smådlig egenkap, äro utan förändring hämtade utur Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, att wisa af förenämnda prädicater, „såsom wädlig för allmän säkerhet „och smådlig“ woro äfwen lämplige på förgripelser emot Religionen, att Utskottet således ansåg mindre nödigt, att specifikt nämna Religieusa förgripelser, hålft 3 mom. i denna §. uttryckligen tillägger Hof-Canzlern eller Desz Ombud rättighet att med Qwarstad belägga Skrifter, som äro förgriplige emot hwilket mom. som hålft af 3 §.

Uppå gjord Proposition fattade Ståndet rörande detta Moment det beslut, som innehålles uti 4 puncten af nedanskrefne Protocols Utdrag.

9, 10 och 11 mom. bisblos.

Professoren Doctor Almqvist ansåg det icke uti 12 mom. wara tydligen utsatt, hnrwidå endast Facturan på de ifrån Utrikes Orter inkommande böcker, eller äfwen sjelfwa böckerna borde till Hof-Canzlerns pröfning öfwerlemnas; och förestälde sig Doctorn, att Hof-Canzlern swärligen af blotta Facturan kunde pröfwa, om böckerna borde förbjudas eller icke.

Widkommande Utskottets i slutet af 12 mom. meddelste Förslag, angående ersättning till Bokhandlarne,

larne, för de Skrifter hwilka befinnas sådane, att de utur Riket böra återutföras, yttrade Doctor Drysen, det han fann så mycket mera betänkligt att samma Förslag tillstyrka, som i sådan händelse medel dertill borde på Stat anslås, hwilket åter skulle bli Bewillningssumman.

Häruti instämde Doctor Hedrén.

Biskoppen Doctor Lingstadius fann det wara billigt att Bokhandlarne åtminstone måtte återfå frakten för de utländska böcker, hwilka måste ur Riket åter utföras

Doctor Agrell yttrade, att i Utskottets tryckta Betänkande från förra Riksdagen war föreslagit det Bokhandlare för införskrifna, men sedermera med Nvarstad belagde utländske Skrifter, borde såsom en rättighet, erhålla ersättning af Statsmedlen enligt Räkning efter Factura; men att sådant kunde föranlåta utländske Bokhandlare till den speculation, att genom aftal med Swenske Bokhandlare få sådane Skrifter som ej widare utomlands funne affättning, af Swenska Kronan inlöste; hvarföre Utskottet sjelf ogillade detta Project; men ansåg deremot skäligt, att Bokhandlare, som i allmänhet ej äro Bitteratörer, och följaktligen på god tro införskrifwa främmande böcker, utan att weta dem wara af brottsligt innehåll, måtte ega en möjlighet hppen, att få någon ersättning, om ej för Exemplaren, åtminstone för frakten, i fall Exemplaren åter utfleppas: hwilken utwäg Utskottet ansåg, både utan brottsliga HandelsSpeculanter framgång och utan enskildtas oförtjenta lidande bäst kunna winnas, om det ankomme på Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning i hwilka fall och till hwilket belopp ersättning kunde i Nader bewiljas.

Med

Med Doctor Drysén förenade sig Biskoppen Friherre Doctor Mörner, Prosten Hult och Dom-Prosten Jedeur, den sistnämnde med det tillägg, att Bokhandlare ofta hafwa största vinsten på afsättning af sådana böcker, som förbjudas.

Uppå gjord Proposition stadnade Ståndet i afseende på denna punct i det beslut, som innefattas uti nedanskrefne Protocols Utdrag.

Härefter och i stöd af föregående öfverläggning beslöts, uppå gjord Proposition, att följande Protocols Utdrag skulle expedieras.

Efter öfverläggning om Constitutions Utskottets den 22 dennes på bordet lagde Förslag till ny Redaction af de 4 första §§. uti TryckfrihetsLagen, blef samma Förslag af Prest-Ståndet gilladt och antagit med följande ändringar:

1:o Att tillägget uti 1 §. 6 mom., angående de på Namnsedeln tecknade Wittnens Författare-ansvarighet, i händelse Författaren förfallolöst utelämnas från Swaromål, i frågan om Skriftens innehåll, borde aldeles utgå; emedan Ståndet ansåg det vara stridande emot all vanlig och rättwis Lag-Princip, att Wittnen skola iklådas Borgesmäns ansvar, samt dymedelst förwandlas till Cenjorer, en befattning, som oftast skulle öfverflödigas deras insigter.

2:o Att till det uti 3 §. 3 mom. för Gäckeri af Allmänna Gudstjensten, Guds Ord och Sacramenten, fastställda straff af 100 Rd. borde tilläggas: eller Fängelse efter brottets swårare beskaffenhet; hålft som Ståndet anser de här utstakade penningböter, för ingen del hwarken vara swarande emot det ryktliga brott att drifwa Gäckeri med Guds Ord och Sacramenten, eller proportionerade emot de uti 1, 2 och 4 mom. utstakade straff.

3:o Uti 3 §. 9 mom. ansåg Ståndet efter ordn den Kongl. Fbrordningen den 20 Januarii 1779, genom misstag wid renskrifningen vara utelemnadt: „och Skriften confisceras:“ i tby att Ståndet icke kunde föreställa sig, att den i slutet af berörde 9 mom. omförmålda mindre brottslighet skulle bestraffas med Skriftens confiscation, utan att ett dylikt straff borde drabba den swårare förbrutelse, som i det föregående af samma Moment omnämnes.

4:o I betraktande deraf att uti 4 §. 8 mom. åtskillige utaf de uti 3 §. förbudne Skrifter upprepas, såsom de där, hwilkas tryckning af HofCantzlern bbr inställas, ansåg PrestStåndet härstädes i första rummet böra intagas: „anstötblig mot den rena „Evangeliska Låran.“

5:o Widkommande ändteligen den i slutet af 4 §. 12 mom. omförmålda ersättning till Bokhandlare för de Skrifter, hwilka befinnas sådane, att de ur Riket böra åter utdras, ansåg PrestStåndet för sin del en sådan ersättning så mycket mindre böra ega rum, som å ena sidan Bokhandlarne icke ega minsta skäl att af Staten söka ersättning för andra utifrån införskrifna böcker, hwilka de icke få försälja, och å andra sidan inga medel finnas till en dylikt ersättning å Stat anslagne; och skulle de bfrige Resp. RiksStånden igenom Protocols Utdrag, wördsamt och wäntligen inbjudas, att om förra berörde ändringar sig med PrestStåndet förena.

§. 4.

Wid förnyad föredragning af Constitutions Utskottets den 22 dennes på bordet lagda särskilta Memorial med derwid fogade Förslag till ändringar och ny Redaction af 5 §. i TryckfrihetsLagen, rörande

rande sjelfwa Rätttegångssättet, yttrade sig Biskop-
pen Herr Doctor Lingstadius: Emedan det emot
min öfwertygelse är stridande, att tro, det någon
så kallad Nämnd mer än andra Corporationer af
människor kan ifrån mänskliga misstag vara undan-
tagen, har jag redan i Constitutions Utskottet erin-
rat, att jag icke anser den föreslagne Nämnden uti
Brottmål vara antaglig, utan med det vilkoret,
att en Appellation derifrån till Högre Rätt egde
rum. Och då detta villkor icke låter sig förenas
med det begrepp, som man welat fästa wid den före-
slagna Nämnden; måste efter min tanke, hela
frågan om denna Nämnd förfalla.

Ifrån Urminnestid har det varit Sveriges
ära, att ingen Swenskt Man blifwit wid andras
Domstol dömd, än deras, som varit ansvarighet
för sina Domar, och rättelser i dem, underkastade.

Undersöke wi Rikens Håfder och befinnas skulle,
att gamla Sedwanor, i deras Landslagar influtit, som
federmera ifrån dem swärligen låtit sig skiljas; will
deraf den följd icke låta sig dragas, att ock de
samma med andra Länders Grundlagar lika wäl
låta sig förenas, der omständigheterna äro af en
olika beskaffenhet.

Det Konungsliga Rätt, hwilket 16 §. i Swen-
ska Regeringsformen beskriwer och hwilket i alla ti-
der varit Swenska Konungars rätt, jag menar den
att skydda allmän och enskild säkerhet i Riket, tillå-
ter icke, att någre hinder för utöfningen deraf läg-
gas i vägen, igenom en Nämnd, som skulle befatta
sig med Lagskipningen, utan enahanda ansvarsförlig-
ighet för sina gbromål, som äligga andra Domare,
och utan den tillfridsställelse för rättssökande, att
wid Högre Domstol begära rättelser i Domslutet:
En

En Nämnd, som uti Justitiämål på sådant sätt, skulle ega mer magt och myndighet, än Konungens Högste Domstol.

Ett slags motsägelse skulle äfwen förete sig om TryckfrihetsCommittén, enligt 13 mom. 5 §. i den föreslagne TryckfrihetsLagen, kan till ansvar ställas inför Kongl. HofRätten; men den föreslagne Nämnden icke.

Att denne Nämnd bättre, än de i Sverige till förordnade Domstolar skulle känna betydelserna af „hådesse, lasteligt yttrande, förgripligt, småbligt, skändligt, förolämpande, wrångda framställningar“ m. m. eller bättre än förenämnda Domstolar inse meningen af „allusioner, allegorier, försättliga och „förwillande“ anbranden, kan jag icke föreställa mig. Skulle man af Domare, med den upplysning och den moraliska känsla utrustade, som deras Embeten fordra, icke med skäl wänta, att de lika så wäl som den föreslagne Nämnden kunna inse brottsligheten af en Skrift, der den finnes?

För öfrigt och då Förslaget icke fordrar flere egenheter hos Nämndens Ledamöter, än „Medboras „gerlig dygd;“ uppkommer billigt den frågan om vår tids odling icke här en rätt, att med den „Medborgerliga dygden“ äfwen „fordra Kunskaper“ förenade hos dem, hwilke under hwad namn som helst, utöfwa en Domaresförrättning?

Blotta Myhketen är icke den föreslagna Nämndens hufwudsakliga fel. En större betänklighet der emot företer sig deruti, att denne Nämnd, oförenlig med den Urgamla Rikets Constitutionen, icke instämmer med Rikets RättegångsOrdning, hwilken på Lag och Laga Stadgar grundad samt med ansvarighet för Domare förbunden, till tryggande af

mans säkerhet, måste gälla så länge den samma, i laga ordning icke blifwit upphäfwen; huru olyckligt misßbruk af en sådan Nämnd kunde icke göras, om, igenom deß i förwäg fällde Utslag, all talan emot förwillande Skrifter skulle kunna nedläggas: en möjlighet, tänkbar för alla dem, som besinna Nämndens answarslöshet, i förening med möjligtvis bristande kunskaper och upplysning?

Det är uppå dessa grunder, som jag i det Högwärd. Ståndets Pleno förnyar min i Constitutions Utskottet gjorda framställning, att jag, för min del, anser den RätttegångsOrdning wara både fortast och säkrast, att sedan en Part, enligt TryckfrihetsLagens föreskrift, är funnen, alla till brottmålet emot denna Lag hörande Handlingar, ehwad UnderRätt deruti dömt, eller icke dömt, underställningswis af denna Rätt insändas till Kongl. HofRätten; att HofRätten, der så godt synes, inhemtar den tillförordnade TryckfrihetsCommittéens utlåtande öfwer målet, innan Dom deruti fälles; och att desamma till Högsta Domstolens slutliga pröfning hänstjutes, der så äskas.

Häruti instämde DomProsten Doctor Jedeur och Doctor Falk.

Professoren Doctor Wißman yttrade: Jag har alltid hört och kommer att alltid höra den tanke, att då wi äro lycklige att framför andra Nationer åga goda Lagar, bär så wäl Espritén af dessa Lagar, som Domaremagten wid deras användande, wara för hwarje man en helgedom. Jag kan med denna princip icke tillstyrka någon mellanmagt eller anstalt, som i någon mon skulle inträda på den enas eller andras område, som skulle få en rättighet att bedöma, der Lagen är tydlig och Domaren finner

finner sig i belågenhet, att efter dess bokstaf skydda allas rätt och således kunna straffa den brottslige och skydda den oskyldige. Af detta skal jag således icke eller tillstyrka en Jurys antagande wid alla förekommande felsteg mot TryckfrihetsLagen. Men jag tror dess förkastande i allt icke wara det rätta. Jag har i Constitutions Utskottet råstat för Jurys antagande i vissa fall, och jag är skyldig mig sjelf, att insfr Herrar Medbröder framlägga mina skal och visa den goda affigt jag härmed äpsstat. Lagen måste wara beståmb, och Domarens åtgärd likaså, att tillämpa dess rena bokstaf, utan all rättighet att efter analogier, eller dylika anledningar fälla sina Utslag. Erfarenheten har bfwertygat oss, att tillfällen kunna gifwas, då brottsligheten är i en tryckt Skrift öppen för många utan att ändock kunna efter Lagen straffas.

Det blir swårt, (såsom i Constitutions Utskottets betänkande finnes anfördt) att sbrena beståmba begrepp med t. ex. ordet hädelse, förwångd, förlesande m. m. hwilka kunna af olika personer olika anses, olika förklaras och bedömas, men ännu swårare, ja nästan omöjligt blifwer det för en Domare, att bfwer en allegorisk eller ironisk Skrift, hwarigenom både Regeringsrådet, Embetsmän och enskilda personer kunna förböljas, till sin heder angripas och på det högsta såras, att, säger jag, bfwer dessa fälla ett utslag till bestraffande af den illasinnade och till skyddande mot småbelsor under denna larsf. Det är i slika fall jag wille tillstyrka en Jurys antagande, som dock skulle bero af Domarens påkallande, och utan att af honom begäras, icke kunna sammankomma. Då dess kallelse berodde af Domaren, då den icke ägde sin tillwärelse i alla
de

de mål, der Domaren anser sig kunna efter beskrifwen Lag behandla målet, skulle den både sällan behöfwas och i så fatta omständigheter hwarken motsäga LagEsprit, eller inskränka Domaremagten. Den skulle twertom göra den mera gällande till oskuldens försvar, mera afsträffande mot slika allegoriska och ironiska händelser, då derigenom en utväg för Domaren wore öppnad, att i de mål der denne icke ansåg sig efter Lagens bokstaf kunna, om jag så må säga, komma åt den brottelige, han likwäl ägde en bestämd utväg, att tygla den illfne själs wåldigheten, eller lättfinnigheten, och då hwad denne Jurys organisation widkommer (enär den af Domaren åskades) jag förenar mig med Utskottets uppgifna Project, anser jag ock all säkerhet derigenom wara för den oskyldige förwarad, och den Regeln iakttagen, att i brottmål snarare fria än fälla.

Doctor Hedrén instämde häruti.

Biskoppen Doctor Faxé: Uti Constitutions Utskottet begärde jag, att mitt yttrande, hwarigenom den af Utskottet föreslagne Nämnd eller Jury af anförde skäl bestriddes, skulle uti Protocols Utdrag medfölja till de Resp. Stånden. Denna begäran bifölls, men våra lärar ingen verkställighet följt. Mig torde tillåtas, att nu upprepa dem.

Jag anser en sådan Nämnd 1:o Stridande mot grunderne för Swenska Rätttegångssättet, 2:o Betaga Konungen den i Grundlag och Allmän Lag Honom tillerkända Högsta Domsrätt. 3:o Icke verkställbar å flere orter i Riket. 4:o Onödig.

Swenska RätttegångsOrdnningen är helt annorlunda inrättad, än i de Länder, där Jury i brottmåls bedömande är widtagen. Deras RätttegångsOrdnning är derefter lämpad. Ett afbrott här i Riket

Riket från de antagne grunder, skulle medföra flere olägenheter, wid desse måls behandlande och afgörande.

Ronungen tillkommer i Högsta Domstolen Sin Högsta Domsrätt. Till denna hörer Brottnens qualification. Icke endast de i Lagarne utsatte straff böra tillämpas, utan denna tillämpning beror af brottens beskaffenhet, som hör pröfwat af Domaren. Jury afgör ensamt denna pröfning, utan all appell.

Jury kan ej säga annat än Nej eller Ja, om en person är brottslig efter någon wiss §. i Lagen. En Domare åter, och således äfwen Ronungen kan efter ransakning förklara en anklagad brottslig till 12 §., som blifwit lagförd för förgrivelse mot 9 §., men detta kan ej ske af en Nämnd, hwilken bestämdt måste hålla sig wid den enda frågan. Således skulle flere brott kunna blifwa ostraffade genom åtgärd af en Jury, och desutom gafs till ÖfwerDomstol och Ronung ingen appell.

Att denna slags Nämnd icke är verkställbar i alla de Landsorter der Boktryckeri är, eller kan blifwa anlagdt, behöfwer icke bewis, då man hör taga för afgjordt, att till Bedamster uti en sådan Rätt icke kan tagas, hwilken som helst med sundt förnuft begäfwad människa. För att kunna fullgöra ett sådant förtroende, fordras både Juridisk, Litterair och Politisk känneedom.

Sedan Epitheterne, i 3 §., tillagde wissa brott, äro borttagne, kan Domare mer bestämt yttra sig öfwer anklagelsen, än då desse stodo qwar och gäfwat anledning till hwarjehanda nndanslygter för brottslige personer. När här till kommer att Ingreffen i 3 §. stadgar, att wid Domslut i desse mål mera afseende bör hafwas på Skriftens åsättning,
än

än på uttryckets lagstridighet, kan det blifwa lika lätt för Domare, som för en Råmd, att utlåta sig i „tvetydiga fall.“

Biskoppen Doctor Weidman: Jag kan ej annat för min del, än förena mig med hwad Herrar Biskopparne Tinstadius och Faxe i denna sak grundeligen anfördt. Vår belågenhet här i Sverige är wida stild från den uti England, der Brottåtal afgöras genom en Råmd. Om det skulle blifwa uppdragit åt Domaren att, så ofta han fann för godt, hånssjuta målet till afgörande af de så kallade Jurys, tror jag att denna utväg alltså ofta widtoges. På några orter här i Riket kunde upplyste och skicklige Män till ett Domfört antal erhållas, på andra intet. Önefeligen är hwars och ens säkerhet bäst förwarad, då vår Allmänna Rätttegångswäg följes och Högsta DomsRätten tillkommer Konungen.

Biskoppen Herr Friherre Doctor Mörner ansåg antagandet af den föreslagne Jury rubba vår wanliga RätttegångsOrdning, och afstyrkte den derföre.

Uppå af Herr Ärkebiskoppen och Talmannen gjord Proposition blef det alternativ i Utskottets Förslag, hvarigenom tillstyrkes inrättning af en så kallad Jury eller Råmd af Ståndet ogilladt.

Ståndet åtskildes.

In Fidem,

J. U. Almquist.

Fredagen den 26 Junii kl. 5 e. m.

S. 1.

Sedan Ståndet under FörmiddagsSessionen
ogillat

ogillat det alternativ uti Constitutions Utskottets Förslag till ändringar och ny Redaction af 5 §. i TryckfrihetsLagen, hvarigenom tillstyrkes inrättning af en så kallad Jury eller Nämnd, företogs nu till granskning de §§. af berörde Redaction, hvilka afse bibehållandet af det hittills vanliga Rättegångssättet, då 6 mom. i nämnde Redaction som, sedan Juryn blifwit afslagen, blir det första i 5 §., 7, 8, 9, 10 och 11 Momenten lemnades utan anmärkning.

I frågan om den uti 12 mom. föreslagne ersättning åberopade Doctor Dryén, sin under FörmiddagsSessionen gjorde anmärkning wid 4 §. 12 mom. deruti Ståndet instämt; men som härwid sig den skilnad företebde, att Utskottets Förslag uti 4 §. 11 mom. icke ännu af Rikssens Ständer blifwit antagit, och således af Ståndet nu kunde ogillas, hwaremot förewarande stadgande, angående ersättning, är enahanda, som uti 5 §. af den antagne TryckfrihetsLagen finnes fastställt; hwadan och enär emot detta stadgande ingen anmärkning wid föregående Riksdagar blifwit gjord, det samma wid denna Riksdag icke kunde ändras, Ståndet godkände förewarande 12 mom. Sålunda blefwo 13, 14 och 15 mom. gillade.

§. 2.

Till justering upplästes och godkändes Protocolls Utdragen innehållande Ståndets beslut ej mindre, rörande de 4 första §§. i TryckfrihetsLagen ånsen om sjelfwa Rättegångssättet; då i afseende på de förstnämnda Biskoppen Doctor Faxe yttrade sig sålunda: De af Högwörd. Ståndet anförde anmärkningar, rörande Religionens ömare wärd, äro

wisser-

wiszerfign af den wigt, att jag icke bör affstyrka deras ansökrande och meddelande till de öfrige Resp. Stånden; men i händelse de andre RiksStånden, liksom med Wällof. BorgareStåndet, skulle utan vilkor antaga och bifalla Utskottets Betänkande, och ej förena sig med Högwörd. Ståndet efter erhållen del af Ståndets beslut, kunna dessa anmärkningar förmodligen ej medföra annan werkan, än anses, såsom wid denna Riksdag wärdte, för att wid nästa Riksdag afgöras.

Ståndet, som å ena sidan ansåg det wid de 4 första ss. af den nya Redactionen till TryckfrihetsLagen gjorda anmärkningar wara på goda skäl grundade, och förden skull önsade, att öfrige Resp. Stånden må deruti instämma, men deremot å andra sidan för ingen del wille lägga hinder i vägen för Expeditionen af berörde Lag, wille hwer Biskopp Saxes sålunda gjorda motion, sig framdeles yttra.

§. 3.

Föredrogs å nyo och bifölles Stats Utskottets den 22 dennes på bordet lagda Betänkanden,

1:o I anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om erforderliga medel till ny vägs anläggande emellan Wermland och Jemtland.

2:o I frågan om indragning af Fjerdingsmäns Boställen.

3:o Angående rätta förståndet af 5 puncten uti Kongl. Maj:ts Nådiga Förrättning af den 23 Januarii 1811, rörande fördrade afgifter till Wadstena Krigsmanshus Casa.

4:o I anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss, uppå GeneralMajoren Friherre F. Kaulbars underdåniga ansöknung, att af nåd njuta
hco

befrielse ifrån erläggande af Ranta å ett under 1788 års frig uti Calmare Låns LandtRanteri utquitteradt förskott af 700 Rd. till FältTractamente, Rationer och Portioner.

§. 4.

Hwad Allmänna Beswårs- och Deconomie Utskottet uti dess den 22 dennes på bordet lagde Memorial, om afgörande af Endskottningsmål, wid HårabdsDomstolarne, yttradt, blef af PrestStåndet gilladt.

§. 5.

Lemnade PrestStåndet sitt bifall till LagUtskottets, sedan den 22 dennes, på bordet hwilande Memorial,

1:o Angående PostBönders skyldighet att swara inför PostRätt; och

2:o Rörande KronoÅklagares ansvar och skyldighet, att i mindre brottmål ersätta den Anklagades och tillfallade Bittnens tidspilan och kostnader.

§. 6.

Låt Ståndet sig föreläsas efterföljande ifrån Stats Utskottet inkomna Betänksanden, som lades på bordet, nemligen

1:o Rörande Secreteraren Jon Edngrens Ansöknung i afseende på dess Wäxelskuld till RiksgäldsContoiret.

2:o Samma Utskotts utlåtande, angående Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikens Ständer, af den 8 Maji 1812, rörande Ollestadts så kallade KronoSäteri, med underlydande Hemman i Elfsborgs Län.

3:o Stats Utskottets Betänkande, rörande hushållningen wid Strömsholms och Kungsöhrs Kungsgårdar, samt Stuteri inrättningen wid Strömsholm, m. m.

4:o Samma Utskotts Betänkande, angående tillböfning uti en del Embets- och Tjenstemåns Löningsvillkor.

§. 7.

Enligt inkomna Protocolls Utdrag hade Wälf. Borgareståndet

1:o Återremitterat Stats Utskottets Betänkande, om ersättning af kostnaden till Rapotter för Extra Roteringsmanskapet.

2:o Afslagit Ålän. Beswårs- och Deconomie Utskottets tillstyrkande af GeneralConsuln Sköldes brands motion, om medel till förbättrande af Fiskfångsten i Gattegat.

3:o Giflat Ålän. Beswårs- och Deconomie Utskottets Betänkanden, angående: Afskilliga omständigheters iakttagande wid utfärdande af Pass för Latare, Ziguenare och andre sådana personer.

Sålt rättighet att wid tillfällen, då Lionbespanmålen icke skall lefwereras in natura, få lösa den samma efter Marklegångspris, med tillböfning af 16 β. per Tunna i forlön.

Inrättning af ett Lazarett i Uddewalla, och dislokering af ett i Strömsstad warande Curhus för Beneriske sjukdomar.

Upplysning af Skånska Wargeringen.

Jemkning emellan Städerne och Landet af Båtsmanshället.

Orsak rätt för Ålmogen, att på Kronans Ålmåningar, Parcker och så kallade Gårdar uppbryta

bryta i jorden stående stubbar, jämte tjärnor efter fbruttnade vindfällan och skatar eller toppar till Tjårus och Becktillverkning; och

Wäckt fråga om rättighet att få ldsa till Skatte Domkyrko, Kyrko, Scholå, Academia, och Annexer med flere ad Pios Usus enslagne Hemman.

4:o Bisallit LagUtskottets särskilda utlåtan den i anledning af wäckte frågor, om fbrekrift af wisa omständigheters iakttagande wid ändrings sbkande i Consistoriernes Utslag, och fbreklagne ändringar i åtskilliga delar af hwad som finnes stadgad angående lpsning efter man, som bortrest ifrån hustru.

5:o Godklant Stats Utskottets afstyrkande af Amiralen Herr Friherre Cederströms motion om rättighet för Kongl. Maj:t, att, i händelse Landets sjelfständighet skulle hotas af främmande magt, öppna Jnrikes Lån mot StatsObligationer, med ränta eller Annuiteter till belopp af 4 a 5 millioner Rd., eller om denne summa tillfullo ej skulle kunna erhållas, upptaga resten såsom Krigsgård, hwilken äfwen komme, att med StatsObligationer liquideras.

6:o Till alla delar gillat Constitutions Utskottets ytterligare Förslag till ändringar och ny Redaction af de 4 första §§. i TryckfrihetsLagen.

7:o Beslutit att med ogillande af det alternativ i Constitutions Utskottets Förslag till ny Redaction af 5 §. i TryckfrihetsLagen, hwarigenom tillstyrkes inrättning af en så kallad Jury eller Nämnd, antaga det alternativ, som affer bibehållandet af det hitintills wanliga Rättegångsättet.

§ 8.

Af inkomna Protocolls Utdrag inhämtades att Heberwårda BondeStåndet

1:o Återremitterat det Särskilda Utskottets utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, rörande en allmän Påsevolance inrättning i Riket.

2:o Till Allm. Beswårs- och Decon. Utskottets Betänkande, om förbud emot utdelande af Påß åt Skojare, Tattare och annat löst folk, lemnat sitt bifall.

3:o Gifvit nämnde Utskotts utlåtande, om rättighet till intägen af KronoLonden.

4:o Vid fördragning af Allm. Beswårs- och Deconomie Utskottets yttrande öfver Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, angående Skånska Wageringens uppbärande, funnit lika billigt som rättvist, att bifalla Utskottets tillstyrkande i hufvudsaken; men då Utskottet till dess tillagde önskan i afseende på andra WageringsCorpsen, icke af Kongl. Maj:ts Höghetsberörde Nådiga Proposition haft anledning; lämnar BondeStåndet den utan vidare uppmärksamhet.

5:o Bifallit LagUtskottets Memorial, rörande Borgmästaren Kjellanders motion, om nödvändigheten af en sådan förklaring öfver 6 Cap. 2 §. MisshandlingsBalken, och 1 Cap. 2 §. 1 mom. UtsejningsBalken, att Exsecutiva Magten icke må hafwa något inslytande på DomareMagten.

6:o Godkänt LagUtskottets yttrande öfver Profsten Dybeck's motion om förtydligande af 13 Cap. 6 §. GiftermåtsBalken.

7:o Remitterat till

Stats Utskottet:

Vice Talmannen Jon Jonssons Memorial, angående inrättande af Caserner för Båtsmännen i Carlscrona.

Be

Bewillnings Utskottet:

Risfbagsmannen Olof Ericssons från Norra Hälsingland, Memorial, angående Bewillning å wisse Öfwerflödsartictlar.

Lags samt Allm. Beswårs och Decon.

Utskotten:

Vice Talmannen Jon Jönssons Memorial, angående upplifwande af de emot Rättshydig Jords förminskning utgifne Författningar m. m.

§. 9.

Till Ståndets Känneedom hade inkommit ett hos Höglofl. Ridderskapet och Adeln den 22 dennes uppläst samt till Allmänna Beswårs och Deconomie Utskottet remitteradt Ansökan, angående understöd wid inträffande miswäxtår.

§. 10.

Justerades 3, 4 och 5 §§. af Protocollet för denna Session.

Ståndet åtskildes.

In Fidem,
J. U. Almquist.

Lördagen den 27 Junii 1812.

§. 1.

Igenom nu upplästa Protocols Utdrag under rättades Ståndet derom, att Höglofl. Ridderskapet och Adeln

1:o Bifallit Allmänna Beswårs och Deconomie Utskottets Memorial, i anledning af Kongl. Maj:ts till berörde Utskott remitterade Nådiga Proposition om befrielse för Rusthållarne wid de Skanska Caval.

valleriRegementerne från den af dem frivilligt åtagne skyldighet, att utgå Wargering;

2:o Antaget Stats Utskottets Betänkande, i anledning af Herr Amiralen Rudolf Cederströms Förslag om rättighet för Kongl. Maj:t, att i händelse Landets sjelfständighet skulle hotas af främmande makt, öppna Inrikes Lån mot StatsObligationer med ränta eller Annuiteter, till belopp af 4 a 5 millioner Riksdaler m. m.

3:o Gillat det till Påsevolance-frågans beredande nedsatte Särskilda Utskottets Memorial, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om inrättandet af en Allmän Påsevolance wid Möten och Marcher, med den rättelse, som i andra punkten, genom särskildt Protocolls Utdrag af Utskottet blifwit anmald.

4:o Godkänt den af Constitutions Utskottet ingifne nya Redaction af de 4 första §§. i TryckfrihetsLagen.

5:o Wid förnyad föredragning af Constitutions Utskottets Betänkande, åtskjut af en ny Redaction af TryckfrihetsLagens 5 §, utaf de 2:ne deri framstälde alternativet, bifallit det förut gällande, enligt Utskottets nya Redaction, under förklarande, det andra alternativet, rörande Tryckfrihetsmåls behandlande genom en Jury, måtte till afgörande wid nästa Riksdag blifwa på bordet hwilande.

6:o Remitterat till

Stats Utskottet:

Memorial af Grefve Löwenhjelm, Gustaf, angående, det enahanda princip måtte följas i afseende på ersättningen till de reducerade Officerare af LifGardet till Häst och f. d. Swenska Gardet,

det, som till Officerarne midt AbelsJanan och f. d. Östgötha CavallerieRegementet.

Memorial af Friherre Staël von Holstein, Corfits Ludvig, angående de Statsverkets Råkenstaper för år 1809, hvilka icke blifvit till Stats Utskottets granskning framlagde.

Anförande af Friherre Staël von Holstein, Corfits Ludvig, angående felande Råkenstaper för förflutne år af Allmänna Magazins Directionen; i anledning hvaraf Högst. Ridderkapet och Adeln beslit anmoda Stats Utskottet, att inkomma med upplysning, huruvida Allmänna Magazins Directionen aflemnat Råkenstaper för de år, för hvilka sådane saknats.

Allm. Besvär och Decon. Utskottet:

Dictamen af Grefve Gyllenborg, Johan Henning, angående ändring i Kongl. Förordningen den 4 Februarii innemärkande år, om Rotehållares skyldighet, att förse Soldaterna med Släpplåder i likhet med Kronomunderingen.

Memorial af Friherre Brangel, Henning Gustaf, angående förändradt sätt till arfwodes beräkning för LandtmåteriFörordningar.

Dictamen af Grefve De la Gardie, Jacob, angående, det Hemmansägare måtte ifrån Sades- och Håbergningen till den 1 Maji hvarje år hålla Kronan ett visst quantum Säd och Foder tillhanda, emot betalning.

Lag Utskottet:

Memorial af Herr Stjernstam, Ludvig, om förändring i 10 Cap. 21 § RätttegångsBalken, i afseende på Tjustwars lagförande för å flere ställen begångne stölder.

P a s s

Passivance Utskottet:

Memorial af Friherre Staël von Holstein, Corfits Ludvig, angående, det Kneektes Contracterne hwær hela Riket måtte hwärses och jemnkas till enighet.

§. 2.

Af nu inkomne Protocolls Utdrag underrättas des Ståndet derom, att Wällofl. Borgare Ståndet
1:o Gillaat Stats Utskottets afgifne Betänkan-
den hwær

Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss uppå Herr GeneralMajoren och Commendeuren Friherre Raulbars underbåniga ansöknung, att af nåd njuta befrielse från erläggande af Ranta på ett under 1788 års frig, uti Calmare Låns LandtRanteri utquitteradt Fdrskott af 700 Rd. till FältTractamente, Rationer och Portioner;

Riksdagsmannen Pehr Janssons från Kroobergs Lån Memorial, om rätta förståndet af 5 puncten i Kongl. Förordningen af den 27 Januarii 1811, om fördrade afgifter till Wadstena Krigsmanshus Casa; och

RiksdagsFullmäktigen Anders Carlssons från Örebro Lån Memorial, om indragning af Fjerdingmäns Boställen.

2:o Godkânt hwad Stats Utskottet yttrat, i anledning af Riksdagsmannen Eric Bruces från Carlstads Lån Memorial, rörande Skattläggning på Örnar;

3:o Återremitterat samma Utskotts afgifne Betänkande, angående erforderlige medel till en ny vägs anläggande emellan Wermland och Jemtland;

4:o Bifallit LagUtskottets förskildte yttranden, i anledning af Riksdagsmännen Anders Andersson Åbergss och D. Selanders motion om befrielse för PostBönder i Westerbotten och Westernorrland ifrån skyldigheten att swara wid PostRätt för försummelse wid Postens förande, och RiksdagsFullmäktigen Johan Roswalls Memorial, angående Reconvension af Actorer.

5:o Godkänt LagUtskottets utlåtanden i anledning af

Wäckt fråga hos Hederwårda BondeStåndet, om inskränkning i rättighet till Bröd af försäld Arfwejord å Landet;

Skedd motion hos samma Stånd, om skärpning i straffet för stöld; och

Den af Herr Borgmästaren Kjellander skötte förklaring öfwer 6 Cap. 2 §. MisgjerningsBalken, och 1 Cap. 9 §. 1 mom. UtsökningsBalken.

6:o Antagit Allm. Beswårss och Deconomie Utskottets utlåtande, i anledning af wäckt fråga hos Hederwårda BondeStåndet, att Allmogen, då den tilltalas för försummad Saksöfning, håldre må inkallas till vederbörlig Domstol, än inför Kongl. Maj:ts Befallningshafwande.

7:o Beslutat, att, i anledning af skedde anmärkningar wid det Betänkande, angående en Allmän PassvolanceInrättning, som det för nämnde ärendes behandling förordnade Särskilde Utskott afgifwit återförwisa samma fråga till Utskottets ytterligare beredning.

J. 3.

Upplästes och lades på bordet:

1:o Utdrag af Protocollet, hos det utaf Riksprest. St. Prot I. B. No 22. sens

fens Höglof. Ständer, till utredande af uppkjutne tvistiga frågor emellan Hederwårda BondeStåndet och de öfrige RiksStånden, förordnade Särskilda Utskott, med hemställan, huruvida detta Utskott må ega att till sin handläggning upptaga 2:ne af Hederwårda BondeStåndet dit remitterade frågor, angående 1:o KyrkoherdeBoställens uppbyggande och underhållande, och 2:o Skjutningsskyldighet samt Ringshus och HåradsFängelssers uppbyggande, hvilka 2:ne ämnen Allm. Beswårs, och Deconomie Utskottet förut förbehått, och derför med Betänkan den inkommit; hvarjämte äfwen följde Professorens Doctor Wijsmans särskilda yttrande, i afseende på denna hemställan.

2:o Samma Särskilda Utskotts Protocolss Utdrag i anledning af Herr Rådmannen G. Kjellans öfres Memorial, om Höglof. Ridderskapets och Adels samt Högwörd. PrestStåndets deltagande med öfrige Husegare uti nybyggande och reparation af Kyrkoherde, Capellans, Kloockare och Scholä. Byggnader i Ståderne.

J. 4.

Efter uppläsande af ett till Hederwårda Bondes Ståndet ingifwit och med de öfrige Resp. Stånden communiceradt Memorial af Riksdagsmannen Eric Swensson från Bohus Län, angående Revisionen öfver KrigsUtrednings Räkenskaperne; yttrade sig Professorens m. m. Doctor Wijsman: „Med hwad förbrande KrigsRevisionen af min MedDeputerad derwid ifrån Hederwårda BondeStåndet, i des nu upplästa Memorial finnes anfördt, förenar jag mig i allt, utom det som rör honom enskildt, och hemställer, om icke Högwörd. Ståndet behagar deltaga i
den

den Remiss, Hederwårda BondeStåndet gjort, af denna sak till Stats Utskottet. De swårigheter, som mbtt och mbta wid en besattning af egenskap, som den mig härwid uppdragna, äro Högmörd. Ståndet till en stor del kände, och om Remissen till Stats Utskottet bifalles, anhåller jag, att wid företagandet af det derifrån ankommande Betänkandet, efter sig fbreteende omständigheter, mig vidare få utlåta, hwartill jag i sådant fall dermed uppfjuter."

Häruti instämde Doctor Drysen, och bestbe PrestStåndet, att, lika med Hederwårda BondeStåndet, denna motion till Stats Utskottet remittera.

S. 5.

Då det Särskilta Utskottets den 20 dennes på bordet lagda Memorial, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, angående en Allmän PåsevolanceInrättning i Riket, nu till öfwerläggning fbretogs, yttrade Professoren Doctor Wijkman: att ehuru han för sin del är fullkomligen öfvertygad, att Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition här om, i händelse den af Rikens Ständer bifalles, skulle medföra mycken nytta, ej mindre i sig sjelfst, än för Staten, dock liksom och då härwid många locala omständigheter på olika ställen kunna förekomma, som torde gbra Kotehållarnes hbrande, om icke aldeles nödvändigt, åtminstone nyttigt, sam emedan Doctorn föreställde sig, att dessa hbrande, långt ifrån att motverka Kongl. Maj:ts Nådiga affigt, snarare torde till befrämjande deraf bidraga, altså och enär dertill kommer, att Hederwårda BondeStåndet, som af beslutet om detta ämne synes hafwa den betydligaste fördel, denna fråga återfbr visat, hemstälde Doctorn, om icke Ståndet afwens skulle

Skulle finna skäl, att osmanberörde ärende till Utskottets närmare beredande återremittera.

Uppå gjord Proposition beslöt Ståndet, att osmanberörde Memorial, med hwad sålunda anförde blifwit, till det Särskilta Utskottet återremittera.

Ståndet åtskildes.

In fidem,

J. U. Almqvist.

Den 27 Junii 1812, kl. 6 e. m.

I anledning af Herr Årkebiskoppens och Talmannens gjorda Proposition, och på det att de ändringar, med hwilka PrestStåndet beledsagat sitt nästledne gårdag gifne bifall till Constitutions Utskottets förnyade förslag till rättelser och ny Redaction af de 4 första §§. i TryckfrihetsLagen, icke må lägga hinder i vägen för Expeditionen af berörde Lag; har PrestStåndet, som ansett all återremiss till Constitutions Utskottet af detta förbruk återförwista ärende wara stridande emot Grunblagen, enhälligt trott sig bbra, under åberopande af sitt, uti det här om afgångne Protocolls Utdraget lemnade bifall till berörde Lag, förklara, att dessa Ståndets anmärkningar blifwit af Ståndet de öfrige Resp. Stånden meddelade, för att wid Expeditionen iakttagas, i händelse MedStånden, hwilket PrestStåndet skulle önskat, dertill accederade, samt att i annan händelse, och om sådant icke skedde, wore Ståndets tanka, icke att derigenom hindra antagandet utaf förslaget, utan att i så fatta omständigheter samma anmärkningar må blifwa, såsom nu wäxte motioner, till nästa Riksdag hwilande.

Expe

Expeditionen hârom blef genast uppläst och
justerad.

Ståndet åtskildes.

In Fidem,
J. U. Almquist.

Lisdagen den 30 Junii 1812, kl. 7 e. m.

§. 1.

Justerades 4 och 5 §§. af Protocollet för den
27 i denna månad.

§. 2.

Utbelades tryckte Exemplar af Kongl. Psalms
Committéens till Ståndets Protocol, den 17 dennes
afgifne Berättelse.

§. 3.

Herr Årkebiskoppen och Talmannen tillkänna-
gaf, det han igenom bref från Boktryckaren, Di-
recteurn N. N. Lindh i Örebro blifwit under-
rättad, att hos bemâlte Directeur nu finnas till-
räcklig tillgång på Exemplar af Nya Catechesen,
och gjorde Herr Årkebiskoppen och Talmannen sig
förwißad, det Herrar Biskoppar icke låra underlåta
foga anstalt, att Församlingarne innom deras Stift
ju för de håldre blifwa med behöfligt antal deraf
försedde.

§. 4.

Till slutlig biverläggning förefogs Stats Ut-
skottets den 26 dennes på bordet lagde Betänlande
om Olleflads så kallade KronoSäteri, med under-
liggande Hemman, i Elfsborgs Län, då Doctor
Rnbs

Knäs sig sålunda yttrade: Då wid 1809 års Riksdag grunderna stadgades för Kungsgårdars arrenden, uppfördes uti deras antal Ollestad Krono-Säteri och förordnades, att ArrendeSumman förswandlad i Spannemål efter årlig Markgång skulle erläggas. Daktad Ollestad icke egentligen kan hänföras till Kungsgårdar, då det såsom Gråsehemman på 1690-talet ifrån Kurkliffe Familjen blifwit till Kronan reduceradt, hafwa dock alltid Rikens Ständer ansett det böra på lika sätt behandlas, af samma grund som Carlberg, Utricsdahl och många flere Kronogods, hvilka hafwa tillföre varit i en Ridders händer, nu i lifhet, med de gods, som tros hafwa tillhört Upsala Öde, disponeras af Kongl. Maj:st och Kronan.

Så mycket det wore stridande emot rättvisa, att rubba det perpetuella Arrende, som på Rikens Ständers tillstyrkan blifwit innehafwarne upplåtit och som är den Familjens tillhörighet, så litet synes ett sådant ArrendeContract kunna medföra en rätt, att för en ringa summa afhända Riket en så beskafad dess tillhörighet och förwandla Arrende till Eganderätt.

Höglofl. Stats Utflottet har, uti sitt afgifne Betänkande, för sin del afstyrkt all förändrig i det 1810 fattade Rikens Ständers beslut, men tillagt det alternativ, att i händelse Rikens Ständer, emot Utflottets afgifne yttrande skulle bewilja Skatteköp, Säterifriheten i en sådan händelse börd indragas och Ollestad iklådas alla ett Kronohemmans skyldigheter. Då det förra antages, förfaller det sednare af sig sjelft, hvilket så mycket mera instämmer med min enskilda öfvertygelse, som eljest ett dylikt präjudicat skulle kunna gifwa anledning till försök, att

att på lika sätt afhända Kronan flera gods af lika natur, och som första besittningen blifwit både för-
unnad och bibehållen, alltid i egenkap af ett fortsatt
Arrende, samt wid 1766 och 1769 årens Riksdagar
och sedermera så ansett.

Prosten Lhyselius: För min del förenar jag
mig så mycket hålbremed hwad Herr Doctor Knöbs an-
fört till bifall i af första Delen i Höglofl. Stats
Utskottets Betänkande, som affslår det på Ollestadts
KronoSäteri sökta Skatteköp, som jag hwarken
tror Statsverkets tillstånd medgifwa eller någon
anledning ens wara, att bewilja en så betydlig för-
mån på det Allmännas bekostnad; det icke eller med
en god hushållning synes kunna förenas, att för en
Skatteköpsfistilling, som föga utgör mer, än en
Procent af wärdet, afhända Kongl. Maj:t och
Kronan en i min tanke abalienabel Fastighet, som
förr eller sednare, antingen genom undertåtenhet,
att uppfylla Contractswillkoren, eller genom godwillig
öfwerenskommelse, eller ändteligen genom denna Utsk-
utgång, jag förmodar till Kronan kunna rebindi-
ceras eller hemfalla, då den ofelbart skall årligen
gifwa en wida högre inkomst, än den nu erbudna
köpsfistilling. Och upplyser desutom 1810 års Riks-
dagsBeslut, att i afseende på Råntans utgörande,
ingen förman, som Staten ej redan eger, genom för-
säljningen till Skatte winnes.

Profesor Kblmarck förklarade, att förhållan-
det med denna fråga war aldeles sådant, som Doctor
Knöbs anfört.

Till närmare upplysning här om, upplästes Prest-
Ståndets Protocoll för den 19 Dec. 1809, så wide
dessamma rörde Ollestadts KronoSäteri, tillika med
RiksdagsBeslutet här om af den 2 Maji 1810.

Pro.

Professoren Doctor Almqvist affyrkte Olles stads försäljande till Skatte, dels emedan sådant war rakt stridande mot RiksdagsBeslutet af den 2 Maji 1810, dels ock, emedan den Ibsen, som derföre kunde erhållas, icke på minsta sätt swarade emot Egendomens wärde.

Prosten Hult yttrade: att då Statens behof äro högst tryckande och mångfaldiga, så kunde han icke tillstyrka ifrågawarande Egendoms abalienation ifrån Kongl Maj:t och Kronan emot en ringa penning, hålft som, enligt Stats Utskottets Berättelse, ifrågawarande Förlåning blifwit gjord, enligt Prostens tanka, för den icke synnerligen bewisande och mindre måktpåliggande bedrift, att arrestera en Drabant.

Professoren Doctor Wijsman: Jag förenar mig så mycket hållre med Prosten Hult, som jag i allmänhet anser alla Skattebyp ifrån Kronan, på den fot de nu tillåtas, wara för densamma högst skadelige och förfördelande. Man talar om all Jordes lika beskattning, under det sjelfwa fundus wid KronoHemman abalieneras för 6 års Jorde-Ränta, och den efter Kronowärdi, som på sin högsta höjd vill säga 100 Rd. för en egendom, som är wärd 4 a 5000 Rd. och deröfwer, hwarigenom både Capital och Ränta förloras. Jag tillstyrker således, att med Olleslad må förfaras efter 1809 års RiksdagsBeslut och således Stats Utskottets första alternativ i dess Betänkande bifallas, hwarigenom det sednare af sig sjelf således förfaller.

Bisshoppen Herr Doctor Weidman ansåg sig, såsom den där under 1809 års Riksdag deltagit uti Stats Utskottets öfwerläggningar häröf, böra uppgifwa det skäl Stats Utskottet då hade, nemligen att

att det war stridande emot Gamla KonungaBalken, att tillåta perpetuelle Arrenden.

Härefter och uppå af Herr ArkeBiskoppen och Talmannen framstald Proposition, bisföll Ståndet Stats Utskottets ifrågakarande Betänkande, så wiht det samma innehåller det ytttrande, att Utskottet icke kunnat föreslå någon förändring uti Rikens Ständer år 1810 angående denna Egendom widtagne Beslut; Kommande således, enligt PrestStåndets tanka det af Stats Utskottet föreslagne villkor. i handelse Ollestad skulle till Skatte försäljas, att af sig sjelf förfalla.

§. 5.

Föredrogs å nyo och bisfölls Stats Utskottets den 26 dennes på bordet ladde Betänkanden,

1:o Angående Secreteraren Jon Edugrens Ansöknung i afseende på des WäxelSkuld till RiksgäldsContoiret;

2:o Om hushållningen wid Strömsholms och Kungälvhs Kungsgårdar, samt StuteriJurättningen wid Strömsholm, m. m. Härwid reserverade Profsten Dybeck sig på följande sätt: Som det är mina Sockneboer, hwilkas rätt det hushållsaktigen galler, i frågan om Kongl. Stallången, Röpings Öns afbergning denna sommar, så anhängar jag, att af Högst. Stats Utskottets Ledamöter blifwa upplöst, om hobergningen i sommar skall, såsom tillfredne, äfwen wara åtföljd af skyldigheten, att nästkommande winter framföra hdet från ladorna på ången till Stuteriet på Strömsholm, i hwilket fall jag anser den föreslagne dagspenningen så mycket mindre swarande mot arbetet och kostnaden som Odenswi och de öfriga Socknar, hwilka hittills afbergat

Bergat denna äng, synes mig ändå nog wanlottade derigenom, att en stor del deraf är belågen hela 2 mil från ängen och måste för att komma dit, genomresa Röpings Socken, inom hwars område ängen ligger, och hwilken dock nu är frikallad från Kungsängs bergsningsstyldigheten, såsom anslagen till en redan bortarrenderad äng; och kan jag således för min del icke bifalla Höglofl. Utskottets Betänkande för, än jag blir försäkrad, att ängens bergning i sommar icke medför styldigheten, att för samma dagspenning äfwen framsöra hbet i winter till Strömsholm.

Biskoppen Herr Friherre Doctor Mörner upplyste, att inom Utskottet aldrig någon fråga varit om hbet's förslande, utan endast om bergningen; och att förslandet utan twiswel skulle på annat sätt besörjas.

§. 6.

Wid förnyad föredragning af Stats Utskottets Betänkande, rörande tillökning uti en del Embets- och Tjenstemåns Löningsvillkor, dateradt den 23 innewarande Junii, yttrade Professoreu Doctor Wijsman: Med en öm känsla hör jag alla Förslag omtalas, som gbra förökning i StatsUtgifterne, ty jag känner Medborgares bekymmer att utgå den Skatt, som till allt sådant erfordras, och önskar härwid derför all möjlig inskränkning och besparing. Jag tror dock, att hwad det nu upplåsta StatsFörslaget widkommer, hwarwid en Krigsläkarewård wid Arméerne utgår den betydligaste summan, och som af högsta behofwet påkallas, så fram ej bristande Läkarewård och felande skicklighet derwid skall under ett frig gbra större förbedelser än

sjelf-

sjelfwa Bataljerne, att, säger jag, detta Förslag må bifallas.

Frågan är här för öfrigt om några få wanskottade Penningebäntagare, och som kanske framför alla andra påräkna, att af oss, som ega Inbette Ebner, icke glömmas eller postponeras, hwilket både billighet och broderlig kärlek hos en hwar af oss säkerligen förbjuder.

Uppå gjord Proposition, blef Utskottets Betänkande bifallit.

§. 7.

Enligt inkomna Protocols Utdrag hade Högst. Ridderskapet och Adeln

1:o Till Expeditions Utskottets åtgärd öfwersämnat Constitutions Utskottets Memorial, angående för rättad granskning af Statsrådets Protocoll och Statsrådets Ledamöters frikallande från ansvar för deras Embetsbefattning;

2:o Bifallit följade Stats Utskottets den 22 Julii på bordet lagda Memorial, nemligen

Angående Riksdagsmannen Anders Carlsons från Örebro Län Memorial, om indragning af Sjerdingemåns Boställen;

Om erforderlige medel till en ny vägs anläggande emellan Wermland och Jemtland, m. m.

Angående rätta förståndet af 5 puncten uti Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning af den 23 Januarii 1811, rörande förskade afgifter till Wadstena Krigsmanshus Casä;

Angående Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition rörande Ollestadts så kallade Krono-Säteri, med underlydande Hemman i Elfsborgs Län;

Om Befrielse för GeneralMajoren och Commendanten Herr Friherre Kaulbars från ersläggande af Ranta å ett under 1788 års krig, uti Calmare Däns LandtKänteri utquitteradt Fdrskott af 700 Rd. till FältTractamente, Rationer och Portioner;

Rörande hushållningen wid Strömsholms och Kungshörs Kungsgårdar samt StuteriInrättningen wid Strömsholm m. m.

Rörande Secreteraren Jon Löngrens ansöknin-
ning, i afseende på dess Wäxelskuld till Riksgälds-
Contoiret;

Angående tillblifning i en del Embets- och Tjen-
stemåns Löningsvilkor.

3:o Giflat Namn Besvär- och Deconomie Ut-
skottets Memorial, angående

Utdelande af Pass för Skojare, Tattare och
annat löst folk;

Lösen af Krono- och Rykshöndens efter Mar-
segångspris;

Lösen till Skatte af Ryrko- Academi- och
Skolegods m. m.

Jemförelse emellan Stådernas och Landets Skyl-
digheter, i afseende på Båtsmanshället.

Afgrändade af Endskottningsmål wid Hårad-
Domstolarne.

4:o Godkänt LagUtskottets Memorial om re-
conventions erhållande af den KronoUtslagare, som
icke med halft skal styrkt sitt Kåromål; och der-
jemte beslutit, hos Kongl. Maj:t anmäla den under-
dåniga önskan, att Lagens stadgande härom till no-
gare eftersefnad måtte befordras.

5:o Lemnat sitt bifall till LagUtskottets Me-
morial, rörande

En föreslagen förklaring öfver 6 Cap. 2 §. Missgern. Balken och 1 Cap. 9 §. 1 mom. Utbkn. Balken.

Närmare bestämmande af de orsaker, som kunna förantleda till förkortande af de 6 år, inom hvilka kas förlopp lysning ej må utfärdas för hustru, hwars man bortrest.

Föreslagen tillböning i skjutstegen för Postens förande samt att Postbönder i Westerbottnen och Wester-Norrland måtte befrias från den skyldigheten, att svara wid PostRätt, då de tilltalas för någon försummelse med Postens förande.

6:o Beslutit, att Stats Utskottets Betänkande, angående Skattläggning å Qwarnar, skulle hwila, intill dess frågan om en Allmän Skattläggning och Refning kunde förkomma.

Uti detta Beslut instämde PrestStåndet.

§. 8.

Ståndet underrättades igenom infomna Protocolls Utdrag, att Willofl. BorgareStåndet remitterat till

LagUtskottet:

Herr CommerceRådet Santessons Memorial, angående Förklaring öfver Lagens stadgande, om förpantning af jord.

Lags samt Allm. Beswårs och Decon.

Utskotten:

Herr CommerceRådet Santessons Memorial, om Skärpning i straffet för Lurendrageri och Tullförswinnning.

Bewillnings Utskottet:

Herr CommerceRådet Santessons Motion, angående granskning af SjötullsTaxan m. m., uti hvil-

Hvilken Motion Herr CommerceRådet Nordblindh och Herr BruksPatronen Duwell med Herr CommerceRådet Santeson sig förenat.

Herr Lagmannen Landbergs Memorial, angående afgifter på Utländska waror till Barnhuset och andra Inrättningar i Stockholm.

Allm. Beswår: och Decon. Utskottet:

Herr CommerceRådet Santesons Memorial, hwaruti föreslås, att Allmänheten genom Tidningarne må få del af Deconomiska Författningar.

Herr Grosshandlaren Åbergs af samtelige Fullmäktige från Götteborg understödde Motion om Bohus Låns stiltjande ifrån Götteborgs Lån och Stad, samt inrättande af särskildt Landshöfdingesäte i förstnämnde Lån.

Herr Rådmannen ELEGRENS Memorial, angående jemnare fördelning af Inqwarteringen emellan Städerne och Landet; och

Herr Borgmästaren Lagergrens Memorial, om utväg till upphjelpande af Hamnen wid Falkenberg. Berörde Memorial woro Ståndet communicerade.

§. 9.

Af upplåsta Protocolls Utdrag inhämtades att Hederwårda BondeStåndet

1:o Bisallit LagUtskottets Betänkanden, angående hänvisning till Beswår öfwer DomCapittelns Utslag, och om Postfbrares befriande att swara inför PostRätt i de mål, som röbra försummelse i deras besättning;

2:o Med bisall till LagUtskottets Betänkande, angående skyldigheten för KronoUtslagare, som brista i bewis, att betala Parter och Wittnen, förenat det Beslut, att hos Kongl. Maj:t i underdånighet

anhålla om Nådig befallning till wederbörande Hof-Rätter, att förståndiga UnderDomare om en nogare efterlesnad af Lag och Författningar i detta ämne, än hittills på många ställen blifwit iakttagen.

3:o Godkändt Stats Utskottets Betänkan den, angående

Indragning af Fjerdingsmåns Boställen.

Medel till en ny vägs anläggande emellan Wermeland och Jemtland.

Rätta förståndet af 5 puncten i Kongl. Maj:ts Nådiga Förrådning den 23 Jan. 1811, angående förbrukade afgifter till Wadstena KrigsmanhusCassa; och

Eftergift af Råntan för det Förskott, General-Majoren och Commendeuren Friherre Kaulbars till FältEquiperings under 1788 års krig utur Calmare Låns Rånteri erhållit.

4:o Gillaat Stats Utskottets utlåtande i frågan om en ny Skattläggning af Qwarnar, under öfwerlemnande till Kongl. Maj:t, att i Nåder bestämma tiden och sättet för dess verkställighet.

5:o Återremitterat Allm. Besvärsk. och Decon. Utskottets Memorial, om jämnkning af Landets och Stådernas skyldighet i frågan om Båtsmanshället, samt angående upphäfwande af StådjeAuctioner å RyrkoHemman.

6:o Gattat det Beslut, som innehålles i följande Protocolls Utdrag för den 26 dennes:

„Sedan de öfrige Resp. Stånden nu mera sluteligen sig utlåtut öfwer det i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, angående en ny inrättning af Bewåringsmanskapet, nedsatte Särskildta Utskotts Förslag till RiksStåndens underdåniga önskingar; så finner BondeStåndet af dess den 15 sistl. Maji, wid lemnade bifall till Kongl. Maj:ts

Nå

Nåbåga Proposition, tillika tagne Beslut, att för fastå alla andra bnfåningar, ån dem, som i det då utfårade Protocolls Utdrag åro anförde, intet hinder att föråna sig med de bfrige RiksStåndens derå till lemnade bifall, i hwad samma underdåniga bnfåningar i deras tillåmpning åro för BondeStåndet nåbdiga och nyttiga; men i åffeende på den för Stunderande förslagne befrielse, såsom ledande till mångfaldiga mißbruk, tror sig ega ånledning, att en sådan befrielse i underdånighet åffyrka, och i lika underdånighet ånhålla, att inga andra undantag måtte ega rum, ån de, som uti Kongl. Maj:ts Nåbåga Proposition åro innefattade."

§. 10.

De Protocolls Utdrag, hwilka rörande Ståndets denna dag widtagna Beslut borde expedieras, justerades.

Ståndet åtskildes.

In Fidem,
J. U. Almquist.

Slut på I. Bandet.